

Sayı 3 | GÜZ / 2018

NEFES

Üç Aylık Psikoloji Dergisi

Dosya: BABA

Bisikletim ve Babam

Tamer Ergin

**Babanın Gölgesi:
Gerçekten Yeter Mi?**

Zeynep Elif Yılmazörnek

Babalığın Nörobiyolojisi

Şerif Ali Batmaz

**Röportaj:
Medaim Yanık**

(216) 686 1 686

nunokullari.com

Kimine göre gurbetten gelen bir mektup, kimine göre telefonun diğer ucundaki ses, kimine göre tozlu raflarda rengi kaçmış bir fotoğraf, kimine göre vatanını savunmak için cepheye düşmüş ve bir daha kalkmamış bir kahraman, kimine göre annesinin yokluğunda onun da boşluğunu tamamlamaya çalışan bir mucize, kimine göre ise adını duyduğu ama kendisini hiç göremediği bir efsanedir baba.

Çocuğun hayatındaki rolü, yeri ve tanımı ne olursa olsun en kıymetli hazinelerdendir, babalar.

Akşam eve dönüşü dört gözle beklenen, hafta sonları rüya gibi vakitler geçirilen, "hadi baba atçılık oynayalım" dediğinizde hiç düşünmeden sizi sırtlayan, ne zaman düşseniz el uzatan, dış dünyanın felaketlerine karşı her zaman size kalkan olan ve yeri asla dolmayan Fransız şair ve yazar Anatole France'ın deyişiyle, çocukların serveti olan babalar.

Babalık; sahiplenmektir avuçlarına bırakılan küçücük emaneti; yarım kalmış hayallerdir çocuklarınca tamamlanmasını dilediği; deva olmaktır hastalıklara, korkulara, yaralara ve sevmektir bazen haykıra haykıra bazense gizlice geceleri usulca.

Yeni eğitim öğretim yılımıza başladığımız şu günlerde üçüncü sayımızın konusu baba olsun istedik. Onu tanıyalım, onu anlayalım ve ona olan ihtiyacımızı farklı hikâyelerle kaleme alalım dedik.

Bu sayımızda Bilgen Sağ, "Babam Yanımdayken", Tamer Ergin, "Bisikletim ve Babam", Betül Aygül, "Hayatta Ben En Çok Babamı Sevdim", Gökhan Ergür, "Galip'tir Bu Yolda Mağlup", Elif Girgin, "Peki Babalar Öğrenmeye Hevesli Mi?", Kadriye Atasoy, "Cinsel Kimlik Oluşumunda Babanın Rolü", Elif Yılmazörnek, "Babanın Gölgesi: Gerçekten Yeter Mi?", Melih Kahramanlar, "Köyden Kente Bir Babalık Hikâyesi", Şerif Ali Batmaz, "Babalığın Nörobiyolojisi", Mehmet Teber, "Ba-Ba" ve Kevser Ötkün "Üçüncü Ebeveyn: Anne-Baba İlişkisi" başlıklı yazılarıyla siz değerli okuyucularımızı selamlıyor. Bu güzel yazılara ek olarak da değerli hocamız Prof. Dr. Medaim Yanık ile babalık ve babalık tutumları üzerine bir röportaj gerçekleştirdik.

Evlatlarının ebedi hayatlarını mamur kılacak, manevi kıymetler bırakacak babalarımızın çoğalması dileğiyle.

Zehra İlgen Şeker

Genel Yayın Yönetmeni

Nefes Üç Aylık Psikoloji Dergisi Güz / 2018 Sayı 3

İmtiyaz Sahibi
NUN Eğitim ve Kültür Vakfı

Genel Yayın Yönetmeni
Zehra İlgen Şeker

Yazı İşleri Müdürü
Gökhan Ergür

Editör
Olçay Can Kaplan

Yayın Kurulu
Betül Aygül
Bilgen Sağ
Elif Girgin
Kadriye Atasoy
Kevser Ötkün
Melih Kahramanlar
Meryem Söğüt
Şerif Ali Batmaz
Zeynep Elif Yılmazörnek

Kapak Resmi
Nurselin Naç

Grafik Tasarım
Elif Zengin
Şennur Erdin

NUN Eğitim ve Kültür Vakfı
Elmalı mah. Elmalı Yolu sok.
No: 5/1 Beykoz-İstanbul
(0216) 686 1 686
info@nunvakif.org

🐦 twitter.com/nefes_dergi
📘 facebook.com/nefesdergi
📷 instagram.com/nefes_dergi

🐦 twitter.com/nunvakif
📘 facebook.com/nunegitimvekulturvakfi
📷 instagram.com/nunegitimvekulturvakfi

BABAM YANIMDAYKEN
BİLGEN SAĞ

6

BİSİKLETİM VE BABAM
TAMER ERGİN

12

HAYATTA BEN
EN ÇOK BABAMI SEVDİM
BETÜL AYGÜL

16

32

CİNSEL KİMLİK OLUŞUMUNDA
BABANIN RÖLÜ
KADRIYE ATASOY

36

BABANIN GÖLGESİ:
GERÇEKTEN YETER Mİ?
ZEYNEP ELİF YILMAZÖRNEK

42

KÖYDEN KENTE
BİR BABALIK HİKÂYESİ
MELİH KAHRAMANLAR

MEDAİM YANIK İLE SÖYLEŞİ
GÖKHAN ERGÜR
MELİH KAHRAMANLAR

22

GALİP'TİR
BU YOLDA MAĞLUP
GÖKHAN ERGÜR

24

PEKİ BABALAR
ÖĞRENMEYE HEVESLİ Mİ?
ELİF GİRGİN

28

48

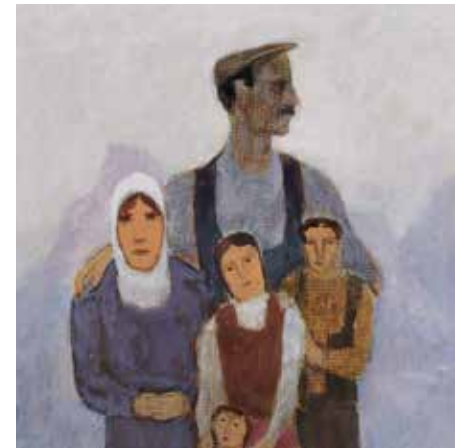
BABALIĞIN
NÖROBİYOLOJİSİ
ŞERİF ALİ BATMAZ

52

BA-BA
MEHMET TEBER

58

ÜÇÜNCÜ EBEVEYN:
ANNE-BABA İLİŞKİSİ
KEVSER ÖTKÜN

BABAM

YANIMDAYKEN

02
03
04
05
06
07
08
09
10
11

Hayat boyu
ihtiyacımız olacak
ayakta kalabilme gücü,
bir babanın desteği,
anlayışı, gücü ve yol
göstermesi ile artabilir.

BİLGEN SAĞ
Klinik Psikolog

Baba, dayanak ve sığınaktır. Nereye gideceğinin, ne kadar koşabileceğinin, nerede düşebileceğinin ve nerede durman gerektiğinin cevaplarının bulunduğu yerdir.

Bir Kızılderili atasözü şöyle söyler: "Bebeğini tutan anne bebeğın kulağına 'Seni rahatlatacağım' diye fısıldar; baba ise çocuğı dağıın tepesine çıkarıp, 'İşte bu dünya, ben seni onunla tanıştıracığım.' diye bağırır."

Bir bebek dünyaya adım attığı andan itibaren, güven, sıcaklık ve istikrarı; fiziksel ve duygusal ihtiyaçlarını giderebildiğı ilk yakın ilişkisini annesiyle kurar. Dünyanın güvenilir bir yer olup olmadığına dair kararını da annesine göre şekillendirir. Anne karnından itibaren başlayan bu güçlü ve yakın bağda, baba dışarıda kalan ve nerede dâhil olması gerektiğı konusunda tereddütte kalan taraftadır. Hâlbuki baba, tüm bu süreçlerin içinde ve her aşamasında tam anlamıyla var olması gereken, hayatlarımıza tartışılmayacak derecede tesiri olan, önemi yadsınamayacak bir figürdür. Hayat boyu ihtiyacımız olacak ayakta kalabilme gücü, bir babanın desteğı, anlayışı, gücü ve yol göstermesiyle artabilir.

Baba, bir taraftan şefkati, anlayışı, özgürlüğü ve topluma açılmayı, bir taraftan da kuralları ve sınırları temsil eder. Baba, dayanak ve sığınaktır. Nereye gideceğinin, ne kadar koşabileceğinin, nerede düşebileceğinin ve nerede durman gerektiğinin cevaplarının bulunduğu yerdir. Bir babanın eş ve çocuklarının ihtiyaçlarına duyarlı, destekleyici ve etkin katılımı o aile yaşantısının seyrini belirler. Bebeklikten yetişkinliğe uzanan bu özel ilişki, hayatımızın

farklı dönemlerine farklı şekillerde sirayet eder ve yetişkinliğimizde de bize eşlik eder. Ama nasıl?

0-3 Yaş

Bebek, anne karnından itibaren anneye yakın bir ilişki ve temas halindedir. Doğum sonrasında göbek bağıının kesilmesiyle fiziksel ayrışma gerçekleşse de bebeğın ruhsal ayrışması henüz gerçekleşmemiştir. Bebekler, 6. aya kadar annesinin kendinden ayrı bir varlık olduğu bilincinde değildir; kendilerini hâlâ annesinin bir parçası olarak algırlar. Anne ise, hormonal değişikliklerle birlikte, bebeğın ihtiyaçlarına ve mutluluğuna odaklanmıştır. Babalar, bu yakın ilişkide bebeklerini karınlarında taşımadıkları veya onları emziremedikleri için, kendilerini anne kadar sürece dâhil hissedemeyebilirler. Ancak ilk andan itibaren bebekler, babalarının sevgi ve ilgisine de ihtiyaç duyarlar. Üstelik babaların da bebeklerle bağlanma ilişkisi yaşadığını ve bu ilişkinin bebeklerin gelişimi üzerinde önemli rol oynadığını belirten araştırma bulguları da her geçen gün artmaktadır. Babanın hem anneye annelik rolünde ve bebek bakımında sağladığı destek hem de bebeğe gösterdiği ilgi, uyumlu ve huzurlu bir aile ortamının ilk tohumlarını atmaktadır. Özellikle bu yaş döneminde babanın çocuğın özerkleşmesi üzerinde de önemli bir rolü bulunmaktadır.

6. ve 8. aylardan itibaren anne ve çocuk arasındaki sembiyotik bağ

gevşer ve bebek "biz"den "ben"e geçmeye başlar. Bu süreçte anne de bebeğıyle olan ilişkisini bağımlı bir yapıdan ziyade daha sağlıklı bir zemine oturarak onun özerkleşme serüvenine müsaade etmelidir. Bu da babanın, yani "üçüncü" nün devreye girerek bu ilişkide yer almasıyla olacaktır.

Doğası gereğı bağı ve muhtaç olduğu kadar ayrılmaya da ihtiyaç duyan çocuk, annesiyle kurduğu güvenli bağla birlikte baba ile dış dünyaya açılmaya başlamalıdır. Babanın bu ayrıcı işlevi, aslında çocuğın aklındaki "başkaları" kavramını geliştirerek, ilk defa birini "paylaşması" gerektiğini öğrenmesine de gönderme yapar. Michel Fain'in "aşığın sansürü" olarak nitelendirdiğı bu kopuş, çocuğın tüm duygusal yatırımını anneye yapmaktan vazgeçerek "başkalarını sevebilme kapasitesini" geliştirmesine ve anne de kabul ederse "anneden başka bir dünyanın varlığını" keşfetmesine fırsat tanır. Lacan'a göre "babanın adını koyan annedir." Sağ olsa da olmasa da, babanın anne zihnindeki varlığı ve tezahürü; babayı nasıl algıladığı ve çocuğa nasıl sunduğı sanıldığından çok daha önemlidir. Bu sebeple anne, çocuğın hem duygusal hem de fiziksel bakım ve ihtiyaçlarını karşılamada babanın da aktif olmasına müsaade etmeli, babayı çocuğın zihninde önemli bir konumda tutmalıdır.

Çocuk ruhsallığında baba, dış dünyayı, toplumu ve dili de temsil eder. Anne ve bebeğın anlaşmak için dile ihtiyacı yoktur. Bir anne,

03
04
05
06
07
08
09
10
11
12

çocuğun ihtiyaçlarını sözel olmayan yollarla da sezebilir. Ancak babayla birlikte çocuk "simgesel dünya" olarak tanımladığımız aşamaya geçiş yapmalı ve dili kullanmaya başlayarak dış dünyaya açılmalıdır. Bu sebeptendir ki, baba

ilişkisinde yaşanan dinamikler ve anneden

ayrışamama, zaman zaman dil gelişiminin gecikmesi ve dil sorunlarına sebep olabilmektedir.

Özellikle iki yaşından itibaren çocukların babalarıyla ilişkileri iyice pekişmeye başlar. Çocuk, artık yürümeyi ve konuşmayı öğrenmiştir. Koşmak, keşfetmek, kirlenmek, oynamak ve dağıtmak ister. Baba bu noktada, kural koyucu olduğu kadar adeta bir oyun ve keşif arkadaşı gibidir. Yapılan araştırmalar çocuğuyla vakit geçiren annelerin genellikle bu zamanı beslenme, altını değiştirme vb. gibi fiziksel ihtiyaçlara odaklı harcadığı; ancak babanın harcadığı vaktin çevreyi ve hayatı keşfettiği durumları içerdiği; daha çok fiziksel etkinliklere, **heyecan; atılganlık, mücadele, rekabet** ve kendini savunmayı içeren faaliyetlere odaklı olduğu görülmektedir. Aslında anne güven, anlayış ve istikrarı, baba ise **keşfi, uyarılmayı ve risk almayı** temin eder. Örneğin, çocuğun yürüme ve keşif yolculuğunda, bir babayı düşündüğümüzde, evladının girişimlerine, özgürleşme çabasına destek vermesi, küçük hatalarını tolere

edebilmesi, hatta tehlikeli adımları karşısında eşinin endişelerini sakinleştirilmesi fakat çocuğu güvende tutarak tedbir alması çok kıymetlidir. Bu metaforu ve babanın rolünü belki çocuğun tüm hayat yolculuğu için genelleseyebiliriz. Bu manada babalar, çocukların ruhsal olarak güçlenmesinde, dış dünyaya açılmasında aktif rol sahibidir. Yine pek çok araştırmada sadece anne tarafından büyütülen çocukların çevreye açılma anlamında zorlandıkları ve bağımlı bir yapıya sahip olma eğilimi gösterdikleri ancak bebeklik sürecinde baba tarafından bakım ve ilgi gören bebeklerin çevreyle iletişim kurmada ve sosyalleşmede daha istekli oldukları, ileriki dönemlerde ise entelektüel gelişim ve empati kurabilme becerisi gibi alanlarda daha başarılı oldukları görülmüştür. Tabii ki bu durum anne ve babanın rollerinin tamamen birbirinden ayrı olduğunu düşündürmemelidir. Babanın da annelik rollerine ve tutumlarına saygı göstermesi; çocuk nezdinde annesi saygı duyulur konumdan asla çıkarmaması; çocuk bakımında ortak dil kullanmaları; yeri geldiğinde anne kadar anlayışlı ve temkinli hareket etmesi gerektiği yadsınamaz bir gerçektir.

3-6 Yaş

Çocukların iki buçuk ve üç yaş dönemi itibariyle **özerkleşme, sorumluluk, inisiyatif alma ve özgüven** gibi alanlarda aile tarafından desteklenmesi oldukça önemlidir. Çocukların babalarıyla kurdukları ilişki tarzı, çocukların amaçlarına ulaşmadaki **strateji kurma** ve **problem çözme** becerilerini etkilemekte, babanın manevi desteği çocuktaki **başarma** duygusunun temellerini atmaktadır. Yine baba ile olumlu

Ben Shahn.

ilişkiler geliştirmek, çocuklardaki özgüven gelişimini ve toplumda kendini iyi ifade etme becerilerini etkileyebilmektedir. Bu açıdan babaların evlatlarını cesaretlendirmesi, aynı zamanda hataları noktasında da örselemeyen fakat yol gösteren bir tutumda olması yetişkinlikte ayakları yere sağlam basan bireyler yetiştirme noktasında önemli olacaktır. Birey, geçmişine dönüp baktığında babası tarafından teşvik edilmiş, desteklenmiş ve kusurlarının yapıcı bir biçimde iyiye yönlendirilmiş olduğunu hissettiğinde, kendinden emin bir şekilde hayat yolunda ilerleyebilecektir.

Babanın çocuk ruhsalındaki en belirgin ve önemli işlevlerinden bir diğeri de **"otorite"** ve **"disiplin"**i temin etmesidir. Çocuklar, yapı itibarıyla dürtüsel varlıklardır; isteklerini baskılamakta, ötelemekte veya sabır göstermekte güçlük çekerler. Özellikle 2,5-3 yaştan itibaren çocuklar, kuralları ne kadar esnetebileceklerini test ederler. Dolayısıyla çocuğa özgürlük alanı sunmakla birlikte, ebeveynlerin sınırları ve kuralları iyi çizmesi, özellikle babanın frenleyici ve sınır koyucu rolünü sürdürmeye devam etmesi oldukça önemlidir. Hoşlanmadıklarını düşünsek de sınır, çocukları güvende hissettirir. Dolayısıyla bir babanın evladına doğru bir çerçeve çizebilmesi, doğru yönlendirebilmesi, aynı zamanda da sabretmeyi aşılayabilmesi gereklidir.

Günümüzde, "arkadaş" olan anne ve baba algısının yaygınlaşması tam manasıyla doğru değildir. Bir çocuğun arkadaştan ziyade önce "anne" ve "babaya" ihtiyacı vardır. Özellikle babaların, evlatlarına koşulsuz sevgi ile anlayışlı, destekleyici

ve demokratik tutumlar sergilemeleri önceliklidir. Ancak doğru değerlerin öğretilmesi ve çocukların istenmeyen davranışlardan uzaklaştırılması noktasında net bir tavır koyması ve bunu sürdürme noktasında tutarlı davranması da son derece kritiktir. Bir çocuk, kendisine arkadaşlık edecek pek çok kişi bulabilir. Ancak "baba" rolünün tamamen elden bırakılması ve yetişkin konumundan çıkılması doğru değildir. Bu yüzden babaların bu ince dengeyi kaybetmemeleri, yeni keşiflere arkadaşlık eden eğlenceli bir oyun arkadaşı olduğu kadar yanlışlar karşısında net bir tavır gösteren ve tutarlı olan bu yapıyı sürdüren bir role de sahip olduklarını unutmamaları önemlidir.

Yine bu yaş döneminde **cinsel kimlik** gelişiminin temelleri atılmaktadır. Aile içindeki davranış örüntüleri ve cinsiyet rolleri, ergenliğe uzanan sürece kadar çocuğun zihninde yer etmeye başlayacaktır. Erkek çocuklarının bu dönemde babasıyla **özdeşim** kurarak davranışlarını modellediği ve babasının annesine olan yaklaşım ve tutumlarını gözlemediği; kız çocuklarının ise tanıdığı ilk erkek olan babasıyla birlikte erkek dünyasına yönelik algılarının oluşmaya başladığı ve bu ilişkinin gelecekte kuracağı yakın ilişki dinamiklerini etkileyebileceği bilinmektedir. Yetişkinlik döneminde "babası gibi olmayan bir adam olmak" veya "babası gibi bir adamı sevmek" gibi söylemlerin temeli bu yaşlardan itibaren şekillenir. Çocuklar karşılıklı, eleştirel, baskıcı, anlayışlı, müsamahakâr, demokratik, tutarsız, ilgisiz veya sevgi dolu bir baba modeli görürler. Örneğin bir erkek çocuk, büyüdüğünde maruz kaldığı bu yaklaşımlardan

birini içselleştirebilir veya baba olduğunda "babası gibi bir baba" olmayı veya tam tersini isteyebilir. Aynı şekilde kız çocukları da yetişkinliğinde babasına benzer tutumlarda bulunan veya "babası gibi olmayan" bir eş tercihi yapabilirler.

6-12 Yaş

Okul çağıyla birlikte anne-baba-çocuk üçgenine artık okul da dâhil olmaya başlar. Çocukların tüm gündemi okulda yaşadıkları; arkadaşlık ilişkileri ve öğrendikleri olabilir. Hatta anne ve babasıyla birlikte zaman zaman öğretmenlerinin de tutum ve davranışlarını içselleştirebilirler. Günümüzde okul çağından itibaren eğitim faaliyetleri ve akademik takip annelere bırakılmıştır. Ancak babanın çocuğun akademik hayatında aktif rolde bulunmasının, çocuğun okula karşı tutumunu, motivasyonunu ve **bilişsel becerilerini** olumlu etkilediği bilinen bir gerçektir. Babayla birlikte yapılan akademik etkinlikler, zengin uyaranlarla da desteklenince (oyunlar, geziler, kitaplar, ortak ilgi alanları vb.) çocuğa farklı deneyimler sağlayarak zekasını da olumlu yönde etkiler.

Öğrencinin akademik başarısına olan etkisine ek olarak, çocukların okul dışı fiziksel, sosyal ve sanatsal faaliyetlerinde babanın yönlendirici ve teşvik edici olması, çocuğun **özgüven** gelişimi için de önemlidir. Bir babanın çocuğuna inanması ve desteklemesi, çocuğun yetişkinlikteki kendine inanç mekanizmasına katkı sağlamaktadır.

05
06
07
08
10
11
12
13
14

Özgüven gelişimi dışında, çocuklardaki **iç kontrolün** oturması da yine baba ile kurulan ilişkiyle beslenmektedir. Çocuklar, olumsuzluk karşısında üzülebilir, öfkelenebilir hatta duygularını kriz boyutunda yaşayabilir. Tıpkı anne gibi, babanın da bu tip tutumlar karşısında sakinliğini koruyarak, anlamaya çalışarak ancak yapılması gereken konusunda da yol göstererek, çocuğa rehberlik etmesi gereklidir. Bu rehberlik hem **duygu kontrolü** ve **problem çözme becerileri** noktasında çocuğu geliştirecek hem de davranışsal ve sosyal uyum ile akran ilişkileri gibi konularda daha az sıkıntı yaşamasını sağlayacaktır.

12 Yaş ve Sonrası

Ergenlik dönemi, bedendeki ve hormonlardaki değişimler ile birlikte duygu, davranış ve bilişsel işlevlerde belirgin farklılıkların oluştuğu, çocukluktan yetişkinliğe geçiş sancılarının yaşandığı bir dönemdir. Ergenlik dönemi, aynı zamanda bize diğer gelişim dönemlerinin nasıl atlatıldığını da anlatabilir. Yani çocukluk serüveninin zorlu geçmiş olması bu dönemin nasıl seyredeceğinin sinyallerini verebilir. Ancak her şey yolunda bile gitmiş olsa, ergenlik döneminde gençler, genellikle anne ve babalarının bakış açılarını sorgulayarak onlarla çatışabilir ve otoriteye karşı gelebilirler. Kendi farklı yöntem ve stratejilerini deneyerek, ayrışmak ve farklılaşmak isterler.

Bir babanın, ergenlik dönemine gelmeden, evladyla zaten nitelikli bir bağ kurmuş olması beklenir. Küçük yaşlardan itibaren çocuğun hayatında etkin katılım sağlamış babaların çocukları, ergenlik döneminde duygusal ve davranışsal problemleri ve uyum sıkıntılarını daha az yaşamaktadır. Bununla birlikte araştırmalar, babalarıyla çocukluktan

süreci sabırla karşılayarak, gencin tercihlerine saygı göstermeye ve seçimlerini anlamaya çalışması, ancak ailenin kural ve sınırlarını yerinde ve uygun bir biçimde hatırlatma misyonunu elden bırakmaması önemlidir. Tıpkı çocukluk döneminde olduğu gibi, her ne kadar karşı çıkıyor gibi gözükseler de tam manasıyla yetişkinliğe geçiş olmadığı

için "gerekli" sınırlar ve çerçeveler genci güvende hissettirir. Ve tıpkı çocukluk döneminde olduğu gibi anlayışlı ve koruyucu görevinin yanında tercihlerine saygı gösteren ancak sınırları tutarlı bir şekilde koruyan baba figürüne ihtiyaç duymaktadırlar.

Yetişkinliğe uzanan yolda bize eşlik eden ve yetişkinlikte de bizi bırakmayan babaların belki de daha çok konuşulması ve anlatılması gerek. Özellikle yıllar geçtikçe babaların, çocuk yetiştirme sürecine daha

fazla dâhil olmaları, çocuklarla ilgili gelişmeleri daha yakından takip etmeleri ve onlarla daha nitelikli bir bağ kurmaya gayret etmeleri oldukça sevindiricidir. Bu sevindirici tablonun gelecekte çok daha yaygınlaşacağını ümit etmekteyiz. Babası yanındayken mutlu olabilen, babalarına küsmeyen veya onları affedebilen evlatların çoğalması dileğiyle.

KAYNAKÇA

Karabekiroğlu, Kubilay, *Baba Olmak: Babanın Ruhsal Rehberi*, Say Yayınları, İstanbul, 2003.

itibaren etkili bir bağ kurabilmiş gençlerin olumlu **benlik saygısı** geliştirdiğini, aynı zamanda sosyal becerilerinin daha geliştiğini, akranlarıyla daha az çatışma yaşadıklarını göstermiştir.

Çocukluk sürecinden bu yana idealize edilen, farklı bir yere konulan babaların, ergenlik döneminde evlatları tarafından "eskisi gibi" sevilmedikleri hissiyatına kapılması çok normaldir. Ancak, bu kafa karışıklıklarının geçici bir dönem olduğu hatırlanmalıdır. Özellikle babaların yapması gereken bu

06

07

08

09

10

11

12

13

14

15

İmam-ı Gazâlî'den OĞLUNA ÖĞÜTLER

Ey Oğul!

Allah'tan nasıl korkulması gerekiyorsa öyle kork. Ona kulluk görevini gereği gibi yap. Haram kıldığı şeylerden mümkün olduğu nispette kaçın. Allah'ın saadete uzanan yolundan ayrılmama. Hayatını düzene sokan emirlerini sakın ihmal etme ki, yaşayışın sıhhat bulsun, gözlerin aydın olsun. Çünkü gizli ve kapalı hiçbir şey Allah'tan gizli ve kapalı değildir.

Senin hayatına renk katmak için güzel belgeler koydum. Onları korur ve dediklerime kulak verir, günlük yaşayışını ona uyduursan hükümdarların gözleri ve gönülleri sana karşı ilgiyle dolup taşacaktır. O halde şu anda da, bundan sonra da babana itaat et.

Aklının hemen kabul etmeyeceği şeyi söyleme. Lüzumsuz lâftan, çok gülmekten, şaka ve alaya almaktan, din kardeşinle tartışmaktan sakın. Böyle yapmak saygıdeğerliği götürür, kin ve düşmanlık kapılarını açar.

Ağırbaşlı, terbiyeli, saygılı ve nezaketli olmaya çok dikkat et ve itina göster. Ancak böyle yaparken gurura kapılma. Sonra senden bu sıfatla söz edilir. Halka tepeden bakma. Sonra senden bu sıfatla bahsedilir.

Dostuna da düşmanına da hoşnutluk göster. Başkasına eza ve cefa etmekten kendini alıkoy ve bunu onlardan korkup ürktüğün için de yapma. Sadece iyi bir huy olduğunu düşünerek öyle davran.

Bütün işlerinde orta yolu tut. Çünkü işlerin en hayırlısı orta yoldur. Az konuş. Karşılaştığın her Müslümana selâm ver.

Ölçülü adımlarla yürü, ayaklarını yerde sürükleyerek yürüme. Sağa sola baka baka yürüme. Etrafı rahatsız ederek, başını şunun bunun kapısına doğru döndürme.

Oğluna ve kızına küçükken edep ve terbiye öğret. Onları iyi yetiştir. Büyüdükleri zaman öğretmen güç olur. Hanımının ve çocuklarının bir suçu olursa bağışla. Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuştur: "Çocuklarınızın, hanımınızın ve hizmetçinizin suçunu bağışlayınız."

Küçüklerin kabahatini affetmek, büyüklerin şanıdır. En efdal sadaka ehline, evladına ve hizmetçine verdiği sadakadır. Bir hadiste şöyle buyurulmuştur: "Bir kimse hanımına, çocuklarına ve hizmetçisine gönlünün istediği yemeği yedirirse, Allah Teâlâ ona bin derece ihsan eder."

KAYNAKÇA: İmam Gazâlî, *Ey Oğul Eyyühe'l-Veled*, Bedir Yayınları, 2013.

BİSİKLETTİM VE BABAM

Yapılan bir araştırmada çocukların bisiklet kullanma deneyimine genellikle babalarıyla başladıkları ya da babaları tarafından kendilerine bisiklet alındığı belirlenmiştir. Bir başka deyişle bisiklet, baba ve çocuk arasında etkileşim aracı rolü de üstlenmektedir.

Dr. TAMER ERGİN

07
08
09
10
11
12
13
14
15
16

Denemekten vazgeçmiş kişiler için yeni biriyle tanışmak, değişik ve ani durumlarla karşılaşmak bir korkuya dönüşebilecektir. Bu korku, her yeni durumu ve yeni tanışılan kişiyi zor gibi gösterebilecektir.

Kullanmış olalım ya da olmayalım bisiklet hepimizin hayatında yer kaplamış bir kara taşıttır. Teknik olarak böyle tanımlanabilir olsa da çocuklar için taşıt olmaktan çok eğlenceli bir oyuncaktır. Genelde iki tekerli olarak kullanılan bu motorsuz araçlar çocukların bilişsel, duygusal ve davranışsal yönden çeşitli kazanımlar elde etmelerine yardımcı olurlar. Yapılan bir araştırmada çocukların bisiklet kullanma deneyimine genellikle babalarıyla başladıkları ya da babaları tarafından kendilerine bisiklet alındığı belirlenmiştir. Bir başka deyişle bisiklet, baba ve çocuk arasında etkileşim aracı rolü de üstlenmektedir. Bu etkileşim zaman zaman ilginç yaşam öykülerine de dönüşebilmektedir. İşte size ilginç bir yaşam öyküsü:

"Babam, getirdiğim güzel karne için iki tekerlekli güzel bir bisiklet almıştı ve bana bisiklete binmeyi öğretmeye çalışıyordu. Yapılan denemeler uzadıkça babam gerilmeye, uyarılarını daha yüksek sesle ve daha rencide edici ifadelerle yapmaya başlamıştı. Sonunda eğlenceli başlayan bisiklete binme saatleri benim için nefret edilen bir etkinliğe dönüşürken oğluna güvenen ve inanan babam için de hayal kırıklığına neden olmuştu. Bisiklete binmeyi kendi kendine öğrenmiş babam, bu durumu kabullenemiyordu. Ben daha sonraki günlerde gizli gizli bisiklet kullanma denemelerine devam ettim. Bu denemeler sırasında bir kez de düşüp dizimi kanattım. Ancak yine de yılmayıp

denemelerime devam ettim. Arkadaşlarımdan utandığım için de denemelerimi gizli gizli sitenin arka bahçesinde yapıyordum. Pes etmeye hiç mi hiç niyetim yoktu. Herkes için eğlenceli olan bu oyuncak benim için de eğlenceli olmalıydı."

Günümüz ünlü işadamlarından birine ait bu ilginç yaşam deneyimi onun babasıyla olan ilişkisini de özetlemekte ve şu şekilde devam etmektedir: *"Bisikletin üzerine her bindiğimde başlangıçta sürekli çuvalliyordum. Ama her çuvalladığında kendime şu soruyu soruyordum, 'Gerçekten başarmak istiyor musun?', 'Eğer başarsaydın ne olurdu?', 'Bu kadar korku uyandırır mıydı?'. İşte bu sorular kafamı tüm korkulardan arındırmaya çalışırken bana yardımcı oluyordu. Bir süre sonra bisiklet sürmeyi başardım. Artık özgürdüm, kendimi kuş gibi hissediyordum. Üstelik çok da eğleniyordum. Bunun benim için anlamı sadece bisiklet sürmede başarılı olmak değildi, kendime olan güvenimin ispatıydı. Üstelik bisiklet sürmenin inanılmaz keyifli bir şey olduğunu fark ettim. Bugün hâlâ yeni işlere başlarken tedirginlik yaşasam da bu tecrübelerim sayesinde yeni olan hiçbir iş gözümü korkutmuyor. Yapacağım yeni işin en az bir önceki iş kadar iyi olacağını düşünüyorum ve başarısızlık korkusunu kafamdan silip atıyorum. Kendime olan güvenimden bir şey kaybetmedim. Belki de kendime olan inancımı perçinleyen*

deneyimler yaşadım. Ancak bu deneyim babamla olan ilişkimde soru işaretlerimi arttırmıştı."

Bu hikâye sonuçta başarılı olmuş birine ait. Ancak babasıyla ilişkisinde soru işaretlerini değil de heyecan verici ünlemleri aradığı ne kadar da belli öyle değil mi? "Babam bana güveniyor mu?" yerine, "Babam bana güvenir!" gibi...

Bu çocuk her bisikletin üzerine bindiğinde bir önceki yalpalamalarını ve ne kadar zorlandığını düşünüp kendini soktuğu girdaptan çıkmayı başaramasaydı! Yani başarısız olmaya koşullansaydı, işte o zaman başarısız olma korkusunu yenmesi oldukça zor olacaktı. Belki de her yeni denemesinde "bir öncekinden daha kötü olabilir" diye düşünmeye başlayacak ve bisiklete binmek yerine kendine daha farklı ve daha kolay bir eğlence aracı seçecekti. Üstelik bu deneyim belki de yeni bir yaşam öyküsü doğurabilecekti. Bu yaşam öyküsünde, yeni karşılaştığı şeylere karşı "çekingenlik" gösterirken her ebeveynin çocuğunda görmek istediği "atılganlık" ise arzu edilen bir özellik olarak anlatılacaktı. Kısacası, daha önceden yapmayı deneyip yapamadığı bir şey ona zor gözükebilecek ya da yeni karşılaştığı durumlardan uzak durabilecekti.

09

10

11

12

13

14

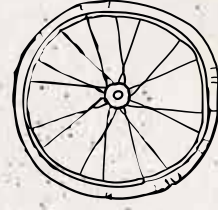
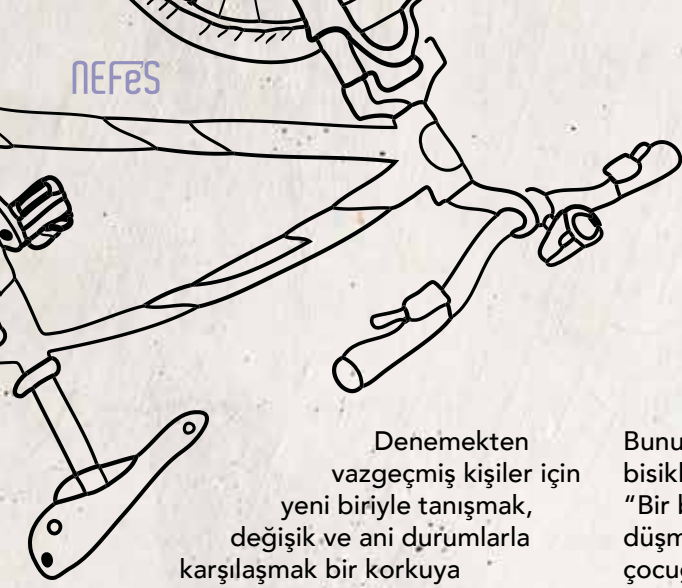
15

16

17

18

Denemekten vazgeçmiş kişiler için yeni biriyle tanışmak, değişik ve ani durumlarla karşılaşmak bir korkuya dönüşebilecektir. Bu korku, her yeni durumu ve yeni tanışılan kişiyi zor gibi gösterebilecektir. Atılgan kişiler kendilerini tüm bu korkularından arındırmış ve özgür hissederken çekingen kişiler ise kendilerini garantide hissedecekleri ortamları arayacaklardır. Bu iki farklı durum sadece başarı tanımı için değil aynı zamanda yaşamdan keyif almak için de değerlendirilmelidir.

Bunun için bir baba ve oğlunu bisiklet kullanırken hayal edin. "Bir baba var ki çocuğunu düşmesin diye tutarken çocuğu da babasının onu bırakmayacağını bilerek güven içinde ona dayanmakta!" Bu altı çizili cümle eminim sizin de gözünüzde çok hoş ve duygusal temalı bir resim canlandırmıştır. Aslında çocuklarımız böylesi sahneleri biz ebeveynlere bir canlandırma olarak değil de gerçek bir yaşamsal deneyime dönüştürme fırsatı sunmaktadır. Değerlendirmesini bilene!

“Bisiklet Sürmek” Deyip Geçmeyin!

Bir çocuk bisiklet kullanırken; bisikleti nerede ve nasıl sürebileceğine karar verdiğinde, bisiklet sürmenin önceden hissettirdiği duygularla organizasyon çabası içine girerek bilişsel anlamda kavramsallaştırabileceğimiz “planlama” işlemini kullanacaktır. Planlama sırasındaki bilişsel süreç şu örneklerle ayrıntılı hale getirilebilir;

- Bisikleti destek tekerlekleri olmadan kullanmaya hazır olup olmadığına karar vermek, kendine güven duymak,
- Bir engel ile karşılaştığında ne yapacağına karar vermek, bisiklet sürerken değişik durumlara uygun pozisyon almak, etkin stratejiler kullanmak (yokuş, trafik kuralları v.b),
- Tüm koşulların (hava/yol/mesafe vb.) bisiklet sürme konusunda uygun olup olmadığını değerlendirmek,
- Bozulmuş yol için alternatifler düşünmek,
- Bisiklet sürmeye çıkmadan önce kask/ dizlik vb. takmaya karar vermek, vitesi/freni/ tekerlekleri kontrol etmek,
- Bisiklet sürerken farklı stiller/hareketler kullanmak,
- Bisiklete yeni özellikler eklemek (rüzgârgülü vb.),

- Tekerlek tellerini süslemek,
- Bisikletle gidilebilecek hangi yolun daha kısa olduğuna karar vermek,
- Bisiklet kullanırken tanıdıklarına selam vermek,
- İnsanların bisiklet kullanma konusundaki fikirleriyle ilgili olmak,
- Bisiklet sürerken etraftakilere rahatsızlık vermemek,
- Bisikleti olmayan arkadaşlarıyla bisikletini paylaşmak,
- Yeni bisiklet sürmeye başlayan arkadaşına destek olmak,
- Lastiğin riskte olduğu çivili yollardan sakınmak,
- Zincir atması gibi beklenmedik problemlerle karşılaştığında çözüm üretebilmek,

"Eşzamanlı Bilişsel İşlem" bisiklet sürme sırasında düşündüklerini gözünde canlandırmada, bir diğer deyişle akıl gözüyle görmede ve verilmek istenen fikirlerin anlaşılmasında söz konusudur.

- Bisikletin üzerindeki uyarı yazılarını okumak,
- Bisikletin kullanma kılavuzunu okumak,
- Bisiklet yolundaki tabelaları okumak,
- Bisikletin vites numaralarını okumak,
- Bisiklet sürme konusunda sözel uyarıları dikkate almak,
- Arkadaşlarına seçtiği bisiklet yolunu anlatmak,
- En az kalabalık/en güvenli/en düzgün/en az yorucu vb. bisiklet yolunu seçmek,
- Bisikleti kurallara uygun sürüp sürmediğine karar vermek,
- Bisiklet sürerken kaç dakikada hedefine varabileceğini düşünmek,
- Kestirme olduğunu düşündüğü yolun kestirme olup olmadığını karar vermek,
- Bisiklet kullanmayı başardığında çevresindeki yetişkinlerin neler söyleyebileceğini düşünmek,
- Bisiklet kullanırken arkadan gelen sese ait nesneyi gözünde canlandırmak,
- Krokiden incelediği bisiklet yolunu gözünde canlandırmak,
- Bisiklet kullanırken tarif edilen sokağı gözünde canlandırmak,
- Bisiklet kullanırken bildiği yoldan giderken yolun virajını/çukurunu vb. gözünde canlandırmak.
- Bisiklet sürerken yokuş yukarı vites değiştirmeye karar vermek,
- Bisiklet sürerken zincirin gevşemiş olduğunu algılamak,
- Deniz kenarında bisiklet sürerken deniz kokusunu/dalgaların sesini fark etmek,

"Ardıl Bilişsel İşlem" ise bisiklet sürerken, olayların dizilimi ve örüntüsünü anlamak için kullanılır.

- Tamircinin zinciri nasıl taktığını hatırlamak,
- Bisikletinin kilitinin şifresini hatırlamak,
- Bisikleti sürmeye hangi ayağıyla başlayacağına karar verme,
- Bisikleti kullanırken bir sağ ayağına bir sol ayağına yüklenerek bisikleti belirli bir ritim ile kullanmak,
- Bisikletin selesine dengede durur hale geldikten sonra oturmak,
- Zincir attığında babasının/bisiklet tamircisinin nasıl tamir ettiğini hatırlamak,
- İlk bisikletini hatırlamak,
- İlk bisiklet kullandığı anı hatırlamak,
- Daha önceden bisiklet sürerken yaşadığı deneyimleri hatırlamak,
- Önünden geçtiği dükkânın adını hatırlamak,
- Bisiklet sürerken varacağı yerin adını/numarasını hatırlamak,
- Pedal çevirirken belirli bir ritim tutturabilmek,

Luria'ya göre genellikle dört yaşında başlayan bilişsel işlem süreci çeşitli bilişsel işlevlerin kullanımı ile kapsamlı bir zihinsel güce dönüşebilmektedir. Bu güç günlük yaşam becerileri sırasında izlenebilir somut olgulara dönüşebilmektedir. Bu günlük yaşam becerilerinden sadece biri olan bisiklet sürme sırasındaki izlenimler "PASS Teorisine" göre yukarıda ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. İşte bu izlenimler bir çocuğun gelişim sürecinde; gerek duygusal gerek bilişsel ve gerekse de davranışsal kazanımlarla somutlaşmaktadır. Bir çocuk için bisiklet sahibi olmak elbette bir şanstır. Bisikletle ilgili bir anı sahibi olmak ise anının mahiyetine göre değişir. Siz de bisikletle yaşamış anılarınızı gözden geçirebilirsiniz. Bisiklet, çocuğunuza yaşatmak istediğiniz ve anıya dönüşmesini istediğiniz yaşam deneyimleri için iyi bir araç olacaktır.

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

TICKETS and SHARES for the present Small Lottery of 7,000 Tickets, are on Sale at the Office of HAZARD, BURNES, and Co. Stock Brokers, Royal Exchange, London. Tickets in this Lottery will be separately drawn from the Vessel, for which purpose Government has granted Two Days of Drawing, viz. the 17th and 18th of FEBRUARY.

THE Public are informed, that from the 1st day of February next, **GENUINE RUM** will be to be purchased at No. 18, Fenchurch street, in any quantity, not less than two gallons, at the following prices, for ready money only:—Jamaica, at 15s. per gallon; Leeward Island, at 16s. 6d. This Distillation has been formed for the sole purpose of affording to the Public the means of obtaining genuine Rum of the best quality, in convenient quantities, upon the most reasonable terms; and will be conducted by Mr. HOBBS, Sec. to the West India Planters and Merchants; and under the superintendance of a Committee of that body. Orders for any quantities to be sent into any part of the country, will be punctually attended to by Mr. Hobbs.

IMPERIAL PARLIAMENT.

HOUSE OF LORDS.

MONDAY, FEBRUARY 8.

Several Petitions were presented from various quarters against the Catholic Claims, which were read, and ordered to lie on the table.—Adjourned.

TUESDAY, FEB. 9.

Mr. R. Grant was heard in the usual cause **CRAGGALLER v. AICKMAN.**

Lord ROLLIN presented a Petition of Merchants and Manufacturers of the East India Company and Import Trade who are confined to the Port of London, and petitioned to be ordered to lie on the Table.

Lord ROLLIN presented a Petition from the Merchants of Edinburgh, and another from those of Glasgow, in relation to the East-India Monopoly.—Ordered to lie on the Table.

Lord ROLLIN presented Petitions from Harrogate, against the Emancipation of the Slave.—Ordered to lie on the table.

Lord ROLLIN presented a Bill for the Relief of Debtors in England; which, he said, is the Bill which passed their Lordship's Session.—The Bill was read a first time.

HOUSE OF COMMONS.

MONDAY, FEBRUARY 8.

It was stated, that there being two Ballots Committees appointed for to-morrow, against the return for Weymouth, that the return for Shaftesbury, he should sit at a quarter before four, and proceed to the House.

Mr. F. BASSALL presented a Petition from the Merchants of London, against the Catholic Claims.—Ordered to lie on the Table.

Mr. R. GRANT presented a Petition from the Merchants of London, against the Catholic Claims.—Ordered to lie on the Table.

Mr. R. GRANT presented a Petition from the Merchants of London, against the Catholic Claims.—Ordered to lie on the Table.

Mr. R. GRANT presented a Petition from the Merchants of London, against the Catholic Claims.—Ordered to lie on the Table.

Mr. R. GRANT presented a Petition from the Merchants of London, against the Catholic Claims.—Ordered to lie on the Table.

Mr. R. GRANT presented a Petition from the Merchants of London, against the Catholic Claims.—Ordered to lie on the Table.

Mr. R. GRANT presented a Petition from the Merchants of London, against the Catholic Claims.—Ordered to lie on the Table.

Mr. R. GRANT presented a Petition from the Merchants of London, against the Catholic Claims.—Ordered to lie on the Table.

Mr. R. GRANT presented a Petition from the Merchants of London, against the Catholic Claims.—Ordered to lie on the Table.

Mr. R. GRANT presented a Petition from the Merchants of London, against the Catholic Claims.—Ordered to lie on the Table.

Mr. R. GRANT presented a Petition from the Merchants of London, against the Catholic Claims.—Ordered to lie on the Table.

Mr. R. GRANT presented a Petition from the Merchants of London, against the Catholic Claims.—Ordered to lie on the Table.

Mr. R. GRANT presented a Petition from the Merchants of London, against the Catholic Claims.—Ordered to lie on the Table.

Mr. R. GRANT presented a Petition from the Merchants of London, against the Catholic Claims.—Ordered to lie on the Table.

Another ballot took place for a Committee to try the Weymouth Petition. The following were chosen:—A. Scoble, Esq. E. R. Lucas, Esq. J. Jackson, Esq. Sir J. D. King, Bart. R. Morris, Esq. Lord Hochelaine. Sir G. Feilding. J. A. Wright.

The Report of the Committee was read, and agreed to.

On the order of the House, a Bill for the relief of the Tokens Bill, and a Bill for the relief of the Tokens, intended to put an additional value upon Tokens, were introduced.

Mr. VANITTART said, that there was no objection to the Bill.

Mr. FITZGERALD observed, that it might be necessary for the shortly to be introduced a measure to relieve the distressed, by a Bill for the relief of the Tokens, intended to put an additional value upon Tokens, were introduced.

Mr. FITZGERALD observed, that it might be necessary for the shortly to be introduced a measure to relieve the distressed, by a Bill for the relief of the Tokens, intended to put an additional value upon Tokens, were introduced.

Mr. FITZGERALD observed, that it might be necessary for the shortly to be introduced a measure to relieve the distressed, by a Bill for the relief of the Tokens, intended to put an additional value upon Tokens, were introduced.

Mr. FITZGERALD observed, that it might be necessary for the shortly to be introduced a measure to relieve the distressed, by a Bill for the relief of the Tokens, intended to put an additional value upon Tokens, were introduced.

Mr. FITZGERALD observed, that it might be necessary for the shortly to be introduced a measure to relieve the distressed, by a Bill for the relief of the Tokens, intended to put an additional value upon Tokens, were introduced.

Mr. FITZGERALD observed, that it might be necessary for the shortly to be introduced a measure to relieve the distressed, by a Bill for the relief of the Tokens, intended to put an additional value upon Tokens, were introduced.

Mr. FITZGERALD observed, that it might be necessary for the shortly to be introduced a measure to relieve the distressed, by a Bill for the relief of the Tokens, intended to put an additional value upon Tokens, were introduced.

Mr. FITZGERALD observed, that it might be necessary for the shortly to be introduced a measure to relieve the distressed, by a Bill for the relief of the Tokens, intended to put an additional value upon Tokens, were introduced.

Mr. FITZGERALD observed, that it might be necessary for the shortly to be introduced a measure to relieve the distressed, by a Bill for the relief of the Tokens, intended to put an additional value upon Tokens, were introduced.

Mr. FITZGERALD observed, that it might be necessary for the shortly to be introduced a measure to relieve the distressed, by a Bill for the relief of the Tokens, intended to put an additional value upon Tokens, were introduced.

Mr. FITZGERALD observed, that it might be necessary for the shortly to be introduced a measure to relieve the distressed, by a Bill for the relief of the Tokens, intended to put an additional value upon Tokens, were introduced.

Mr. FITZGERALD observed, that it might be necessary for the shortly to be introduced a measure to relieve the distressed, by a Bill for the relief of the Tokens, intended to put an additional value upon Tokens, were introduced.

Mr. FITZGERALD observed, that it might be necessary for the shortly to be introduced a measure to relieve the distressed, by a Bill for the relief of the Tokens, intended to put an additional value upon Tokens, were introduced.

Mr. FITZGERALD observed, that it might be necessary for the shortly to be introduced a measure to relieve the distressed, by a Bill for the relief of the Tokens, intended to put an additional value upon Tokens, were introduced.

Mr. FITZGERALD observed, that it might be necessary for the shortly to be introduced a measure to relieve the distressed, by a Bill for the relief of the Tokens, intended to put an additional value upon Tokens, were introduced.

Mr. FITZGERALD observed, that it might be necessary for the shortly to be introduced a measure to relieve the distressed, by a Bill for the relief of the Tokens, intended to put an additional value upon Tokens, were introduced.

Mr. FITZGERALD observed, that it might be necessary for the shortly to be introduced a measure to relieve the distressed, by a Bill for the relief of the Tokens, intended to put an additional value upon Tokens, were introduced.

Mr. FITZGERALD observed, that it might be necessary for the shortly to be introduced a measure to relieve the distressed, by a Bill for the relief of the Tokens, intended to put an additional value upon Tokens, were introduced.

Mr. FITZGERALD observed, that it might be necessary for the shortly to be introduced a measure to relieve the distressed, by a Bill for the relief of the Tokens, intended to put an additional value upon Tokens, were introduced.

Mr. FITZGERALD observed, that it might be necessary for the shortly to be introduced a measure to relieve the distressed, by a Bill for the relief of the Tokens, intended to put an additional value upon Tokens, were introduced.

Mr. FITZGERALD observed, that it might be necessary for the shortly to be introduced a measure to relieve the distressed, by a Bill for the relief of the Tokens, intended to put an additional value upon Tokens, were introduced.

Mr. FITZGERALD observed, that it might be necessary for the shortly to be introduced a measure to relieve the distressed, by a Bill for the relief of the Tokens, intended to put an additional value upon Tokens, were introduced.

Mr. FITZGERALD observed, that it might be necessary for the shortly to be introduced a measure to relieve the distressed, by a Bill for the relief of the Tokens, intended to put an additional value upon Tokens, were introduced.

Mr. FITZGERALD observed, that it might be necessary for the shortly to be introduced a measure to relieve the distressed, by a Bill for the relief of the Tokens, intended to put an additional value upon Tokens, were introduced.

Mr. FITZGERALD observed, that it might be necessary for the shortly to be introduced a measure to relieve the distressed, by a Bill for the relief of the Tokens, intended to put an additional value upon Tokens, were introduced.

Nothing has yet been heard at the Admiralty of Lord A. Beauclerk's squadron, which sailed some time since, under secret orders, for the coast of America.

A letter from Danzig, dated January 6, says—"The two parks of artillery, which had been forwarded to the Niemen, have reentered our arsenal, which we have now more than 900 pieces of artillery. We are now setting off field equipages for the army, which will be sent to the front in the next few days."

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

The Government of the Netherlands has issued a decree, which will be published in the next few days.

—Mr. W. then enlarged on the injustice and impolicy of excluding the British trader from the immense regions south of the Cape, while the Americans, the Danes, and others, were admitted to a free commerce with those countries; and, after a variety of other arguments, moved the previous question on the present Petition, which, after a few observations from Mr. Ewell, and others, was put, and rejected by a great majority; after which the original question on the Petition was carried, and ordered to be laid on the table, and signed by the Town Clerk;—and the Sheriffs, attended by the Remonstrance, were requested to present the Petition to the honorable House of Commons forthwith.—They were also directed to request some Lord in Parliament to present the Petition to the House of Lords; and such Members of the Court as are in Parliament, were requested to support the same.—The Committee for letting the Bridgewater Estates presented a Report for letting the Bridge-yard Wharf to the Lords of the Treasury, which was agreed to, and referred for execution.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

We understand the 1st battalion of Royal Marines, now in Frankfurt Barracks, and the 2d, at Berry Head, are destined for America. Light and heavy guns, Sirapell shells, Congreve rockets, and other ordnance stores, are ordered to be got ready for embarkation as soon as transports come round to Plymouth to take those stores on board. The 23rd regiment of foot is expected there on Thursday, to embark for America.

HAYATTA BEN EN ÇOK BABAMI SEVDİM

BETÜL AYGÜL
Psikolojik Danışman

- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21

Bütün arkadaşlarını bir arada görmek halamı elbette mutlu etmişti, bu zor günlerinde onların yanında olduğunu bilmek biraz olsun dindirmişti hüznünü... Oysa hiçbir şey sandığı kadar kolay olmayacaktı. Nereye baksa babasını görüyor, gözlerinin önünde bir hatıra canlanıyordu.

Eski konak bir haftadır taziye evi vazifesi görüyordu. Dedemi yeni kaybetmiştik. Bu akşamüzeri konakta, günlerdir bitip tükenmeyen ziyaretçilerden sonra ev ahalisi ve birkaç yakın dost kalmıştı.

Halamla birlikte biraz soluklanmak için bahçeye çıkmış, hiç konuşmadan gökyüzünü seyrediyorduk.

Bahçe kapısının birden açılmasıyla halam irkildi. Gelen Ümit Meriç'ti. Henüz onu masaya davet etmiştik ki bu kez kapıda Franz Kafka belirdi. Derken ardi sıra Cahit Zarifoğlu ve Fyodor Mihayloviç Dostoyevski geldi. Halam şaşkınlıkla onları içeri buyur etti. Zira birbirini neredeyse hiç tanımayan bu arkadaşların sözleşmiş gibi aynı anda gelmesi hayli şaşırtıcıydı. Ardından da ön kapıdan geldiğini düşündüğüm iki ihtiyar Karen Horney ve Sigmund Freud evden bahçeye açılan kapıda belirdiler.

Bütün arkadaşlarını bir arada görmek halamı elbette mutlu etmişti, bu zor günlerinde onların yanında olduğunu bilmek biraz

Ümit Meriç

Franz Kafka

olsun dindirmişti hüznünü... Oysa hiçbir şey sandığı kadar kolay olmayacaktı. Nereye baksa babasını görüyor, gözlerinin önünde bir hatıra canlanıyordu.

Konuklar teker teker başsağlığı diledikten sonra Karen, halama nasıl hissettiğini sordu. Halam, derince bir nefes aldı ve konuşmaya başladı: "Aslında, farklı bir hayata başladığımı düşünüyorum ve korkuyorum. Önceki hayatımda gölgesini hep üzerimde hissettiğim, düştüğümde elimden tutan, yorulduğumda elini omzuma koyan, başardığımda gururlandığını gördüğüm, bana baktığında gözleri ışıldayan babam artık yok. Bu acıyı size nasıl tarif ederim bilemiyorum. Adeta yaralarla kaplı tenime tuz basılmış ancak yüreğimdeki acı onu bile bastırıyormuş gibi hissediyorum. Onunla yaşadığımız günleri hatırlıyorum. Pek az çocuğa nasip olan mutlu günlerimizi düşündükçe, bize yaşattığı güzellikler için öylesine şanslı hissediyorum ki kendimi!" Bu sözlerin ardından duraksadı ve gözlerinden damla damla yaşlar akmaya başladı.

Mihayloviç onu sakinleştirmek için, "Neden üzüldüğünü anlamıyorum, onu öyle iyi anıyorsun ki senin yerinde olmayı çok isterdim. Babamın adını duymak bile sara nöbetimin nüksetmesine neden olabiliyor.

Biliyorsunuz ki bu illet onun yadigârı bana. Öldüğü gün, evet evet öldüğü gün, işlevleri ondan pek de farklı olmayan bu hastalık peyda oldu. Ondan her ne kadar nefret etsem de böyle bir ölümü hak etmediğini düşünür, içten içe üzülürüm. Sakın yanlış anlamayın onun için değil, babasının öldüğüne sevinen bir evlat olmanın verdiği suçlulukla, kendim için üzülürüm. Hatta ben genç yaşta hastalıklarla ölen anneme bile babamın ziyaretlerinden kurtulduğu için sevinirim. Oysa o

öylesine merhametli ve iyiydi ki. Bana göre iyi insan gülüşünü sevdiğiniz kişidir. Ancak ben, babamın gülüşünü sevip sevmemek şöyle dursun güldüğünü dahi hatırlamam. Belki yoksullar hastanesindeki askerlere gülümsüyordur,

bilmiyorum. Sırf o istedi diye okuduğum askeri mühendislik okulunu bitirdiğimi görebilseydi bana da gülümserdi belki, bilemiyorum. Neyse beyler, maalesef babamın bir rulet masası kadar değeri yok benim için. Ama hiç eksilmeyen hatta bazen boğazıma yapışan acısı var ve biliyorum ki bu acı doğrudan ya da dolaylı benim sonum olacak. Ve bir şeyden de eminim ki, bu hayatta kendimi üzdüğüm kadar kimseyi üzmedim. Ömrüm boyunca onun gibi bir baba olacağım korkusuyla yaşadım, Sonya'm ah talihsiz evladım...

Cahit Zarifoğlu

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

Ona nasıl baba olmam gerektiğini kestiremeden kollarımdan uçup gitti.

Çocukluğumdan bu güne her günüm ona bir başkaldırı mahiyetindeydi. Evde iskambil oynarken bile hile yapar, onun yasak etmesine rağmen koğu hastalarıyla konuşmaktan çekinmezdim. Şimdiki halim de ortada; rulet düşkünü, bağımlılıkları olan ve borçları yüzünden kitap yazan bir adamım."

"Kendine haksızlık ediyorsun Mihayloviç" diye bir ses duyuldu.

"Sen bu çağın gördüğü en iyi romancısın kendine gel!" Franz'ın bu sitemini çay tepsisinin masaya bırakılmasıyla bardaklara değen çay kaşıklarının sesi böldü. Herkes çaylarını aldıktan

sonra konuşmayı ciddi bir ses tonuyla Ümit devam ettirdi: "Bana hayatta en çok kimi seviyorsun dediklerinde; önce Allah'ımı, sonra Peygamberimi, sonra babamı dediğimi hatırlarım. Bu cevabı verdiğim yıl babamın gözlerini kaybettiği zamana denk gelir. Çocuk olmama rağmen babamın hayata kitaplarla nasıl bağlı olduğunu ben de biliyordum. Onun dünyasının elinden alınması, karanlıklara mahkûm olduğunu düşünmem ruhumda derin izler bıraktı. Hatta babamla empati yapabilmek için zaman zaman gözlerimi kapatıp evin içinde öyle dolaşmaya çalıştım. Babama karşı çok derin

Mihayloviç Dostoyevski

bir şefkat ve merhamet duyuyordum. Gözlerini kaybetmeden önce aramızdaki baba-kız ilişkisi biraz korkuya dayalı bir sevgi iken sonrasında merhamete dayalı bir sevgiye, akabinde ona kitap okuyarak evlatlık görevini yapan kıza ve çalışma arkadaşına dönüşmüştü. Aile

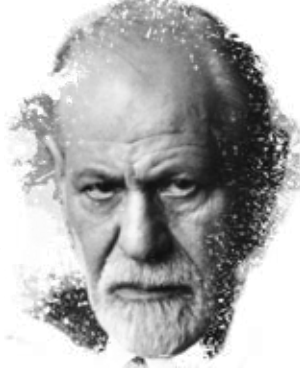
hayatımızı yalın bir şekilde ifade edecek olursam annem ve babam, bir günleri değil, bir saatleri değil, bir dakikaları bile aynı olmayan insanlardı. Her anları yeni bir fetihle geçerd; ya gönül alırlardı ya bilgi sahibi olurlardı ya da bunu paylaşırlardı. Her akşam babamla birbirimizi öper, sarılır öyle odalarımıza çekilirdik. Hem fiziksel hem de manevi sevgisini hep hissettirirdi. Babamdan bize 11 bin kitaplı bir kütüphane yadigâr kaldı. Biz de o kütüphaneyi kardeşimle birlikte yaklaşık 30 bin kitaba

Karen Horney

genişlettik. Çocukluk günlerimde bahçede oynayan arkadaşım, ikmale kalınca matematik öğretmenim, dertli anlarımda dostum, aynı yazıhanenin iki tarafında çalışırken hocam olan babamla beraberliğimizin yoğunluğu dünya tarihinde pek az baba-kıza nasip olmuştur. Annem ve babama karşı keşke dediğim hiçbir şey olamadı, belki de bunun sebebi evlat olarak yapabileceğim her görevi yerine getirdiğimi düşünmenin vermiş olduğu rahattır. Babam benim ustamdı ve gözleri görmemesine karşın hem benim hem de başka insanların yolunu aydınlattı. Onu örnek aldığım birçok husus

olmakla birlikte, babamın hitabet kabiliyetinin bende olmasını isterdim, yazma kabiliyetinin bende olmasını isterdim, onun görmeyen gözleriyle yazdığı 12 ciltlik külliyyatı düşünürsek ondaki çalışma azminin sadece bende değil yediden yetmiş yediye herkeste olmasını dilerdim."

Sigmund Freud

Neden sonra oturduğu koltukta dalgınca konuşmaları dinleyen Cahit'e döndü; "Aristo Cahit, babanı nasıl bildirdin?" diye sordu: "Ne çok acı var!" diye söylendi Cahit. "Yaşayorken ölen babama bir zamanlar şöyle seslenmiştim;

Sesin eksik, ev ıssız bir sokak bu günlerde
Titriyor hikâyesi lambalarda,
kaçığı bol sevgimizin.
Nerde, hangi ağacın gölgesinde
oh diyor ki şimdi yüreğim?
Bir erkek için baba olmakla
ölçülüyor mu hayatın yükü?
Sırtından atıp gittiğin ergen yüzlü,
zarif oğlunun yanında
Menfi bir özleme dönüyor artık
yokluğun.

Beni duydu mu bilmem ama ben hep duyduğum yokluğunun acısını, terkedilişi belki bir süre belki bir ömür... Ama yük diye taşımadım, şayet öyle yapsaydım ezilirdim altında. Ama abim vardı, hem baba hem abi oldu bana. Sonra bana hem yoldaşlık hem babalık yapacak dostlarım oldu. Pek tabi babam bizden ayrı yaşamak isteyebilirdi, bunu anlamaya çalışırdım fakat manevi desteğine olan ihtiyacımızı göz ardı etmesini anlayamıyordum.

Bu yüzden bazen öfkeleniyor, bazen suçluluk duyuyordum. En azından bu hislerle baş etmeme yardımcı olup yanımda olacağıni bilmenin verdiği huzur olsaydı daha az sancı çekerdim belki. Onun bana öğrettiği en kıymetli şey nedir

derseniz, onun gibi olmamak diyebilirim. Elimden geldiğince güzel bir baba olmaya çabaladım; iyi bir baba, iyi bir eş... Bir güne yüz günlük babalık sığdıran bir baba oldum. Zaten çocukları nasıl desem, çocukluğumdan beri severim ben. Hile hurda, yalan dolan çok mu tedirgin ederdi beni? Başka bir sebebi mi vardı? Çocukların saf ve günahsız hallerine hayranlık duyardım. Toplardım çocukları başıma ve onlara o anda imal edilmiş "dünyanın"

en aktüel masallarını anlatırdım. Hele kahramanlarını da orada bulunan çocuklardan seçer onların özellikleriyle çeşnilendirirseniz çok ilginç olur: Hem onlar için hem anlatan için. Bir gün, Erdem'in (Bayazıt) "Bizim çocuklarımız bizden çok ona yakındı." sözünü duyduğumda babamla bir hesabım kalmamıştı artık."

Diğer konuklar konuşurken onları bilgiççe dinleyen Karen

ve Freud'a yöneldi bakışlar, sahi neden sessizce oturuyorlardı? Bir anda bakışları üzerlerinde hissedince konuşmaya karar vermiş olacaktı ki usulca başlarını eğerek aynı anda konuşmaya başladılar. Karen'in sözü Freud'a

bırakmaya niyeti yoktu. Hemen konuya girdi: "Babam katı ve otoriter bir adamdı. Özellikle de onun bana karşı tutumları sebebiyle kendime dair yetersizlik ve değersizlik algısı oluşmuştu. Sonraki yıllarda bunu ödünleyerek yani bu alandaki eksikliğimi başka bir alanda abartılı yaşayıp gidererek şu kaniya vardım: "Güzel olamıyorsam, sevilmiyorsam; başarılı olurum." Babam, erkeklerin üstünlüğünü

savunur bunu kanıtlamak için İncil'den bölümler okuyup bana vaaz verirdi. Babamın ikinci eşi olan annem ise ondan 18 yaş küçük daha genç, güzel, zeki ve özgür düşünceli bir kadındı. Ağabeyime üniversiteye

gitmesine ve hukuk okumasına imkân sağlayan babam, kadınların okumasını gereksiz buluyordu. Onun bu adaletsizliğine

her zaman karşı çıktım, kendime hep en iyisi olacağıma ve tıp eğitimi alacağıma söz verdim.

O zamana kadar bu alışlagelmiş bir durum değildi.

Annem babamı güç bela ikna etti. Tıp eğitiminden sonra

psikolojiye olan ilgimden dolayı bu alana yöneldim.

Ancak,

saygıdeğer Freud'un kadınlar hakkındaki görüşleri bana pek de sağlıklı gelmedi, bu sebeple onun fikirlerine eleştirilerim oldu. Tabi ki bu durum zat-ı âlilerin ve hayranlarının pek hoşuna gitmediği için enstitüden istifa etmem için bana baskı yaptılar. Ben de onurumla istifa edip kendi enstitümü kurdum."

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

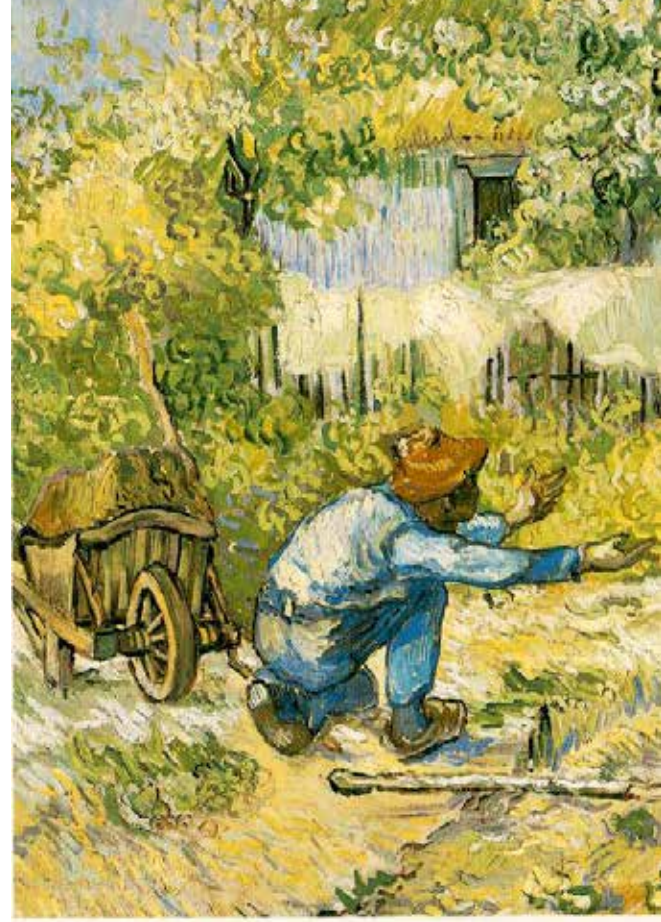
Karen'in ona attığı bu taş karşısında sessizliğini koruyamayan Sigmund: "Senin sorunun ne biliyor musun? Babana olan öfkene bütün erkeklere yansıtman. Aslında ikimizin babası da benzer karakterlerde adamlardı. Ve annelerimiz, onlar da benzerdi. Katı otoriter baba ve baskın hırslı anne: İşte bir çocuğun patoloji geliştirmesine oldukça elverişli aile ortamlarından biri. Anneleri tarafından tercih edildiğini ya da kayırıldığını bilen kişilerin, özel bir öz yeterlilik ve sarsılmaz bir iyimserlik gösterdiği bunun da çoğu zaman o kişiye başarı sağladığı ancak mutluluk sağlamadığı kanaatindeyim. Annelerimizin kollarına ve babamıza olan öfkemize sarılarak, babalarımıza olan duygularımızı tam anlamıyla ifade edemedik ki ifade edilmemiş duygular asla ölmez; sadece diri diri gömülür ve sonradan daha korkunç şekillerde tezahür ederler. Ayrıca, çocuklar için, bir yetişkinin onların seviyesine inmesi, üstün konumundan feragat edip onlarla eşitmiş gibi oynaması kadar sevindiren bir şey daha yoktu, hele de dağ gibi gördüğü babasıysa. Ben babamla oyun oynamak şöyle dursun çocukken onu gördüğümde saklanırdım. Ama bugün benim için psikolojinin babası diyolarlar, pek tabi haklılar psikolojiye yaptığım babalıkla babamın bana yaptığı babalık muadil. Maalesef babam gibi bir baba oldum. Bir gün babamı unutabilirim, bana neler yaptığını da unutabilirim; ama babamın bana ne hissettirdiğini asla unutmuyacağım."

Sigmund'un söylediklerinden sonra derin bir sessizlik oldu. Karen cevap vermek şöyle dursun, vakur duruşunu bir kenara bırakıp uzaklara dalmıştı.

Bu sessizliği bölen ise naif sesiyle Franz'dan başkası değildi.

"Soruyorum sizlere; bu duygularınızı bir an olsun babanızla paylaşmak ister miydiniz? Veyahut paylaşabilecek kadar cesur olanınız var mı? Mesela ben saygıdeğer işkolik babamı sayfalarca yazdım. Ama ne yaptım biliyor musunuz gönderemedim ve asla gönderemeyeceğimi düşünüyorum. Belki cesaretim olmadığından, belki de onu suçladığımdan, belki de onu suçladığımdan düşünüp sitem edeceğinden, bilemiyorum. Bugünkü halimin sorumlusu o diyemem belki ama etkisi öylesine büyük ki. Her durumda onunla çok farklıydık ve bu farklılığımız bizim için öylesine tehlikeliydi ki! Birileri, ağır gelişen bir çocuk olan benim ve babam gibi fiziksel gelişimini tamamlamış bir adamın birbirlerine ileride nasıl davranacaklarını önceden hesaplamak istese, babamın beni benden geriye hiçbir şey kalmayacak şekilde düpedüz ayaklarının altına alıp ezeceğini varsayabilirlerdi ki bu varsayımda gayet tabi haklı çıkacaklardı. Oysa babam özünde iyi kalpli bir insandır. Benim de kendisi gibi güçlü ve yürekli olabilmem için bana bu doğrultuda davrandığını iddia ediyor. Lakin benim ondan farklı bir mizacım olabileceğini yadsıyor. Oysa ürkek bir çocuktum ve bütün çocuklar gibi biraz da inatçıydım. Şüphesiz annem de beni şımartmıştı. Ancak çok güç idare edilebilen bir çocuk olduğuma inanmıyorum; sıcak bir sözcüğün, usulca elimden tutulmasının, istenilen şeyi

sağlayabileceğini düşünüyorum. O zamanlar, evet o zamanlar her bakımdan yüreklendirilmeye ihtiyacım olabilirdi. Onun, sırf fiziki yapısı bile beni eziyordu. Ben sıska, çelimsiz ve kuruydum, o ise tam aksi. Sırf bu yüzden

onun yanındayken kendimi acınası bulurdum, üstelik yalnızca onun değil bütün dünyanın karşısında bu böyleydi, çünkü o benim için her şeyin ölçütüydü. Onun gözünde öylesine değersizdim ki daha çocukken bile bazen bana bir hamamböceğine bakarmış gibi bakardı ve ben baştan ayağa bir böceğe dönüştüğümü hissederdim. Yaşım ilerledikçe değersizliğimi daha çok yüzüme vuruyor ve gün geçtikçe daha da haklı çıkıyordu. Evet, kehaneti gerçekleştiriyor

ve ben bu kudretli adamın gölgesinden kurtulamayacağımı fark ediyordum. Bu çaresizlikle battıkça batıyordum. Bir de beni oldum olası, kendi çalışması sayesinde hiçbir yoksulluk çekmeden huzur, sıcaklık ve bolluk

Vincent Van Gogh, First Steps after Jean-Francois Millet 1889,

çinde yaşamakla suçlardı. Evet, verdiklerinin tadını çıkarabildim, ancak bunu utançla, bezginlikle, güçsüzlükle ve suçluluk bilinciyle yapabildim. Bunun için babama her şey için eylemlerimle değil, sadece bir dilenci gibi teşekkür edebildim. Şüphesiz çok iyi bir eğitimciydi, bize yapmamız gereken her türlü şeyi anlatır, kurallar koyar, uygulamamız için bütün gücünü sarf ederdi. Fakat bu kurallar nedense onun için pek de geçerli değildi. Babamla yaşadığımız istisnai güzel anlar

da yok değildi, bu anlar sanmayın ki beni hediyelere boğduğu veyahut eğlencelere götürdüğü zamanlardı. Bu anlar bütünüyle sevgisini, merhametini hissettiğim anlardı. Ayrıca, onu fazla görmezdim aslında, genellikle işiyle ilgilenirdi. Oysa gün içinde bir kez beni görmek, birlikte vakit geçirmek için gelse veyahut bana bir not gönderse dünyadaki en bahtiyar çocuk ben olurum.”

Bu konuşma halama teselli vermesi için kullanılan cümlelerle sona eriyordu. Birazdan misafirlerimiz kalkmak için müsaade isteyeceklerdi. Bense şahit olduğum bu muhabbeti izlemeye öylesine dalmıştım ki; elindeki bastonuyla Sigmund halama dönerek, “Yeğenininki dili yok mu?” diye sorunca irkildim. Bu sorusu günler sonra evimizde tebessüme sebep olmuştu. Babama ilişkin düşüncelerimi soruyorlardı. Heyecanlanmıştım, nereden başlasam diye düşünürken konuşmaya başlamıştım bile:

“Büyüdükçe babamın bana vermiş olduğu değerleri öylesine iyi anlıyorum ki. Bunu hiçbir zaman yapmam gerekenleri söyleyerek yapmadı. Hep örnek olarak, inancımı, cesaretimi diri tutarak yaptı. Bu yüzdendir ki hep onun çocuğu olmaktan onur duydum. Bunun herhangi bir statüyle ilgisi yoktu. Başka insanların onun için söylediği “şerefli, haysiyetli bir adamdır, yeri gelir kendi çıkarlarından taviz verir ama dürüstlükten taviz vermez, adil bir insandır” sözlerini duyduğum zamanki övücümü maddi hiçbir değer

ölçemezdi. Bir çocuk için baba; hayatın timsalidir dedi ya Kafka Amca, ona içten katılıyorum. Benim dünyaya umutla bakmam, insanlığa olan inancımı tüketmemem hep bundan. Evet, benim babam da çok çalışırdı ama nerede olursa olsun hep onu yanımda hissedirdim. Ne kadar yoğun çalışırsa çalışsın babalık görevlerini de eşlik görevini de evlat olma görevini de ihmal etmedi. Baba evlat ilişkimiz denge üzerine kuruluydu. O babaydı ben evlat. Davranışları da yaşamı da hep tutarlıydı. Erdemlerini de kendime örnek aldım, çalışmasını da. Yorulduğumda, sıkıldığımda onunla konuştum ve motivasyonum artarak yeniden devam ettim çalışmaya. Hata yaptığımda bana kızacağı için değil babamı üzeceğim için korktum. Ayrıca bu gün sizleri dinlerken dedeme bir kez daha minnettar oldum. Zira, onun iyi bir baba olmasının babamın yaşamına olan etkisiyle beraber benim mutlu çocukluğumda da ayakları yere sağlam basan umut dolu yetişkinliğimde de etkisi aşikâr. Ve bir şeyi daha fark ettim ki babalarımız birbirinden ne kadar farklıydık bizler de o kadar farklıydık işte: İyisiyle kötüsüyle...” *

*Yazıdaki diyaloglar adı geçen ünlü düşünürlerin yazılarından, söyleşilerinden ve hayat hikâyelerinden alınarak kurmaca bir metin haline getirilmiştir.

Bir şeyi daha fark ettim ki babalarımız birbirinden ne kadar farklıysa bizler de o kadar farklıydık işte: İyisiyle kötüsüyle...

16
17
18
19
20
21
22
23
24
25

Prof. Dr. Medaim Yanık Kimdir?

Tıp eğitimine 1987 yılında İstanbul Tıp Fakültesinde başlayan Medaim Yanık, 2000 yılında Cerrahpaşa Tıp Fakültesinde ruh sağlığı ve hastalıkları alanında uzman oldu. 2005-2009 yılları arasında Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesinde başhekim ve klinik şefi olarak görev yaptı. Eş/evlilik terapilerine odaklanan Yanık, "Eş Seçimi Eğitim Programı" ve "Evlilikleri Geliştirme Eğitim" programlarını geliştirdi. Psikolojik travma ve dissosiyatif kimlik bozukluğu psikoterapisi, çift evlilik terapisi ve kültürel psikiyatri/psikoloji başlıca çalışma alanlarındandır. Dest-i İzdivaç ve Mutlu Evliliklerin 7 Özelliği kitaplarının yazarı olan Yanık, halen İbn Haldun Üniversitesi Psikoloji bölüm başkanlığı görevini yürütmektedir.

"ÇOCUKLA SEVGİ VE İLGİ İÇEREN YAKINLIK, EKMEK KADAR GEREKLİ"

GÖKHAN ERGÜR - MELİH KAHRAMANLAR

"Mutlu Evlilik Atölyesi" çalışmalarıyla tanınan ve anne-baba-çocuk ilişkileri konusunda uzman bir isim olan Prof. Dr. Medaim Yanık ile babanın çocuk üzerindeki etkisini konuştuk.

Medaim Hocam düzenlemiş olduğunuz "Mutlu Evlilik Atölyesi" çalışmalarından birçok çiftin istifade ettiğini biliyoruz. Bu atölye çalışmalarında gözlemlediğiniz eşlerin en sık yaptığı yanlışlar nelerdi?

En sık yapılan yanlış yıkıcı tarzda kavga etmek, ardından küsmek, sonrasında da yatakları ayırarak cinsellikten uzak durmak şeklindeki döngünün sık tekrarlanması. Buna evliliğin yıkıcı üçlüsü diyorum. Mutlu Evlilik Atölyesi'nde bu ve benzeri tekrarlayıcı örüntüleri nasıl tanıyacakları ve durduracaklarını öğretmeye çalışıyorum.

Peki, sağlıklı ve mutlu bir aile ortamını sağlamak için sizden birkaç öneri istesek?

Aslında mutlu evlilik araştırmamdan öğrendiklerimi öneri haline getirirsem şunları söyleyebilirim:

- Eşine ve evliliğine bakışını olumlu tutmaya çalış. Onun senin için özel taraflarını ön plana çıkar!
- Kendinin ve eşinin kişilik özelliklerini ve aranızdaki farklılıkları tanı, kabul et ve yönetmeye çalış!
- Eşinle yıkıcı kavga etme. Sorun olduğunda eşini can kulağıyla dinle, derdini kibarca anlatmaya çalış!

- Eşine küsme, küersen kısa sürede barış!
- Eşinle cinsel hayatını durdurma, aksine sıcak tut!
- Beraber yaşamının sonucu olan ailelerle ilişkiler, para, ev işi, boş zaman, çocukların yetiştirilmesi konularında idareli ve eşinle dayanışma içinde ol!
- Eşinle aynı zamanda arkadaş ol!

Eşler arasındaki iletişimin kalitesi çocuklara nasıl yansıyor sizce?

Benim klinikte uğraştığım alanlardan biri de çocukluk çağında yaşanan travmatik yaşantılar sonucu oluşan "zihnin

bölünmesi" dediğimiz durum. Zihin bölünmesinin sık ve önemli nedenlerinden biri de çocuğun anne ve babanın kötü ilişkisine şahit olması. Yani anne ve babanın açıkça kötü bir ilişkiye sahip olup, çocuğu da bu atmosferin içine bırakması, çocukların ruh haline zehirli etkide bulunuyor.

Malumunuz çocuk bakımı ve eğitimi deyince akla hemen anneler geliyor. Bu yanlış algının oluşmasındaki temel dinamikler nelerdir? Neden çocuğun gelişimindeki tek sorumlu annemmiş gibi düşünüyor ve davranılıyor?

Aslında bütün dünyada çocukların erken dönem bakım ve eğitiminde anneler babalara göre bir adım önde. Çocuklar ergenlik dönemine geldiklerinde babalar bir adım öne çıkıyor. Bu bir adım önde olmayı normal karşılayabiliriz. Ama sadece anne ve babanın tek başına kalması kabul edilemez. Aslında çocuk bakımı, yetiştirilmesi anne ve baba arasında zorunlu bir iş birliğini gerekli kılıyor.

Çocuğun gelişimiyle yakından ilgilenen babaları tenzih ederek soruyorum; babalara çocuk gelişiminde anneler kadar önemli ve değerli bir yere sahip olduklarını hatırlatmak için neler yapmalıyız?

Babalar ile çocuklar arasında yakın etkileşim olması aralarındaki bağı güçlendiriyor. Çocuklar erişkin oldukları dönemde bile babaları ile ilgili pozitif anıları hatırlayıp anlatıyorlar. Babanın çocuğa gösterdiği özel ilgi, sevgi, emek, vakit geçirme çocuğun zihninde kalıcı izler bırakıyor. Sadece eve ekmek getirmek yeterli değil. Çalışmaktan çocuklara vakit ayıramamak da mazeret kabul edilemez. Çocukla sevgi ve ilgi içeren yakınlık, ekmek kadar

gerekli. Ekmek bedeni, sevgi ve ilgi zihni besliyor.

Cevaplarınızı okuyan bir baba bugüne kadar ki tutumlarını değerlendirip yeni bir karar aldı ve artık çocuğuyla daha fazla ilgilenmek istiyor, diyelim. Bu noktada babalara "şu konulara dikkat etmelisiniz" ya da "şunları uygulamalısınız" diyebileceğiniz neler var?

Çocukların dünyasından haberdar olmayı ve eşlik etmelerini öneririm. Üstelik çocuğunun dünyasına eşlik etmek babalar için oldukça keyifli bir hale gelebilir. Babalık duygusunu derinlikli yaşamak bir ayrıcalık. Babalık yapmaya sadece çocuklar değil, babaların da ihtiyacı var. İyi babalık eşsiz bir doyum kaynağına dönüşebilir.

Yoğun iş temposu, geçim derdi, metropol yaşantısı gibi etkenlerin aileye ayrılan süreyi kısalttığı aşık. Sizce aileyle kaliteli ve sağlıklı zaman geçirmenin aileye ayrılan sürenin uzunluğuyla bir ilgisi var mı?

İş hayatı ile aile hayatını, aile bir adım önde olacak şekilde, dengelemek mümkün. Yeterli vakit, emek ve ilgi göstermeden nitelikli ilişki oluşturmak mümkün değil. Bu sebeple eş ve çocuklarla geçirilecek vakitler için özel çaba gösterilmeli. Çok özel mazeretler yoksa çocuğa ayrılan kısa zaman aralıkları duygusal bağlar ve pozitif anılar oluşturmaya yeterli değil.

Baba figürünün kız ve erkek çocuklarına yansması ve etkisi şüphesiz ki çok farklı. Evdeki baba figürünün eksikliği erkek çocuklarında nasıl bir etki oluşturur?

Erkek çocukların babalarını rol model almaya ihtiyaçları var. Eğer çocuğun gözünde baba gerçekten

de iyi ve olumlu bir anlama sahipse, çok pozitif bir durumla karşı karşıyayız demektir. Görerek öğrenme, sosyal öğrenmenin en iyi yollarından biri. Erkek ve kadın rollerinin aşırı ayrılması iyi bir durum değilse de silinmesi de iyi bir durum değil. Aslında hem kızların hem de erkek çocukların bir erkeğin nasıl olması gerektiği konusunda babalarının olumlu algısına ihtiyaçları var.

Yine bu soruyla bağlantılı olarak sinema, televizyon ve oyun dünyasındaki süper kahramanların bu kadar revaçta olmasının sebebi nedir?

Süper kahramanlar gücü, başarmayı, kabul görmeyi ve iyi olmayı sembolize ediyor. İnsanlarda bu değerlere karşı doğal eğilim var. Bir de hayatın görünen fiziksel sınırlamaların ötesine, adeta doğaüstü seviyeye geçmeyi temsil ediyorlar. Bu iki unsur bir araya gelince güçlü bir çekim alanı oluşturuyorlar. Ama bir çocuğun kahramanının anne ve babası olmasının daha sağlıklı olduğunu söyleyebiliriz. Hak edilmiş ve sahici bir kahraman algısı hem çocuklar hem de anne babalar için büyük nimet.

Son olarak ahlaklı bir nesil yetiştirmek için anne ve babalara önerileriniz nelerdir?

İyi anne babalık öncelikle iyi ve doğru insanlar olmaktan geçiyor. Yakın ilişkiler numara ve kurmacalar üzerinden yürümez. Sahtelik ve numaradan roller hemen açığa çıkar. Ama anne babalığın diğer bir boyutu da öğrenmekten geçer. Her anne babanın insanlığın biriktirdiği "anne babalık yapma ile ilgili birikime" bir düzeyde hâkim olması gerektiğini düşünüyorum. Yani anne baba okulu okumak mantıklı ve gerekli.

18
19
20
21
22
23
24
25
26
27

GALİP'TİR BU YOLDA MAĞLUP

GÖKHAN ERGÜR Klinik Psikolog

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

*Hayatında zayıf yanısı
oynamamış ama her gün bir yarışta
bültenlerini büyük bir titizlikle
okuyan Boyacı Kırkor'un cebinde
düşen demir paranın çıkarttığı
sesle uyandı herkes. Para aheste
aheste çıkarıyordu ve Galip'in
tekerlekli sandalyesine çarpıp
devrildi. "Nana" diye sesini
kaldırıp "Eğer tuttuğu
kaldırıp ama kurtarılmış
tı bir haber aldı."*

Hayatında hiç at yarışı oynamamış ama her gün at yarışı bültenlerini büyük bir titizlikle okuyan Boyacı Kırkor'un cebinden düşen demir paranın çıkarttığı sesle uyandı herkes. Para aheste aheste yuvarlandı ve Galip'in tekerlekli sandalyesine çarpıp devrildi. "Tura" diye sevinçle bağırdı Galip. "Eğer tura gelirse bugün akşama kadar kesinlikle iyi bir haber alacağım diye düşünmüştüm" dedi mahcup bir tonda.

Pencereye büyük bir sakinlikle dokunan kar tanelerini izliyoruz şimdi. Aceleci çay kaşıkları, ateşli futbol tartışmaları, kravatlı TRT spikeri, sahte okeyler ve kafesteki keklikler sessizliğe büründü. Arada sadece sobanın alevi homurdanıyor ve bir de ocakta kaynayan demlik, her şey sussa da ateşin yaktıkları susmuyor demek ki. Kimse uyanmak istemiyor beyaz dokusundan bu saf rüyanın, öylece susup hayretle, şehre çöken rahmetin ve dağılmış içlerimizin hesabını tutuyoruz. Kış, bizlere sadece sessizliği değil, bizi sessizliğe iten sebeplerden kurtulmayı da öğretiyor.

Hayatında hiç at yarışı oynamamış ama her gün at yarışı bültenlerini büyük bir titizlikle okuyan Boyacı Kırkor'un cebinden düşen demir paranın çıkarttığı sesle uyandı herkes. Para aheste aheste yuvarlandı ve Galip'in tekerlekli sandalyesine çarpıp devrildi. "Tura" diye sevinçle bağırdı Galip. "Eğer tura gelirse bugün akşama kadar kesinlikle iyi bir haber alacağım diye düşünmüştüm." dedi mahcup bir tonda. Dünyanın kara yazısından sıkılmış olanların artık tura'yı beklediğini iyi biliyorduk oysa.

Kaliba vursan en az üç adam eder Galip, gözlerine baksanız gözlerinin siyahına şaşırır, kalbini açsanız bu kadar acıyla hâlâ nasıl yaşadığını anlayamazsınız.

"Ana baba sesi duymadım ömrü hayatım boyunca." der sürekli, henüz iki yaşında bir trafik kazasında kaybeder anne, baba ve bir de ağabeyini ama kendisi sağ çıkar araçtan, daha görececek çok günü vardır belli ki.

Eş, dost, akraba el uzatmayınca devlet ana merhametini gösterir ve Galip'in elinden tutup yetiştirir, okutup büyütür. Bir yerden sonra okumaya değil de ticarete gönlü kayınca ticaret macerası başlar Galip'in. Hayatı yerinde gördüğü ve deneyimlediği için fazla zorluk çekmez ticarete. Kaderin de yardımıyla küçük bir ticarethane açar, arabasını, evini alır ve nihayetinde bir yuva kurup iki tane de dünyalar tatlısı evlada kavuşur.

Gel zaman git zaman işleri biraz daha büyötmek için bir hemşerisiyle ortak iş yapmaya karar verir. Bizim Galip temiz Anadolu çocuğu, güvenir hemen karşı tarafa ve elde avuçta ne varsa kaptırır. Çıkmak isterken iyice batar, büyük borçların altından kalkabilmek için Bismillah deyip başlar yeniden. Bir tekstil fabrikasında vardiyalı olarak çalışan Galip, gece vakti evine dönerken sarhoş bir sürücünün yeniden gözlerini açar dünyaya ama artık üzerinde duracağı iki bacağı yoktur. Demin de söyledik ya, dünyada görececek günü çoktur.

İki çocuğu, hanımı ve bitmek bilmeyen borçlarıyla dünyanın ortasına paslı bir çivi gibi çakılıp kalır Galip. Elde avuçta yok, borç gırtlakta, çocuklar okula başlamış, para suyunu çekince akrabalar, dostlar kenara çekilmiş. "Allah yeniden başlayanların yardımcısıdır, bir umut yeniden başlayıp kafa üstü çakılanların da." deyip yeniden başlar çalışmaya. Önce ikinci el bir akülü sandalye alır, adını "Nazlı" koyar, çünkü bazen nazlanır, çalışmaz, taa ki tatlı tatlı konuşup ikna edene kadar. Önüne de marangozdan ufak bir tezgâh kestirir; üzerine selpak, kalem, ciklet, plastik tarak, tespih koyup Ömer Hayyam otobüs durağında satmaya başlar. Hareketsiz durduğu için ne kadar kalın giyerse giysin yine de üşür, ısınmak için Nazlı'sıyla beraber işte bu kahveye gelir.

Üç günlük dünya tecrübemde şunu gördüm ki bazı hayatlar hakikaten dikiş tutmuyor. Ne kadar mücadele edersen et, hayat rahat bir nefes almaya müsaade etmiyor. Yağmurlu bir nisan gecesi Galip eve döndüğünde okuldan dönmüş kızlarını çekyat üzerinde uyuyakalmış buluyor, evi arayıp tarıyor fakat

20
21
22
23
24
25
26
27
28
29

Ben Shahn, (1898–1969)

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

eşi yok, telefonu da kapalı. Aynanın önünde bir mektup gözüne ilişiyor, beş kelimelik: "Beni sakın arama Galip, bitti." Sonraları karşı komşudan öğreniyoruz ki Sevda Abla çocuklarına "yarım saate" dönerim deyip elinde bavuluyla Edirne plakalı kırmızı bir arabaya binip gitmiş. Gidiş o gidiş... Galip'i üzgün gördüğümüz zamanlar: "Hadi Ağabey, gidelim Edirne'ye bulalım Sevda Abla'yı." dedik birkaç kere ama her seferinde "biraz gururlu olun" diyerek tersledi bizi.

İki çocuk, bir akülü araba ve bitmeyen talihsizliğiyle garip bir Galip işte karşınızda. Simsiyah yaşlı gözleriyle gözlerinizin içine mırıldanıyor: "Eşim bizi bırakıp gittiğinden beri neler çekiyorum bir ben bir Allah bilir. Kapılara sığmayan aslan Galip'i budayıp bir tekerlekli sandalyenin üzerine attılar, kader deyip yumdum gözümü. Namusumla çalıştım, çocuklarımı okuttum. Bazı geceler yorganı ısırp hüngür hüngür ağladım 'Allah'ım al artık canımı'

diye. Ama sonra pişman oldum, ben de gidersem bu yavrucakların hali ne olur diye düşündüm. Onların varlığı güç oldu bana. Ekmeğimin peşinden, iki ayağı olan adamlardan bile daha fazla koştum. Bileklerimdeki güç bazen tükendi, kollarım titredi ama yine de çalıştım. Askerdeyken yemek pişirmeyi öğrenmişim, e biraz da temizlik biliyordum, sürüne sürüne çekip çevirdim evi. Yemeği, temizliği, bulaşığı, bayramı, seyranı hepsi benim elime baktı. Anasız kız çocuğu büyümez derler, ben büyüttüm. Hayatta ne gördüysem kızlarımı akşamları karşıma oturtup bir bir anlattım. Şükür hepsini dinlediler, beni hiç utandırmadılar. Ama birkaç kere istemeden de olsa üzdüler. Bir keresinde ufaklık 'baba sen veli toplantılarına gelmesen' dedi, niye kızım diye sorunca da 'oradaki sıralara sen oturamazsın, sana gülerler' diye cevap verdi, içim ezildi. Bir de büyüğü bu yıl mezun oluyor üniversiteden. Bir gönül davası var, çocuk istemeye gelmek istiyor ama bizimki olmaz bu iş diyor, evimizden,

imkânlarımızdan, bir de sanırım bu halimden çekiniyor. Allah'tan çocuk sağlam delikanlı çıktı da ikna etti kızı, gelip elimizi öptü, nasipse düğünü de yaza.

Ben de isterdim elbet annemi, babamı tanıyayım, bileyim, ellerinden tutup gezeyim ama olmadı. Dedim ki vardır bir hayır, ben yaşayamadım ama evlatlarıma yaşatırım ama yine olmadı. Eşim, işim, sağlığım, param ne varsa gitti. O güzel hayallerimi yaşayamadım, hep savaştım. Sakın yanlış anlamayın, şükürsüzlük yapmıyorum, sadece nasıl desem, biraz kırgınım, hatta çok kırgınım, herkese ve her şeye." Kahvenin kapısı hızlıca açıldı ve Bitirim Halil beresini hızlıca çıkartıp Galip'in yanına koştu: "Galip Abi, Sevda Abla geldi, sizi sordu, ben de koştum buraya geldim, sana haber vermeye." Galip'in gözleri ışıldadı ve "Tura" diye bağırdı birden. Evet Galip, tura, hep kara yazı değil ya, biraz da tura...

**Bir çocuğun babası ile olan ilişkisinin kalitesi,
o insanın çevresine karşı göstereceği tepkiyi
belirleyen en önemli etkidir.**

JOHN NICHOLSON

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

Peki babalar

ELİF GİRGIN
Psikolog

Öğrenmeye hevesli mi?

24
25
26
27
28
29
30
31
32
33

Araştırmalar baba-çocuk etkileşimi arttıkça çocuğun kelime dağarcığının ve sayısal becerilerinin geliştiğini, akademik motivasyonunun arttığını gösteriyor.

Eksikliklerini paylaşacak kadar cesur, kendini geliştirmeyi ödey- sayan özgüvenli bir baba; kendisiyle ve çevresiyle barışık, dengeli, özgüvenli bir çocuk demektir.

Çocuk ilk olarak aile yaşantısı içerisinde hayatı öğrenmeye ve gözlemlemeye başlar. Çocuğun hızla geliştiği okul öncesi dönemden itibaren kazandığı davranışlar ileriki dönemlerdeki kişilik yapısını, alışkanlık ve değer yargılarını biçimlendirir. Çocuklar kendileri ve çevreleriyle ilişki kurmayı öğrenirken anne ve babalarını gözlemleyerek bir değerler sistemi oluşturur, öğrenme temellerini buna göre geliştirirler. Bu dönemdeki güçlü aile ilişkisi de çocuğun algılama gücünü arttırmakta, sosyal, duygusal uyumunu ve bilişsel becerilerini geliştirmesine yardımcı olmaktadır.

Günümüzde çalışan anne sayısının artmasıyla birlikte ailelerin geleneksel yapılarında bir değişim yaşanmış ve bu durum çocuğun duygusal, sosyal ve akademik gelişiminde babanın rolünün de konuşulmasını sağlamıştır. Çoklu disiplinler ve kültürlerarası aile çalışmalarıyla görüyoruz ki, her ne kadar annelere kıyasla babanın çocuk üzerinde daha sınırlı bir etkileşimi olsa da çocuk gelişiminde babanın kritik bir rolü var. Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed (sav) de bir hadis-i şerifinde babanın çocuklarına; yazı yazmayı, yüzmeyi, atıcılığı öğretmesinin ve helal miras bırakmasının önemini zikretmiştir. (*Beyhakî, Sünen-i Kübrâ, Haydarâbâd, 1344, X, 20234.*) Babalar doğumdan itibaren çocuk üzerindeki sorumlulukları

konusunda kendilerini ikinci planda görebilirler. Ancak babaların okul öncesi süreçte başlayan rolü üzerine yapılan bilimsel çalışmalar, babaların haklarını teslim ediyor. Çünkü çocukların babalarıyla kurduğu ilişki, sözel becerilerden analitik düşünmeye kadar pek çok noktayı şekillendirmede önemli rol oynuyor. Araştırmalar babası akademik yaşamlarıyla ilgilenen çocukların okul hayatlarında daha başarılı olduğunu, baba-çocuk etkileşimi fazlalaştıkça çocuğun kelime dağarcığının ve sayısal becerilerinin arttığını, azim ve çalışma motivasyonu oluşturduğunu gösteriyor. (Christine Winquist Nord-Deeann Brimhall-Jerry West, "Fathers' Involvement in Their Children's Schools: Program Approaches & Criminal Justice Strategies", *National Center for Education Statistics (ED), Washington, 1997.*)

Düşünülenin aksine, bu özelliklerin oluşmasında babanın maskülen, disiplinli olmayı öğreten bir güç karakterine sahip olmasından ziyade; fiziksel ve duygusal olarak bakım ve destek veren, yakın ilişki kuran özelliklerinin etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan bir başka araştırmada, anne ile birlikte babadan da ilgi gören çocukların bilişsel yeterliliklerinin, sadece anneden ilgi gören çocuklara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. (M. R. Lamb, *The Role of the Father in Child Development, University of Cambridge,*

1981.) Çünkü yaratıcı düşünme, muhakeme, örnekler sunabilme, koordinasyon, kendini ifade etme vb. gibi alanları ifade eden bilişsel yeterlilik alanı anne ve babadan gelen farklı uyarımlarla beslenir ve gelişir. Bunun sebebi, çocukların küçük yaştan itibaren farklı davranış stilleri olan farklı iki bireyden gelen uyarımların çeşitliliğinden yararlanmış olmalarıdır.

McDonald'ın yaptığı çalışmada 3-5 yaş arasında babaları tarafından daha az sevgi gören çocukların okulda akranları tarafından ilgi görmeyen çocuklar oldukları belirlenmiştir. Bu araştırmayı destekler nitelikte çalışmalar yürüten Raver ise yaptığı araştırmada çocukların akademik başarılarının duygusal ve sosyal becerileriyle de bağlantılı olduğunu ortaya koymuştur. (Kenneth H. Rubin-Annie Schulz Begle-Kristina L. McDonald, "Peer Relations and Social Competence in Childhood", *Developmental Social Neuroscience and Childhood Brain Insult: Implications For Theory and Practice, Guilford Press, 2012.*) Okulu sosyal ve duygusal becerileri kullandıkları ve geliştirdikleri bir yer olarak ele aldığımızda, bu sonuçlar çocuklara babalar tarafından sağlanan uyarıcıların oldukça değerli olduğunu göstermektedir.

Okul hayatı içerisinde bir çocuğun en çok ihtiyaç duyduğu

25
26
27
28
29
30
31
32
33
34

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

şeylerden biri de özgüvendir. İlgili ve yardımcı bir baba çocuğa güven duygusu aşılar, çocuğun okul hayatında sosyal kabul görebilmesi için gerekli ortamı hazırlar. Çok katı bir disiplin ve otorite uygulayarak çocuklarını aşırı baskı içinde, ancak anlayışa dayalı bir etkileşimden uzak yetiştiren babaların çocukları okulda pasif, kendi duygu ve düşüncelerini ifade edemeyen bir kişilik yapısına sahip olabilmekte ya da saldırgan davranışlar gösterebilmektedirler. (Aysel Çağdaş-Zarife Şahin Seçer, *Çocuk ve Ergende Sosyal ve Ahlak Gelişimi*, Nobel Yayın Dağıtım, 2002.) Aşırı koruyucu ve hoşgörülü bir baba tutumu da olumsuz etkiler yaratarak, çocuğun sosyal ve duygusal

gelişiminde gecikmelere neden olmaktadır. "Modern toplum" içerisinde adeta bir gereklilikmiş gibi görülen, çocukların hiçbir davranışına sınırlama getirmeyen, olumsuz davranışları bile hoşgörü ile karşılayan babaların çocuklarının ise istek ve dürtülerini denetleyebilme yetenekleri daha az gelişmekte, çocuklar daha bencil ve okul içi uyumları düşük bir profil sergilemektedirler. (Adalet Kandır-Yasemin Alban, "Okul Öncesi Dönemde Sosyal-Duygusal Gelişime Anne-Baba Davranışlarının Etkisi", *Aile ve Toplum*, Yıl: 10 Cilt: 4 Sayı: 14 Nisan-Mayıs-Haziran 2008.) Babanın ev içindeki varlığı ve çocuğuyla kurduğu doğru iletişim akademik gelişimi için bu kadar

önemliyen çocuklarının eğitim hayatları için zaman ayıramayan babalar için ne öneriyorsunuz diye sorulacaktır. Evde çocukla kimin fazla zaman geçirdiği değil, ebeveynlerin geçirdiği zamanı nasıl değerlendirdiği önemlidir. Çocuklarından akademik beklentileri yüksek babaların kendilerine önce şu soruları sormalarını bekliyoruz: Siz akademik olarak başarılı bir çocuğun yetişmesi için yeni şeyler öğrenmeye hevesli misiniz? Evinizde manevi değerleri ön plana çıkaran, öğrenmeye elverişli bir ortam var mı? Yani siz ve eşiniz öğrenmek konusunda başarılı mısınız? Gelin eğitim başarısını arttıran bir unsur olarak okuma alışkanlığı kazandırmayı ele alalım. Okul

öncesi dönemde okur-yazarlık becerileri olarak ifade edilen fonetik algı oluşturma, alfabeye maruz bırakılma ve kitap okuma gibi erken yaşta dil gelişimini sağlayan çalışmalar çocuğun ileriki yaşlardaki akademik başarısıyla yakından ilişkilidir. (Dickinson, D. K.-Tabors, P. O., *Beginning literacy with language: Young children learning at home and school*, Baltimore, MD, US: Paul H Brookes Publishing, 2001.) Ailenin küçük yaştan itibaren çocuğun gözlemleyeceği şekilde okuma yazma aktivitelerinde bulunması okuma sevgisini aşılama çok kıymetlidir. Ebeveynlerin bulmaca, yapboz gibi birlikte yapacakları aktivitelere zaman yaratmaları, babanın ev içerisinde gündelik sorumluluklarını yerine getirirken bunu sözel olarak çocuğa ifade etmesi ve sıradaki yapacağı şeyi çocuğun tahmin etmesini sağlaması gibi oyunlarla çocukla keyifli zaman geçirmeleri oldukça önemlidir. Bunlar ileriki yaşlarda çocuğun bu anları keyifle hatırlamasını ve farkında olmadan öğrenmeye karşı bir iç motivasyon geliştirmesini sağlayacaktır.

Çok basit, önemli ama aynı zamanda da en çok unutulmuş bir başka aktivite, konuşmaktır. Değerli babalar, çocuklarınızla konuşun. Çocuklarınızla düzenli ve yapıcı şekilde konuşun. Araştırmacılar, yaşamlarının ilk üç yılı boyunca anne babası kendileriyle çok sık konuşan çocukların, kendileriyle pek konuşulmayan çocuklara oranla göze çarpar şekilde yüksek akademik başarıya sahip olduklarını gördüler. Çocuklarıyla sık sık konuşan anne babalar, onların başarıları ve başarısızlıkları hakkında konuşmaya, sorularını cevaplamaya, onlara emir vermekten çok rehberlik

sağlamaya eğilimlidir. Bu konuşmaları yaparken, çocuklarınızın akademik başarılarını, başarısızlıklarını kıyaslamayın. Başkasıyla kıyaslanan çocuk sizdeki değerinin, başkalarından daha iyi şeyler başarmasına bağlı olduğunu düşünür ve bu durum kendisinde “ya bir sonrakinde başaramazsam” endişesine, okul ortamında arkadaşlarına karşı ise bir kıskançlığa dönüşür. Simister’in *How to Teach Thinking and Learning Skills* kitabında da değindiği üzere, böyle çocuklar hata yapma endişesini had safhada yaşar ve başarısızlığı bir öğrenim aracı değil de bir korku sebebi olarak görürler. Babalar çocuklarının ulaşılabilir hedefler koymasına, bu hedefleri nasıl geliştirdiğini birlikte takip ederek zayıf olan yanlarını güçlendirmesine yardımcı olmalıdır. (C.J. Simister, *How to Teach Thinking and Learning Skills: A Practical Programme for the Whole School*, Northwood College, London, 2007)

Çocuklara öğrenmeyi ve kendini geliştirmeyi sevdirmenin anahtar kelimesi coşkudur, çocuğunuzun kendinizi geliştirmek için duyduğunuz coşkuyu görmesidir. Ancak gerçekte her anne ve babanın içi coşkuyla dolup taşmaz. Yoğun iş temposu içerisinde belki de bu yazımızı okuyan babaların çoğu, akşamları birkaç saatini çocuğuyla geçiremeyebilir. Çocuğunuzun sizi gördüğü her dakika onun rol modeli olduğunuzu aklınızdan çıkarmayın. O sizi görüyor, can cana kurduğunuz iletişimle sizi belleğinde kaydediyor ve sizin davrandığınız gibi davranıyor. Eğer kendinizde memnun olmadığınız bazı özellikleriniz

olduğunu düşünüyorsanız değiştirmek için cesaretle adım atın. Eksikliklerini paylaşacak kadar cesur, kendini geliştirmeyi ödev sayan özgüvenli bir baba; yaratıcı, kendi haklarını korumasını bilen, başkalarıyla işbirliği ve dayanışma içerisine girebilen, kendisiyle ve çevresiyle barışık, dengeli, özgüvenli bir çocuk demektir. Öz değerli, öz yeterli bir nesil için oklar sizi gösteriyor. Kıymetli babalar, geleceğimiz için işte bu kadar değerli ve önemlisiniz.

KAYNAKÇA

Beyhakî, *Sünen-i Kübrâ*, Haydarâbâd, 1344, X, 20234.

Çağdaş, *Aysel-Seçer, Şahin Zarife, Çocuk ve Ergenle Sosyal ve Ahlakî Gelişim*, Nobel Yayınevi, İstanbul, 2002.

Dickinson, D. K.-Tabors, P. O., *Beginning literacy with language: Young children learning at home and school*, Baltimore, MD, US: Paul H Brookes Publishing, 2001.

Kandır, Adalet-Alpan, Yasemin, Okul Öncesi Dönemde Sosyal-Duygusal Gelişime Anne-Baba Davranışlarının Etkisi”, *Aile ve Toplum*, Yıl: 10 Cilt: 4 Sayı: 14 Nisan-Mayıs-Haziran 2008.

Lamb, M. R., *The Role of the Father in Child Development*, University of Cambridge, 1981.

Nord, Christine Winquist-Brimhall, Deeann-West, Jerry, “Fathers’ Involvement in Their Children’s Schools: Program Approaches & Criminal Justice Strategies”, *National Center for Education Statistics (ED)*, Washington, 1997.

Rubin, Kenneth. H.-Begle, Annie Schulz-McDonald, Kristina L., “Peer Relations and Social Competence in Childhood”, *Developmental Social Neuroscience and Childhood Brain Insult: Implications For Theory and Practice*, Guilford Press, 2012.

Simister, C. J., *How to Teach Thinking and Learning Skills: A Practical Programme for the Whole School*, Northwood College, London, 2007.

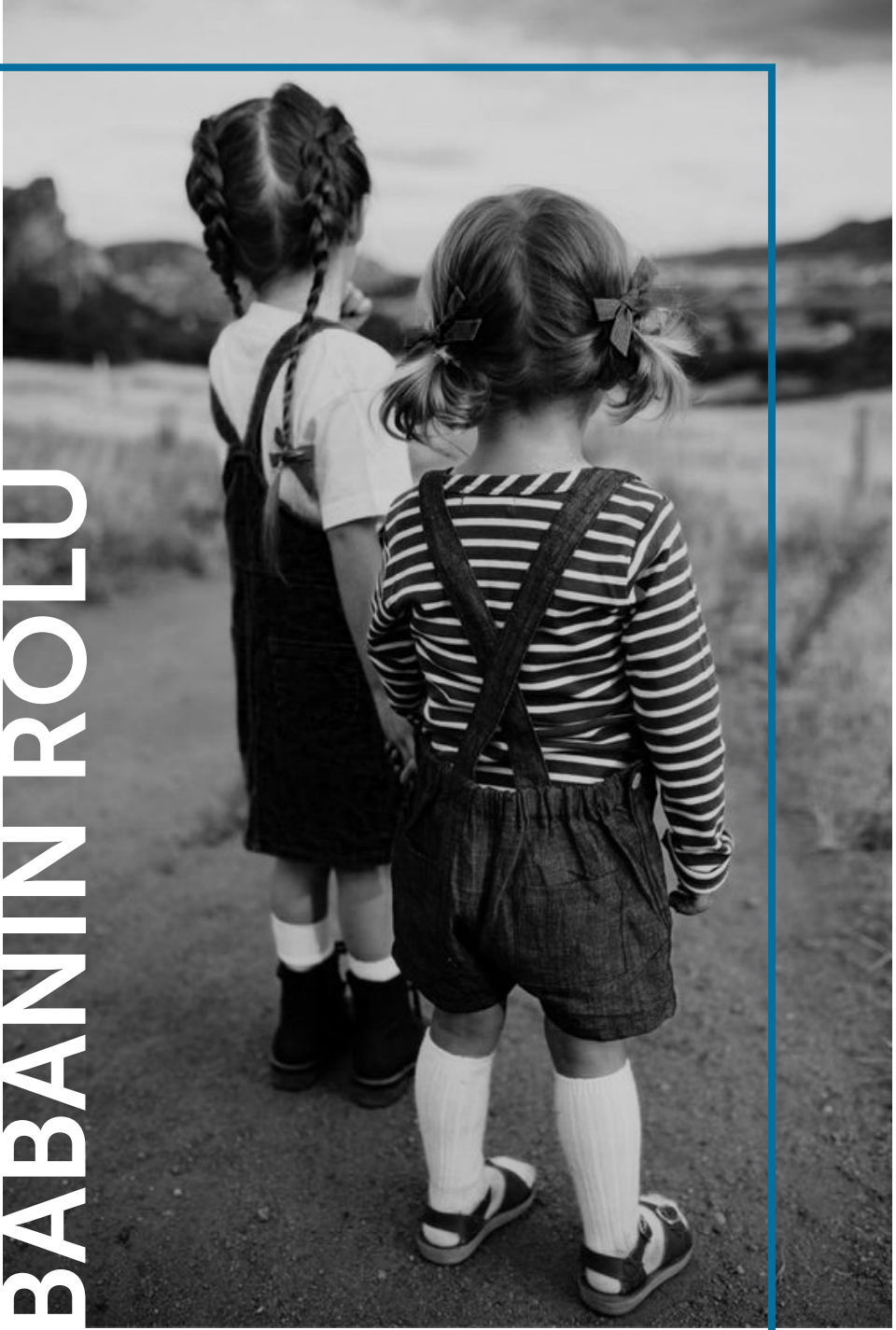
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36

28
29
30
31
32
33
34
35
36
37

Cinsel Kimlik

Oluşumunda

BABANIN ROLÜ

KADRIYE ATASOY
Psikolojik Danışman

8-10 yıl süren ergenlik dönemi sonunda gencin kimliği ayrıışmış ve genç benliğine ilişkin kimliğini kazanmış olmalıdır. Ve "ben kimim?" sorusuyla başlayan kimlik bulma serüveninde en çetrefilli dönemeçlerden biri cinsel kimliğimizin kişiliğimize oturmasıdır.

"Babamı hiç tanımadım. Ben çok küçükken bir trafik kazasında vefat etmiş. Seneler sonra annemin başka bir evliliği oldu. Hâlâ o kişiyle evli. Bir de küçük kardeşim var. Anne ve baba olarak büyüttükleri, aile oldukları bir yapı var. Beni ise sadece annem büyüttü. Şimdiye kadar annemden başka yakınım olmadı. Hep onun ortamında bulundum, kadınlarla büyüdüm. Annemi rol model alıyorum bir erkek olarak, hatta onun mesleği olan hemşirelik en büyük hayalim. Bir hayalim daha var. Onun gibi kadın olabilmek. Ben kendimi hiç erkek gibi hissedemedim hep kadın gibi yetiştim. Kendimi sahip olduğum bedene ait hissetmiyorum ."

Bundan 2 yıl önce bir öğrencimle sohbetim sırasında söylediği cümlelerden alıntıdır. Bir ergenin kimlik bulma karmaşasında yaşadıklarının kısa ifadesidir.

Erikson'un, ergenlikte kazanılması gereken temel özellik olarak gördüğü kimlik duygusu, bireyin kendi bedenini sevmesini ve bedeninde kendini rahat hissetmesini, geleceğe güvenle bakmasını ve değer verdiği insanların onu kabullenmesini içerir. (Selçuk Aslan-Ali Dönmez, "Gençlerde Kimlik Yönelimi, Toplumsal Karşılaştırma, Arkadaşlara Bağlılık ve Grupla Bütünleşme", *Mülkiye Dergisi*, 37(3), 2013, s. 141-173.)
8-10 yıl süren ergenlik dönemi

sonunda gencin kimliği ayrıışmış ve genç benliğine ilişkin kimliğini kazanmış olmalıdır. Ve "Ben kimim?" sorusuyla başlayan kimlik bulma serüveninde en çetrefilli dönemeçlerden biri cinsel kimliğimizin kişiliğimize oturmasıdır.

Cinsel kimliğin belirlenmesinde biyolojik ve sosyal birçok faktör etkilidir. Sosyal faktörlerden en önemlisi çocuğun ilk sosyal çevresi olan ailesidir. Ailesinde temel kavramları öğrenen ve cinsel kimliği şekillenmeye başlayan çocuk, topluma karışmaya başladığında aileden aldıklarının üzerine yeni şeyler ekleyerek kendini bulma yoluna girer. Toplumsal rollerini de ailede karşılaştığı roller gibi oynamaya başlar. Gençlik dönemine kadar çocuk kimliğini toplumda değil ailede arar.

Bireyin gelişim süreci içinde beğendiği ya da etkisi altında kaldığı bir modelin davranışlarını örnek alarak, kendi davranış dağarcığına katmasına özdeşim denir. Çocuklar, cinsel kimlik rollerini anne ve baba ile özdeşim kurarak kazanırlar. "Ben kimim?" sorusunun karşılığını bulmaya çalışan çocuk, etrafındaki uygun rol model ile özdeşim kuramazsa cinsel kimliğini bulmakta zorlanabilir. Sağlıklı bir cinsel kimlik gelişimi için çocuğun her iki cinsiyete ait özellikleri de bilmesi, kendi kimliğine ait olan

parçaları bulup kendi kişiliğinde harmanlaması gerekir. Bu süreçte kız çocuk anneyi, erkek çocuk babayı örnek alan davranışlar sergileyebilir. Çocukların anne baba ile özdeşim yapması sağlıklı cinsel kimlik gelişimi için zorunludur. Bu süreçte çocukların özdeşim sağlayacakları rolün boş olması, onu kendine yeni örnek, ideal kişilik bulma arayışına itecektir. Bundan dolayı da birey bir yetişkin olduğunda biyolojik faktörlerden bağımsız olarak cinsiyetindeki rolleri benimsemekte güçlük yaşayabilir. Ve bu birey kim olduğunu bulmakta zorlanabilir ve cinsel kimliğinden hoşnut olmayabilir.

Karşı cinsten olmayı çok isteme ya da karşı cinsten olduğu konusunda direktme davranışı cinsiyetlere göre şöyle sınıflandırılabilir: Erkeklerde, karşı cinsin giysilerini giymek isteme ya da kadını giyme ileri derecede öykünme; kızlarda, yalnızca erkek giysilerini giymek isteme, kadını giysiler giymeme konusunda çok direktme gözlemlenebilir. Bunun yanında imgesel ve düşlemsel oyunlarda, karşı cinsin yerine geçmeyi çok isteme de görülebilir. Örneğin genelde karşı cinsin oynadığı oyuncakları, oyunları ya da etkinlikleri oynamayı çok istemeye (*Oyuncaklar cinsiyetsizdir. Sağlıklı cinsel kimlik gelişimi için çocukların karşı cinsin oyuncaklarına da sahip olmaları*

29

30

31

32

33

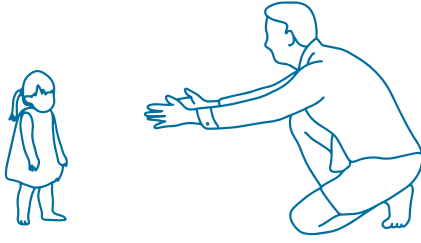
34

35

36

37

38

gerekmektedir. Burada söz edilen karşıt cinsin oyuncaklarıyla yoğun ve uzun süreli oyunlardır) rastlanılabilir. Oyun arkadaşlarını karşı cinsten seçmeyi çok isteme davranışı da cinsiyetlere göre şöyle sınıflandırılabilir: Erkeklerde, erkeksi oyuncaklara, oyunlara ve etkinliklere karşı çıkma ve itiş-kakış, oyunlardan belirgin kaçınma gözlemlenebilir. Kızlarda ise kızların oynadığı oyuncaklara, oyunlara ve etkinliklere belirgin karşı çıkma; cinsel anatomiden hiç hoşlanmama; kişinin yaşadığı cinsel kimlikle eşleşen birincil ve/veya ikincil cinsiyet özelliklerini çok isteme gibi durumlar çocuğun cinsel kimliğinde karmaşa yaşadığına dair belirtiler olabilir.

Yazının girişinde bahsettiğim öğrencide de belirtilen maddelerin birçoğu mevcut durumdadır. Onun için her zaman ideal rol annesi olmuştur. Annenin bir evlilik yapması ve çocuğun yeni gelen baba ile uyuşamaması onu anneye ve yalnızlığa daha çok sürüklemiştir. Bu süreçte sürekli annenin telkinleriyle kadın gibi düşünmeye, kadın gibi bakmaya çok fazla alışmış ve artık erkek olduğundan dolayı yoğun ve sürekli sıkıntı duyma haline bürünmüştür.

Kimlik oluşumu için her zaman büyük rol anneye ait gibi gözükmekte, babalar kendilerini daha geri planda tutmaktadırlar. Toplumun babaya atfettiği roller, "çocuğunu uyurken seven babalar" kavramını ortaya çıkarmıştır. (<http://www.yankiyazgan.com/>

cocugunu-uyurken-seven-babalar) Kimlik bulma karmaşasında babadan uzak kalan, onunla özdeşim kuramayan erkek çocuk, kendi cinsel kimliği için nasıl davranacağına dair ipuçlarını bulamaz ve anneye yönelir. Bu da çocuğun sağlıklı bir özdeşim yapmasına engel olur. Süreç içinde kız çocukları her ne kadar anne ile özdeşim kurup, kadınsı rolleri benimsemeye başlasa da karşılaşılan örnekler, babanın kız çocuğa karşı ve eşine karşı takındığı tavrın kız çocuklarının ileride duygusal bağ kuracakları kişiyi belirlemelerinde de etkili olabileceğini ortaya koymuştur.

Cinsiyeti kız olan bir başka öğrencimde karşılaştığım durum ise babanın, kız çocuklarının kimlik gelişimine etkisi için bir örnekti. Kendisi babası tarafından sürekli yok sayılan, göz ardı edilen ve zaman zaman sözel şiddet gören bir kız çocuktur. Duygusal anlamda hemcinslerine karşı yoğun hisler beslemekteydi. Aile içinde zaman zaman anne ile baba arasında şiddetle sonuçlanan kavgalar, hakaretler oluyordu. Çocukluğu bu olaylarla geçmişti ve ergenlik döneminde artık bir kimliğe ulaşacak dönemin sonlarına geldiği sıralarda şu cümleleri kurmuştu: "Babam bir erkek ve erkekler kötü. Şimdiye kadar başıma gelenlerin başka açıklaması olamaz. Annem bir erkeği sevdiği için mutsuz ve ben hayata gözlerimi açar açmaz tanıdığım baba dediğim erkeğin bu kadar acımasız olduğunu fark ettiğim için mutsuzum. Neden bunun böyle olduğunu bile bile bir erkeği seveyim ki? Kadınlar, erkekler gibi değil." "

Görüldüğü üzere hem erkek hem de kız çocuğun cinsel kimliğini edinmesinde babanın rolü yadsınamaz. Erkek çocuğun kendi cinsiyetine uygun kimliği, babanın

davranışlarından ve ailede yerine getirdiği görevlerden, babasıyla özdeşim kurarak, gözlemde bulunarak ve taklit edip örnekleyerek gelişmektedir. Kız çocuk da babasını gözleyerek ve onunla etkileşime girerek, karşı cinsin davranışlarını ve karşı cinse nasıl bir tavır geliştireceğini ve nasıl bir erkeği seçeceğini babasından öğrenir. Her iki cinsiyetteki çocuk da babasının yakınlığına gereksinim duymaktadır. (Dodson, F., *Baba Gibi Yar Olmaz*, Özgür Yayınları, İstanbul, 2000; Sefa Saygılı-Ali Çankırlı, *Babacığım Neredesin?-Çocuk Eğitiminde Babanın Rolü*, Elit Yayınları, İstanbul, 2003.)

Babalarıyla iletişimlerinde sorun olmayan ve gerçekten onlarla özdeşim kurabilen çocuklar kimlik gelişimlerini daha az hasarla atlatacaklardır. Neye ait olduklarını, nereden gelip nereye gideceklerini ve bu hayat denen sürecin sonunda neye varmak istediklerini daha fazla bileceklerdir. Ve bu yolda onlara her zaman ışık tutan meşalelerinin hiç sönmeyeceğinden her zaman destek olacağından emin olacaklardır. Çocuklarımızın hiç sönmeyen meşalesi olan ve onları içinde buldukları karanlıktan kurtarabilen babalarımızın hep var olması umuduyla...

KAYNAKÇA

Aslan, Dönmez, Gençlerde Kimlik Yönelimi, Toplumsal Karşılaştırma, Arkadaşlara Bağlılık ve Grupla Bütünleşme, *Mülkiye Dergisi*, 37(3), (2013): 141-173.

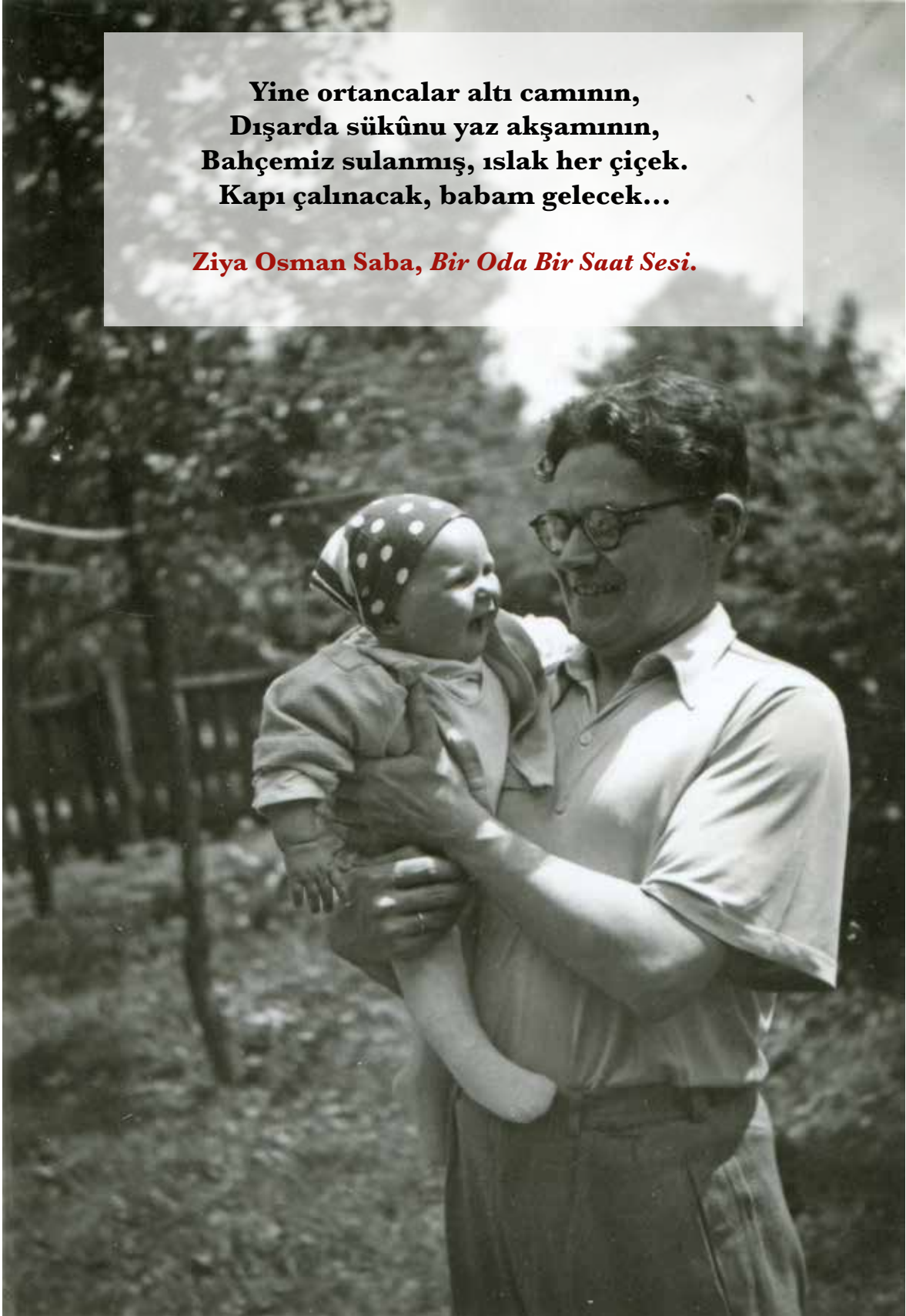
Set, Turan-Nezih, Dağdeviren-Zekeriya, Aktürk, "Ergenlerde Cinsellik", *Genel Tıp Dergisi*, 16(3), (2006): 137-141.

Taşkın, Needet, "Çocukların Gelişiminde Katkıları Unutulanlar: Babalar", *Eğitim Birsene*, (2011): 7: 43-47.

Çocuk ve Cinsel Kimlik Gelişimi, Pedagoji Derneği, (2018) 21, 2.

**Yine ortancalar altı camının,
Dışarda sükûnu yaz akşamının,
Bahçemiz sulanmış, ıslak her çiçek.
Kapı çalınacak, babam gelecek...**

Ziya Osman Saba, Bir Oda Bir Saat Sesi.

31
32
33
34
~~35~~
36
37
38
39
40

Pablo Picasso, *The Tragedy*

Babanın Gölgesi: GERÇEKTEN YETER Mİ? KELEB WİŞ GERÇEKTEN

ZEYNEP ELİF YILMAZÖRNEK

Psikolog

Baba... Herkes için apayrı, ifade ettiği anlam bakımından hepimiz için de bir o kadar ortak. Baba güç demek, korunmak kollanmak, güvende hissettirilmek, sırtını yasladığında arkanda bir dağa sahip olmak demek. Bu yüzdendir ki her çocuk babasına bir kahraman, her şeyiyle doğru ve kutsal bir varlık gözüyle bakar ilk yıllarında. Ve yine bu yüzdendir ki her çocuk için babasının bir zaafıyla/adaletsizliğiyle/yaptığı bir yanlışla karşılaştığındaki ilk hayal kırıklığı ve süper kahramanların ne yazık ki aslında var olmayışı gerçeğinin yüze çarpıldığı anlar unutulmazdır.

İşte, çocuk üzerinde bu denli güçlü etkiye sahip olan, her hareketi, tepkisi hayranlıkla karşılanan ve adeta kutsal sayılan bir figürün kaybı veya yokluğu mevzubahis olduğunda da bu durum çocuğun dünyasında bir o kadar büyük etkiye sebep oluyor.

“Unutmayın ki sizler babalar olarak o küçük dünyaların en büyük kahramanları ve her davranışınız ile küçük dünyalarda kocaman izler bırakabilecek güçtesiniz.”

“Baba. Koruyan, sarılan, özlenen; marası yokluğunda daha iyi anlaşılabilir kişi.”

Bilimsel Kaynaklarda Babanın Önemi ve Baba Yokluğu

Psikoloji literatürüne baktığımızda baba yokluğunun çocuk üzerindeki etkileri üzerine yapılmış çalışmaların konuyu birkaç farklı yönden ele aldığını görüyoruz. Babanın yokluğu konusu; *babanın vefatı sonucu kaybı ve boşanma-terk etme sonucu babasızlık* olarak farklılaşıyor.

Yapılan araştırmalara bakıldığında babanın yokluğunun en fazla erkek çocuklar üzerinde etkisinin olduğu görülüyor ancak yokluğun bıraktığı tahribatın düzeyini etkileyen faktörler de mevcut. Çocuk üzerinde bıraktığı etkinin boyutu açısından, kaybın yaşandığı yaş aralığı, çocuğun cinsiyeti, annenin kayba gösterdiği tepki, ailenin sosyo-ekonomik durumu, baba yerine geçebilecek bir rol modelin varlığı gibi pek çok değişkenin de etkili olduğu görülüyor. Baba kaybının, 4-5 yaş öncesinde yaşandığında erkek çocuklar üzerinde çok daha yıkıcı olduğu, baba ilgisinin özellikle erkek çocukların zihinsel gelişimi üzerinde de etkisinin olduğu biliniyor. Bunun yanı sıra baba figürünün cinsiyetle uyumlu davranışlar geliştirme açısından oldukça önemli olduğu da araştırma sonuçları arasında. Ayrıca baba ilgisi gören çocukların sosyal

gelişimleri, akran ilişkileri ve iletişim kurma becerilerinin çok daha kuvvetli olduğu görülüyor.

Babanın çocuk gelişimindeki önemi ve baba yokluğunun bahsettiğimiz etkileri üzerine yapılmış araştırmalar bir yana; bugün dünyanın her yerinde babaları hayatta olduğu ve hatta ortada bir ayrılık/boşanma durumu da olmadığı halde *babasız kalan* binlerce çocuk var.

Baba Yok-sun-luğu

Zihinlerimizde yer alan ortak baba figürü ve özelliklerine karşın, niteliği ve niceliği açısından geçmiş nesilden bu nesle babanın çocuğun hayatındaki yeriyle ilgili çok şey değişmiş durumda. Önceki nesillerde baba, daha çok eve maddi anlamda destek verip geçimi sağlamakla yükümlü görülüyordu. Bu anlamda ailesine destek olan bir kişinin babalık görevini tamamladığı kabul edilirken; günümüz dünyasında gerek kadının da çalışma yaşamı içerisinde çok daha aktif görev alması gerekse toplum yapısının farklılaşması ve kadın-erkek rollerinin de değişime uğraması sebebiyle baba kavramı ve ondan beklentiler de değişime uğradı. İşte tam da bu noktada, babanın çocuk gelişimindeki önemi artık herkesçe bilinirken düşünülmesi gereken şey, günümüz babalarının varlıklarıyla

Pablo Picasso, *The Tragedy*

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

33
34
35
36
37

38

39
40
41
42

evlatlarını ne kadar besledikleri konusudur. Çocuk gelişimindeki rolünün önemi tartışılmaz olan babalar, bugün fiziksel olarak var olsalar dahi hayat koşuşturmacası içerisinde evlatları için yok hükmüne geçebiliyor ve hatta çocuklarının dünyalarında birer yabancıya dönüşebiliyorlar.

Bahsettiğim profildeki babaların kulağa çok da yabancı gelmediği kanaatindeyim. Biz bu durumu baba yokluğu değil; *var olan* babadan *yoksun* kalmak söz konusu olduğu için "baba yoksunluğu" olarak adlandırılabilir. Günümüz babalarının birçoğu iş hayatlarında ki yoğun tempodan da etkisiyle evine ayırması gereken vakti dengelemekte güçlük çekiyor. Baba "dışarıda", yine evladı için ama ondan olabildiğince uzakta kalarak çalışırken; bir yandan onu evin

"içinde" bekleyen ve kendisine ihtiyaç duyan (özellikle duygusal anlamda) evladının yanında olamıyor. Eve geldiği vakitte de ya çocuk çoktan uykuya dalmış oluyor ya da günün yorgunluğunu atmak üzere açılan televizyonun karşısında, çocuğun kendisiyle ilgilenmesini istediği babasına karşı çığlıkları ufak birer "hı hı, tamam, hadi biraz da içeride oyna" ile geçiştiriliyor.

Bu durumun çocukta oluşturduğu duygusal boşluk, çocuğun hayatının diğer alanlarına da yansıyan -mizacına bağlı olarak- içe kapanma veya saldırganlık gibi belirtilerle bizi karşılıyor.

Çocuğunun gündelik hayatının dışında kalan ve hayatın akışı içerisinde yanında yer alamayan babalar, çocuklarıyla birlikte geçirdikleri kısa sürelerde de

(hafta sonu veya bir tatil gibi) onların gözünde kötü olmamak adına her türlü sınır koyma davranışından olabildiğince kaçınmayı tercih ediyorlar. Böylelikle çocuğun hayatının her alanıyla yakından ilgilenen anne, hem ilgili, şefkatli, sabırlı ve sakin hem de sınır koyan, otorite rollerinde olmak durumunda kalıyor. Baba ise sergilemesi gereken sınır koyuculuk, güç, liderlik, otoriterlik gibi rollerin tamamından uzaklaşıyor ve çocuğun zihninde bir bilinmezlik daha oluşuyor.

Bu aşamadan sonraki yanlış adım, babanın bir nevi telafi çabasıyla atılıyor. Duygusal anlamda ihtiyaçlarını karşılayamadığı çocuğunun kendisinden tam anlamıyla kopmasını engelleyebilmek adına "hediyeler" (veya maddi herhangi bir ödül) sahneye çıkıyor. Bunlara anlık olarak tatmin sağlayan ancak çocuğunun duygularını dünyasında yer edinmesi mümkün olmayan bir dizi vicdan rahatlatma araçları da diyebiliriz. Kısa süreli (ve kesinlikle iyi niyetli) olarak çocuğunun mutluluğunu sağlayan baba, bu şekilde çocuğunu tanımadan ve çocuğuna kendisini tanıtmadan belki yıllar geçiyor. Sonrasında ne mi oluyor? O çocuk büyüyüp bir yetişkin olmaya hazırlandığı yıllarda kendisini hiç tanımayan ve kendisinin de hiç tanımadığı, adeta bir gölge gibi hayatında bulunan ancak aslını tanımaya fırsat bulamadığı babasından herhangi bir konuyla ilgili fikir almak yahut ona danışmak istemiyor. Kısacası çocuklar önemli kararlar verme noktasında bir yabancıya değil kendisini tanıyan birilerine güvenmeyi tercih ediyor, gölge babalarını

hayatlarında otorite olarak görmekte güçlük çekiyorlar. Aradaki bağlar zaman içinde kopmaya başlıyor ve bu noktadan sonra durumu toparlama oldukça zor bir hale geliyor.

“Anlattıklarınızın hepsi doğru olsa bile hayat temposunun yoğunluğu içerisinde ideali yakalamak kolay olmuyor” diyorsanız, bu denli yoğun bir tempoda, akıp giden zamanda çocuklarınızla da bağınızı koparmaksızın neler yapabileceğiniz hakkında sizlere birkaç önerimiz var:

Çocuğunuzla ilgilenebilmek için çok fazla vaktiniz olmasa da, onun hayatında olup bitenlerden haberdar olmanız ve bir araya geldiğiniz zamanlarda çocuğunuzun ilgileri, sevdiği şeyler, üzüntüleri, arkadaşlık ilişkileri üzerinden iletişime geçtiğinizde bu durum aranızdaki bağın kuvvetlenmesini sağlayacaktır.

İletişim kurduğunuz anlarda yalnızca çocuğunuza odaklanın. Konuşurken göz kontağı kurun ve başka herhangi bir şeyle ilgilenmeksizin o anda sadece onu önemseyişinizi, onunla birlikte olduğunuzu hissettirin.

Birlikte geçireceğiniz zamanları rutine bağlayın. Baba-Kız, Baba-Oğul zamanları belirleyin ve belirlediğiniz zamanlarda mutlaka randevu saatinize uyun.

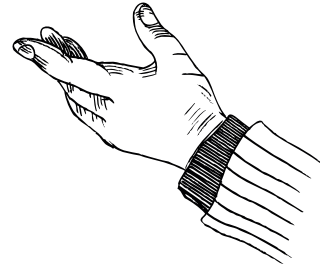
Unutmayın ki çocuğunuzla bağ kurabilmeniz için aslında onunla çok uzun süreler geçirmeniz gerekmiyor, önemli olan geçirdiğiniz vaktin içeriği ve kalitesi. Kaliteli zamanlar, hem çocuğunuzun hem sizin karşılıklı olarak keyif aldığınız ve duygusal paylaşımlarda bulunduğunuz zamanlardır.

Özellikle uyku öncesinde çocuklar duygusal paylaşımlar yapmak noktasında çok açık oluyorlar, bu saatlerde onlarla iletişime geçmeniz duygusal paylaşımlar konusunda sizi birleştirecek, ilişkinizi kuvvetlendirecektir.

Yaş grubuna bağlı olarak, oyun oynadığı anlar çocuğun dünyasına en kolay dâhil olabileceğiniz

anlardır. Zamanınızı birlikte oyun oynayarak geçirdiğinizde çocuğunuzun iç dünyasına dair çok fazla bilgi edinebilirsiniz.

Tüm bunların ötesinde unutmayın ki sizler babalar olarak o küçük dünyaların en büyük kahramanları ve her davranışınız ile küçük dünyalarda kocaman izler bırakabilecek güçtesiniz.

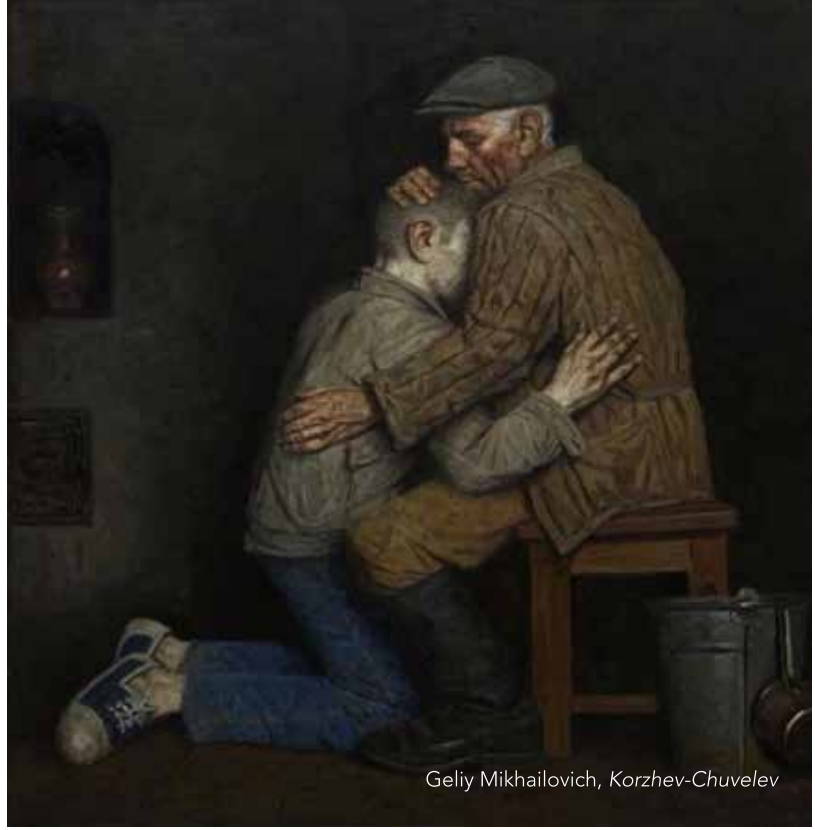

Paul Gauguin, *Sleeping Boy*, 1884,

Yeryüzünde Bir İz Bırakabilmek

Ben babasız büyümüş bir babanın kızıyım. Her ebeveynin yaptığı gibi, babam da bana kendi bildiklerini, hayatın ona öğrettiklerini ve gösterdiklerini elinden geldiğince sundu. Her anne-baba hayatı kendi bildiği ve gördüğü kadarıyla çocuğuna sunar. Kendi penceresinden bakar. Kendi bildiği yoldan götürür evladını. Bu yüzden ne eksik ne fazladır yaptıkları; yalnızca kendi bildikleri ve kendi ellerinden gelenlerdir. Benim babamın penceresinde kendi babasızlığının ona verdiği hayatla mücadele etme dürtüsü vardı. Hayatın acımasızlığını ve zorluklarını tek başına yaşamak ona ağır gelmiş olacak ki evlatlarını hayata ayakları yere güçlü basar şekilde hazırlayabilmek için çok çaba sarf etti. Amacı, hayatta tek başımıza kaldığımızda onun babasız kaldığındaki hali kadar zorlanmamamızdı belki de. "Kızım hayatı bil, öğren, sorumluluklarını üstlen" cümlesinin altında, "ben yokken de yıkılma, bana bağımlı olma, ben olmasam da sen güçlü kal" isteği/temennisi yatıyordu.

Bugün babam 70 yaşında. Hâlâ zihninde kalan hatıralar sorulduğunda, babası hayattayken (ki birlikte yalnızca hayatının 13 senesini geçirebilmiş olmasına rağmen) onunla geçirdiği vakitleri ve onun tarafından kendisinin önemsendiği hissini hatırladığından bahsediyor; çok yakın zamana kadar -belki de hâlâ- babasının yokluğunu

Geliy Mikhailovich, Korzhev-Chuvelev

hissettiğini söylüyor. Bu denli güçlü bağların altında elbette zamanında yaşanmış nitelikli anlar ve evet en önemlisi çocuğunuza, onun sizin için önemli, değerli ve vakit ayırmaya değer olduğunu hissettirdiğiniz zamanlar yatıyor.

Unutmayalım ki bu dünyaya bıraktığımız en önemli miras yetiştirdiğimiz evlatlar olacak ve küçük kalplerinde bıraktığımız en büyük izler; onlara hissettirdiklerimiz olarak kalacaktır.

“Babanın çocuk gelişimindeki önemi ve baba yokluğunun bahsettiğimiz etkileri üzerine yapılmış araştırmalar bir yana; bugün dünyanın her yerinde babaları hayatta olduğu ve hatta ortada bir ayrılık/boşanma durumu da olmadığı halde babasız kalan binlerce çocuk var.”

**Seninle konuşurduk baba
Böyle gecelerde, iki bilge gibi
Karşılıklı bakışarak
Bazı şeyleri kavrayamasam da, dinlerdim
Belki sen de yeni bir şeyler bulurdun geçmişte
O dupduru yüreğini, yılların
Unutulmuş sularına bırakarak.**

Ahmet Erhan, Bir Baba İçin.

37
38
39
40
~~41~~
42
43
44
45
46

Köyden Kente Bir BABALIK Hikâyesi

MELİH KAHRAMANLAR
Psikolog

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

Bir ses duyuldu gecekondunun birinden “feryada gücüm yok, feryatsız duy beni...” ona başka bir ses karşılık verdi “ hayatın sillesine, dertlerin cümlesine, itirazım var...”

1950’li yıllarda kırsal kesimlerden kente hızlı bir göç dalgası başlamış ve buna paralel olarak da kentlerin nüfusunda büyük bir artış meydana gelmişti. Peki, ne olmuştu da insanlar ata topraklarını terk adip daha önce adımlarını dahi atmadıkları ve onlar için bilinmezlikler diyarı olan kentlere doğru yol almışlardı? Elbette bu karmaşık soruya verilebilecek tek bir cevabımız yok. Özellikle; tarım alanında başlayan makineleşme faaliyetlerinin insan gücüne duyulan ihtiyacı azaltması, buna karşın şehirlerde sanayileşmenin getirdiği imkânlarla yeni iş fırsatlarının doğması kırsal kesimin cazibesini söndürürken, kentleri yeni umutların merkezi noktasına taşıyordu. Şüphesiz ki göç yoluna çıkan kişiler yanlarında sadece tahta bavullarını ve çıkınlarını alarak gelmemişlerdi şehre. En başta umutlarıyla ve hayalleriyle selamlamışlardı geldikleri şehirleri. Ardından kültürlerini, yaşam tarzlarını, davranış kalıplarını ve aslında kısaca medeniyetlerini de yeni yaşam alanlarına taşımışlardı.

1950’li yıllarda göç yoluna çıkanların ve şehirlere taşınanların hikâyelerinin mutlu sonla bitip bitmediğini bilemiyoruz ama hikâyenin şehre adım attıktan sonraki kısımlarının en azından ilk yıllarının pek parlak olmadığı

hepimizin malumu. Abraham Maslow tarafından oluşturulan ve psikoloji literatüründe önemli bir yere sahip “ihtiyaçlar hiyerarşisi” piramidinde, kişinin temel gereksinimleri sıralanmakta ve bu ihtiyaçlar silsilesinin motivasyon ve yaşamı sürdürmek için elzem noktalar olduğu vurgulanmaktadır. Piramidin ilk iki basamağını yemek yeme, uyuma gibi fizyolojik ihtiyaçlarla, tehlikelerden uzak olma, barınma gibi unsurların yer aldığı güvenlik ihtiyacı oluşturmaktadır. Önce yanına sığınılan bir hemşerinin yanında konaklama, iş arama telaşesi, nihayet bir fabrikanın personeli olabilme ve bir gece vakti oldubittiye getirilen iki göz odadan müteşekkil ama kapısını çevirip adımlarını attıkları ve kendilerine ait bir ev-gecekondusu sahibi olma; işte “yeni kentlilerin” kısa hikâyesi.

Göçmenler, temel ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri gelir kaynağına ve başlarını sokabilecekleri bir mekâna sahiplerdi. Az evvel ifade ettiğimiz gibi eğer sadece bavullarıyla şehre adım atmış olsalardı bundan sonrası için çalışmaktan, ekonomik gelir elde etmekten ve şehirde kök salma gayretinde bulunmaktan başka bir dertleri olmayabilirdi. Lakin yanlarında kıyafetlerden veya

eşyalardan daha da fazlası vardı. Onlar şehrin yerleşik ahalisinden farklı yaşam tarzlarına ve kültürlere sahiptiler. Bütün bunlar onların önünde aşılması güç hendekleri oluşturuyordu.

Gecenin kör karanlığında, devlet görevlilerinin mesai saatlerini tamamladıkları bir vakitte inşa ettikleri evleri vardı. Gecekondulu mahalleri; şehrin kent planına tamamen aykırı ve tüm alt yapı imkânlarından mahrumdu. Çünkü bu mahalleler daha çok şehir merkezinden uzak bir konumda kendilerine yer bulabiliyordu. Bu durum da göçmenlerin şehre adaptasyonu konusunda bir takım problemlerin oluşmasına yol açıyordu. Kendi iradeleri ve sahip oldukları sınırlı imkânlarla yeni bir yaşam alanı kuran göçmenleri bekleyen bir başka sorun da şehir merkezlerine nasıl ulaşım sağlayacaklarıydı. Göçmenler bu hususta da kendi çözümlerini kendileri bulacaktı; dolmuşlarla bu problemi çözüme kavuşturdular.

Hayat mücadelelerini alın terleriyle kazanmanın gayretinde olan göçmenler sosyal ilişkilerinde de kendi benlikleriyle yaşamlarını devam ettirebilme ve en önemlisi de şehrin diğer sakinlerine kendilerini kabul ettirebilmenin çabası içerisindeydiler. Merkez mahalleler onları görmezden

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

geliyor, devlet bile bazı sosyal politika uygulamalarında onları yok sayıyordu. Şehirde nefes almaları zordu fakat imkânsız değildi.

Onlar, işleri hep ters giden, yokluğu hisseden, yoksulluğu yaşayan, çarpık kentleşmenin tam ortasında nefes alıp veren, fazla mesai saatleri olan, sıcak atölyelerde kan ter içinde çalışan, şehrin gettolarında yaşayanlardı. Onların yaşam tarzları kabul edilmiyordu, hayatları acılarla doluydu. İstisnasız hepsinin hayat hikâyesi filme konu olacak kadar "renkliydi." Hayatlarını idame ettikleri şehirde; kültürel değişimin farklılıkları arasında eziliyor,

39
40
41
42
43
44
45
46
47

ekonomik buhranlar yaşıyor, kırsalda bıraktıkları anne, baba ya da eşlerinin özlemine burunlarını sızlatacak kalplerini titretecek kadar hissediyorlardı. Bazısı kaderiyle kavgalıydı; böyle gelmişti ve her daim böyle gidecekti. Yolun sonunda güzel günler değil, kasvetli, matemli demler bekliyordu onları. Bazısı anlaşılmadığını hissediyordu; çalıştığı fabrikadaki ustabaşı anlamıyordu onu, karşı mahallenin sakinleri huzurlu ve neşeli hayatlarında ona yer açmıyor, onu görmezden geliyordu.

Günlerin birbirinin aynısı ve devamı olduğu ve hep acıyla başlayıp hüsrana bittiği vakitlerden birinde bir şey oldu. Birdenbire ama etkili... Bir ses duyuldu gecekondunun birinden "feryada gücüm yok, feryatsız duy beni..." ona başka bir ses karşılık verdi: "Hayatın sillesine, dertlerin cümlesine, itirazım var..." Bir şey vardı bu kulaklarına gelen ama gönüllerini okşayan seste. Bu seste kendileri vardı. Her dinlediklerinde aynada kendi suretlerini görür gibiydiler. İşittikleri kendi hikâyeleri, acıları, umutları, kederleriydi... Kentin çukurlu yollarında tüm gücü ve nefesiyle bir ses yankılanıyordu: "Ferdî Adana'da kenar bir mahallede yaşıyor, İbrahim inşaatlarda çalışıyormuş, Müslüm işsizmiş hatta ölmüş morga kaldırmışlar, sonra tekrar dirilmiş." Bu bilgiler kulaktan kulağa yayılıyordu. Şehrin kaybedenleri bu ritim ve sözlerde adeta kendilerini

bulmuşlardı. Şarkıların sahiplerinin de "kendi" mahallelerinden olduğunu duyunca daha da büyüleniyor, kulak verdikleri sese artık biat ediyorlardı.

Kimilerince aşağılanmak kimilerince de yüceltmek için isimlendirilen ama tartışmasız müzik tarihimizde kendine has bir sayfası olan "arabesk" müziğin doğuşunun özetle serencamı bu şekilde. Arabesk müzik türünün doğuşu, gelişimi ve tarihsel kırılma anları elbette müzik tarihi açısından daha geniş bir perspektifte ele alınmayı gerektiriyor.

Arabesk müzik temsilcileri sadık bir dinleyici kitlesine kavuştu. Dolmuşlardan, gecekondular mahallelerinden sesleri eksik olmadı. Türün öncü isimlerinden Orhan Gencebay'ın 1972 tarihli "Bir Teselli Ver" albümünün yarım milyon satarak dönemin müzik endüstrisini hareketlendirmesi arabeske olan ilginin boyutunu görmek için güzel bir örnekti. Hayallerle doğdukları topraklardan göç edenlerin yeni hayatlarında yaşadıkları dilemmalara acil çıkış kapısı olarak bu şarkıları benimsemeleri hiçte şaşırtıcı değildi. Hayretlerimizi cezbeden nokta işte tam da burada; sosyoloji ve tarih bilimlerinin sahasını aşip psikolojinin sınırlılıklarına yerleşen bir hadiseyle karşı karşıyaydık. Arabesk müziğin temsilcileri (özellikle Ferdî Tayfur, Orhan Gencebay ve Müslüm Gürses) hayranları tarafından "baba" olarak nitelendirilmeye başlanmıştı. Peki, bu insanlar neden hiçbir akrabalık ilişkileri

olmayan veya gündelik hayatta fiziksel hiçbir temasları olmayan bu insanlara "baba" dediler? Türk Dil Kurumu "baba" kelimesi için on dört farklı tanımlamada bulunuyor. Tanımlamalardan bazıları "anlayışlı, koruyucu, babalık duyguları olan, ata olan kimse" şeklinde. Bu tanımlamalar sorumluluğu cevaplamada ipucu verebilir bize. Baba bireyin yaşamında en önemli güven unsurlarından birisidir. Çocuğun ileriki yaşlarda psikolojik olarak sağlıklı ve olgun bir hayat sürebilmesi için gerekli adımlardan birisi olan güvenli bağlanma geliştirebilmesinde babanın da işlevsel bir konumu vardır. Baba güvenilen kişidir, her işin üstesinden gelen ve yol açan güçlü kişidir. Bir ilkokulun bahçesinde "benim babam senin babanı döver" cümlesini duymamız kuvvetli bir ihtimaldir. Elbette ki bu cümle çocuk saflığıyla söylenmenin ötesinde babaya duyulan güvenin de bir yansımasıdır.

Düzene isyan eden, hayat mücadelesinde emeğiyle ayakta kalmaya çalışan ama kültürü kabul edilmeyen, şehrin adeta "görünmezleri" olarak hareket eden, seçkin olmayan, kimsesizlerin kimsesi olan isimleri "baba" olarak gördüler. Çünkü bu "baba"ların ezenlere, onları yok sayanlara üst perdeden verecek cevapları vardı. Bu cevaplar gecekondulu mahallerinde şen bir kahkahaya dönüşüyor, şehre gelirken getirilen umutları biraz daha yeşertiyordu. Hayalleri güçlendirdiğini de unutmayalım... Göçmenlerin gücü belki de ters giden işleri olumlu istikamete

döndürmeye yetmeyecekti. Ama artık onların var olduğunu tüm insanlığa haykıran temsilcileri vardı. Kendi sesleri veya talepleri bir karınca türküsü kıvamında oluyorken artık temsilcileri onların dileklerini, melodilere sarıp tüm kente ulaştırabiliyordu. Artık kendi sesleri tüm şehirdeydi, hayalleri tazeleniyor, kederlerine efkârlanabiliyor, hasretlerini hissedebiliyor, çarpık mahallelerinde kendileri gibi yaşayabiliyor, aşklarını haykırabiliyor, şikâyetlerini sıralayabiliyorlardı. Sadece bir baba karşılıksız, hesapsız ve amasız kabul edebilirdi çocuğunu. Bu sanatçılar göçmenlerin yorulmuş nefeslerine soluk olmuştu. İçlerinde ki feryadı onlar duyuyor, duyuruyordu. Eğer ellerinde maddi bir imkân olsaydı elbette sunarlardı kendi seslerine ses olanlara. Ellerinde avuçlarında sunabilecekleri fani âlemde en yüksek, yüce mertebeyi sundular bu isimlere: Babalığı...

Anlattığımız mesele şüphesiz ki Türkiye'nin modernleşme serüveninden bağımsız bir halde okunacak bir başlık değildir. Tarih ve sosyoloji bilimlerinin ortak havzasında irdelenecek bir olguyu bu yazıda ele almaya çalıştık. Ezilen ve ötekileştirilen, kültürleriyle kabul edilmeyenlerin kendilerini temsil ettiklerini düşündükleri bir müzik türünün temsilcilerine gönül dünyalarında açtıkları makamın arka planını anlamaya gayret ettik. Müzik ya da sosyoloji bilimleri arabesk tarihini farklı bakış açısıyla anlatabilir. Sosyal bir olgunun, toplumsal bir eylemin zaman içerisinde bireylerin duygu

dünyalarında nasıl şekillendiğinin, kitlelerin bir müzik türünün temsilcilerini nasıl değer dünyalarında konumlandırıdıklarının en somut ve hayretlik örneğidir arabesk müziğin "babaları."

Peki bu insanlar neden hiçbir akrabalık ilişkileri olmayan veya gündelik hayatta fiziksel hiçbir temasları olmayan bu insanlara 'baba' dediler ?

ŞEYH EDEBALI'NİN, OSMAN GÂZİ'YE NASİHATLERİ

Ey Oğul! Beysin, bundan sonra öfke bize; uysallık sana. Güceniklik bize; gönül alma sana. Suçlamak bize; katlanmak sana. Acizlik, yanılığımız bize; hoş görmek sana. Geçimsizlikler, çatışmalar, uyumsuzluklar, anlaşmazlıklar bize; adalet sana. Kem göz, şom ağız, haksız yorum bize; bağışlama sana.

Ey Oğul! Bundan sonra bölmek bize; bütünlemek sana. Üşengeçlik bize; uyarmak, gayretlendirmek, şekillendirmek sana.

Ey Oğul! İnsanlar vardır şafak vaktinde doğar, gün batarken ölürler. Unutma ki, dünya sandığın kadar büyük değildir. Dünyayı bize büyük gösteren bizim küçüklüğümüzdür.

Bu yolda nazarımızı sonsuzluğa dikip; büyük yürümek ve büyük ölmek gerek. Bu yolda hırs, diken; benlik ve kibir,

engeldir oğul. Sakın hâ kendine takılmayasın ve kendinde boğulmayasın. Teklik sadece Allah'a mahsustur, tek başına karara durup hoyrat dünyanın dayanılmaz ağırlığını kaldırmayasın. İşlerini ehil kişilerle, ehil kişilere danışarak tutasın. Danışarsan yol alırsın, danışmazsan yolda takılıp kalırsın oğul.

Oğul! Güçlüsün, akıllısın, söz sahibisin; ama bunları nerede, nasıl kullanacağını bilemezsen, sabah rüzgârında savrulup gidersin.

Bir dem gelir bir tekmeyle dünyaları yıkacak olursun. Bir dem gelir yerdeki karıncaya mağlup olursun.

Öfken ve benliğin bir olup aklını yener!

Güç hayvanda bile mevcut. Akıl sadece anahtar.

Anahtara takılmayasın. Aslolan anahtarın açacağı kapılardır. Kapıların ardında hazineler, kapıların ardında sır vardır. Sırlar ki, ebedî muştuları koynunda barındırır; sonsuza kavuşturur. Aklını kullanıp dünyadayken cennetin kapılarını aralayasın oğul. Dâima sabırlı, sebatlı ve iradene sahip olasın. Azminden dönmeyesin. Çıktığın yolu, taşıyacağın yükü iyi bil. Her işin gereğini vaktinde yap.

Öfke ateş, öfke âfet, öfke şeytandır oğul. İnsanoğlu dağları devirir; ama öfkesine mağlup olabilir. Öfkeyle savaşı daima taze tutmak gerekir.

Sabırsız olmaz oğul. Sabırsız menzile varılmaz. Kaf Dağı'na sabırsız ulaşılmaz.

Vazifen çetin, yükün ağırdır oğul. Hizmette önde, ücrette geride olasın. Vazifenin en ağırına tâlip olmaktan kaçınmayasın. Vazifenin ağırlığı Yaradan'ın kullarına ihsânıdır.

Oğul, açık sözlü ol! Her sözü üstüne alma, gördüğünü söyleme, bildiğini bilme, sözünü unutma, sözü söz olsun diye söyleme.

Bizler nefreti eritmek için, muhabbetin asâletini dünyaya yeniden hâkim kılmak için çıktık yola. Bu yolda utanacak bir şeyimiz yoktur. Muhabbet yolunun gizlisi saklısı yoktur oğul.

Ama altının değerini sarraf bilir; sözünü muhatabına göre ayarlayasın. Câhilin karşısında altınlarını çamura atmayasın.

Yiğit olan kördür, kötülüğü görmez. Sağırdır, kem sözü işitmez. Dilsizdir, her ağzına geleni demez. Bildiğini de her yerde ayaklar altına sermez. Yunus gibidir o; yüreği muhabbete, gönül ibresi hakikate ayarlıdır. O bir defa söz verdi mi, onu nâmusu bilir. (...)

Sevildiğin yere sıkça gidip gelme, muhabbetin kalkar, itibarın kalmaz. Düşmanını çoğaltma, haklı olduğunda kavgadan korkma! Bilesin ki; atın iyisine doru, yiğidin iyisine deli derler!

Her şeyin ortası makbuldür, sevginin de. Sevdiğini gereğinden fazla sevmeyesin. Sevğini de, sadece yüreğinin eline vermeyesin. En çetin imtihan "sevgi"yle olanıdır. "Kişi ne kadar bahâdir olsa da, muhabbete tuş olur" diyen atanın sözünü aklından çıkarmayasın. Böyle imtihan olmamak, istikbalde neslinden utanmamak için gecelerin bağrında, seherlerin aydınlığında duaya durasın. Senin ideallerin ve geleceğe dâir hedeflerin var oğul!

Gönül adamı ömrünü boşa harcamaz, yüreğini ucuza satmaz, edep tâcını başından almaz. Gönül erinin her zaman yüzü yerde, gönlü göktedir. Haklı olduğunda kavga vermesini bilir. Kavgayı sadece bileğiyle değil, ilmiyle ve yüreğiyle yapmasını bilir.

Ey Oğul! Üç kişiye acı: Cahillerin içindeki âlime... Zengin iken fakir düşene... Hatırlı iken itibarını kaybedene...

İyiliğe kötülük, şer kişinin kârı, İyiliğe iyilik her kişinin kârı, Kötülüğe iyilik, er kişinin kârıymış oğul!

Şunu da unutma! İnsanı yaşat ki, devlet yaşasın.

Osman! Sen bizim rüyâmız, sen bizim devâmız, sen bizim duâmızsın oğul. Dâima başın dik, alnın ak, gönlün pâk olsun. Ey Oğul! Zümrüt-ü Ankâ'nı iyi seç ki, Kaf Dağı sana yakın olsun. Yolun ebediyete kadar açık olsun.

Ey Oğul! Yolun uzun, işin çetin, yükün ağır. Allah-û Teâlâ (cc) yardımcın olsun.

42

43

44

45

46

48

49

50

51

Ben Shahn, *Father and Child*, 1946.

ŞERİF ALİ BATMAZ
Psikolojik Danışman

BABALIĞIN NÖROBİYOLOJİSİ

Babalarla birlikte yapılan etkinlikler çocukların bilişsel ve dil gelişimlerini, aynı zamanda da sosyal gelişimlerini olumlu etkilemektedir. Çocuklarına kitap okuma ve onlarla oyun oynama gibi davranışlar gösteren babaların çocuklarının, dil ve okuma becerilerinin de daha yüksek olduğu bilinmektedir.

43
44
45
46
47
48
49
50
51
52

Çocuk sahibi olan erkekler ile çocuk sahibi olmayan erkeklerin bebek ağlama sesine verdikleri tepkiler incelenmiştir. Çocuk sahibi olan erkeklerin sinir sisteminde daha aktif bir çalışma gösterdikleri görülmüştür.

Babalık; tarih boyunca edebiyat, sanat ve yaşam söz konusu olduğunda üzerinde sıklıkla durulan bir kavram olmuştur. Fiziki ve sosyal işlevi bakımından babalık; kültürlerarası evrensel bir ortaklığı aynı zamanda da kültüre has farklılıkları gösteregelmiştir. Türk kültüründe babalık, 1920'lerde, 1960'larda ve günümüz şartlarında dünyanın değişimiyle beraber gelişen bir sosyal kimliğe dönüşmüştür. Sözlük tarifiyle baba; çocuğa sahip olan erkektir. Babalık ülkemiz gibi ataerkil toplumlarda koruyuculuk, evi geçindirme, eğitimi sağlama rollerine karşılık gelir. Günümüz dünyasında ve Türkiye'sinde çalışan annelerin artışı ve iş bölümü ihtiyacı nedeniyle 2000'lerin babaları ev içerisinde yardımcı bir görevi de üstlenir hale gelmişlerdir. Yapılan bilimsel araştırmalarda annelerin çocuklarıyla daha çok yemek ihtiyacı, öz bakımı karşılama, akademik destekleme gibi alanlarda iletişim kurduğu görülürken, babaların ise daha çok oyun vakitlerinde çocuk bakımına katıldığı ortaya çıkmıştır. Çocuklar tabiatları gereği gelişebilmeleri için zengin bir uyaran dünyası isterler. Ses, görüntü, sosyal durumlar ve güçlük karşısında ne yapılması gerektiğine dair gelişimleri destek olundukça devam eder. Babalarımız da bu noktada çocuğun gelişimini destekleyen önemli birer rol model olarak ifade edilebilir.

Amerikan yerlileri olan Akaların babaları, günlerinin büyük bir bölümünü çocuklarını kucakta taşıyarak ve onlara bakarak geçirirler. Kültürel olarak çocuklarla fiziksel bir oyun oynamazlar. Bu duruma karşın çocuklarsa babalarına son derece bağlıdırlar. Bu durum babaların çocuklarıyla geçirdiği sürenin de ne denli önemli olduğunu gösterir. Günümüz dünyasında babaların çocuk bakımına katılmaları televizyon, sinema ve basın yayın gibi organlarla teşvik edilmektedir. İsveç'te babalar da anneler gibi ücretsiz 2-3 yıllık babalık izinleri kullanabilmektedirler. Almanya'da 2009'da çıkarılan bir yasa ile babaların çocukları için babalık aylığı alabilmesinin önü açılmıştır. Bu imkândan faydalanan babaların oranının da %25 düzeyinde olduğu bildirilmiştir. Ülkemizde de doğum durumunda babalara 5 gün süreyle ücretli babalık izin hakkı verilmektedir.

Geçmişten günümüze Türk aile yapısında babanın rolü değişmiştir. Eski Türk kültüründe babalar erkek çocuğunun yetiştirilmesinde daha çok görev sahibiyken, anneler kız çocuğunun yetişmesini üstlenirdi. Özellikle erkek çocuğun yetişmesinde, âdâb-ı muaşeret ve savaş sanatını öğrenmesinde babanın çok önemli ve öğretici bir rolü olduğu görülmektedir. Ünlü tarihçi İlber Ortaylı'nın ifadesiyle Osmanlı geniş ailelerden

oluşan bir sosyal yapıya sahipti. Günümüzde bu durum göçün etkisiyle değişti. Artık Türk ailesi %80 oranında çekirdek aile tanımlarına uymaktadır. Sosyoekonomik düzey ve eğitim seviyeleri babalık tutumlarını da etkiler bir görünümde. Günümüzde üniversite ve yüksek lisans mezunu babaların çocuk bakımına daha fazla katılım isteği gösterdikleri görülmektedir. Genç babalar üzerinde yapılan bir araştırmada ise; çocuklarına karşı tutum itibarıyla kendi babalarından daha az otoriter, daha yakın, sevecen ve ilgili olduklarını belirtmişlerdir.

Babalık Davranışları ve Beyin

Annelik davranışlarını çoğunlukla içgüdüsel olarak tanımlama eğilimindedir. Fakat babalıkla ilgili çalışmalar literatürde kendine daha az yer bulur. Ancak babalığın da bir fizyolojisi ve nöronal açıklaması elbette mevcuttur. Babaların refleks olarak koruyucu davranışları genel olarak düşük testosteron düzeyi, yüksek prolaktin ve vazopressin düzeyleriyle ilişkilidir. Çocuk sahibi olan erkekler ile çocuk sahibi olmayan erkeklerin bebek ağlama sesine verdikleri tepkiler incelenmiştir. Çocuk sahibi olan erkeklerin sinir sisteminde daha aktif bir çalışma gösterdikleri görülmüştür.

44
45
46
47
48
50
51
52
53

Beynimizin empati ve duygu düzenleme işlevini taşıyan bölgelerinin de küçük yaşta çocuğu olan babalarda daha aktif gelişim gösterdiği izlenmiştir. Annelerin çocuklarıyla olan iletişiminde öne çıkan oksitosine karşılık babalarda da vazopressin düzeyinin etkili olduğu görülmüştür. Oyun zamanlarında özellikle oksitosin, prolaktin ve progesteron isimli hormonlar daha fazla salgılanmaktadır. Bu durum aynı zamanda baba ile çocuk bağıını geliştiren bir fonksiyonu yerine getirir.

45 İnsan dışındaki diğer canlılarda da
46 babalık rolünü yerine getirenlerin
47 beyin gelişimi yönüyle diğer
48 üyelerden farklılaştığı gözlenir.
49 Özellikle yavruların korunmasız
50 kalması durumunda "fos" ismi
51 verilen bir kimyasalın artış
52 gösterdiği çeşitli çalışmalarda
53 ortaya konmuştur. Ayrıca beyin
54 planlama, karar verme ve sosyal
davranışları yöneten kısımlarında da önemli ölçüde nöronal gelişimler olduğu görülmüştür.

Çocuk Gelişiminde Babanın Rolü

Babasıyla beraber yetişen çocukların fiziksel ve bilişsel gelişim olarak daha sağlıklı yetiştikleri 2001'de Kaliforniya Üniversitesinde gerçekleştirilen bir çalışmada ortaya konmuştur. Baba yokluğunda büyüyen çocukların ise antisosyal davranışlar gösterme, okulu yarıda bırakma, olumsuz akran ilişkilerine sahip olma gibi durumlar

noktasında babası olan çocuklara göre daha fazla risk altında olduğu görülmüştür. Bu çocuklar benlik algısı ve duygusal gelişim yönüyle de hayatlarında bazı güçlükler yaşayabilmektedirler. Bir diğer çalışmada ise babaları ile daha yakın ilişkide olan çocukların, psikolojik açıdan daha uyumlu, benlik saygılarının ve okul akademik başarılarının daha yüksek ve ikili ilişkilerde daha başarılı oldukları gösterilmiştir. Babalarla birlikte yapılan etkinlikler çocukların bilişsel ve dil gelişimlerini, aynı zamanda da sosyal gelişimlerini olumlu etkilemektedir. Çocuklarına kitap okuma ve onlarla oyun oynama gibi davranışlar gösteren babaların çocuklarının, dil ve okuma becerilerinin de daha yüksek olduğu bilinmektedir. Oyun oynamak ve çocuklarla birlikte faaliyetlerde bulunmak, çocuklara hem dil ve kelime bilgisi açısından destek sağlamakta hem de karşılıklı ilgi, sevgi ve bağlılığı artırmaktadır. Araştırmalarda, ilgili babalığın çocukların okuma ve matematik becerilerini etkilediği, babaların okul katılımının, çocukların zeka testleri performansı üzerinde de etkisi olduğu görülmüştür. Bir diğer çalışmaya göreyse çocukların zeka, başarı ve olumlu sosyal davranış göstermeleri babaların iletişime açıklığıyla ilgilidir.

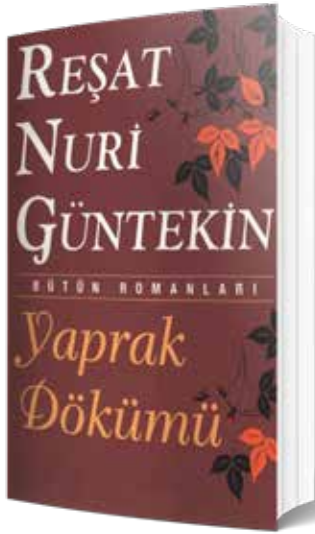
Bu yönüyle babalar çocukların sosyal dünyayla uyumlu, etken ve yapıcı bir ilişki kurabilmelerinde yapıcı bir rol üstlenirler. Özellikle de gelişimin çok hızlı olduğu 0-3 yaş arasında, babaların çocuk bakımına katılması ve çocukla yakın bir ilişki kurması çocuk gelişimi açısından oldukça önemlidir. Çocukların sağlıklı ve başarılı bir kimliğe erişmeleri,

Ben Shahn, *Triple Dip* 1952.

bilişsel olarak sağlıklı bir gelişim göstermelerinde baba figürünün etkileri yadsınamaz düzeyde önemlidir. Özellikle entelektüel gelişim, sosyal girişimcilik, kendini kontrol edebilme gibi beceriler babaların desteğiyle gelişmektedir.

Ezcümle: Günümüz çalışma koşullarında babalarımızın çocuklarıyla akşam televizyon saatlerinde birlikte olduklarını biliyoruz. Fakat çocuklarımızın küçük dünyalarında ileride babalarıyla birlikte hatırlayabilecekleri değerli deneyimlere ihtiyaçları vardır. Hayat içerisinde bu deneyimleri biriktirebilmek oldukça önemlidir. Bir babanın sıcaklığı, ilgisi ve duyarlılığı çocuğun yaşamda karşılaştığı zorlukları aşmasında en önemli desteği sunmaktadır. Bir hedefte birleşen ve tüm ailenin dâhil olduğu oyunların, etkinliklerin, gezintilerin çocuklarla birlikte yapılması bu vesileyle oldukça önemlidir.

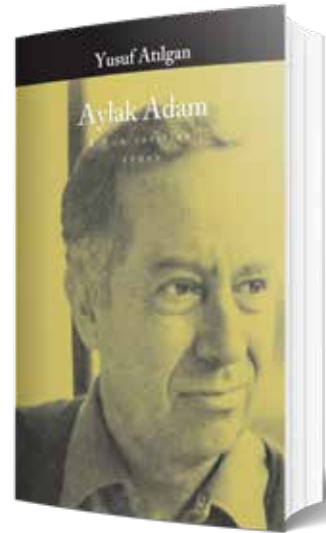

Reşat Nuri Güntekin, Yaprak Dökümü, 1930.

"Çocuklarının arasında en çok bana güveniyordun. Hâlbuki en büyük tekme beni yedin, zavallı babacığım. İhtiyar günlerinde sana yardım etmeyi ne kadar isterdim. Yazık ki olmadı. Bir kere nasılsa ayağım kaydı; bir daha kendimi toparlayamadım. (...) İnanır mısın baba? Hiçbir şeyin farkında değil gibi görüldüğüm halde her şeyi görüyordum. Kendi kendime ne lanetler ediyordum, bilemezsin..."

Yusuf Atılgan, Aylak Adam, 1959.

"Babamın gündüzleri evde kaldığı pazarların, bayram günlerinin azabı. Okula başladığım yıla değin, sokağa pek seyrek çıkardım. Çocukluğumun içinde geçtiği Alemdar'daki bu ev iki katlıydı. Tahtadandı. Babam ölünce sattım. (...) Okuldan suratımda çürükler, tırnak yaraları ile döndüğüm günler babam, "Görürsünüz, adam olmayacak bu çocuk," derdi."

46
47
48
49
50
~~51~~
52
53
54
55

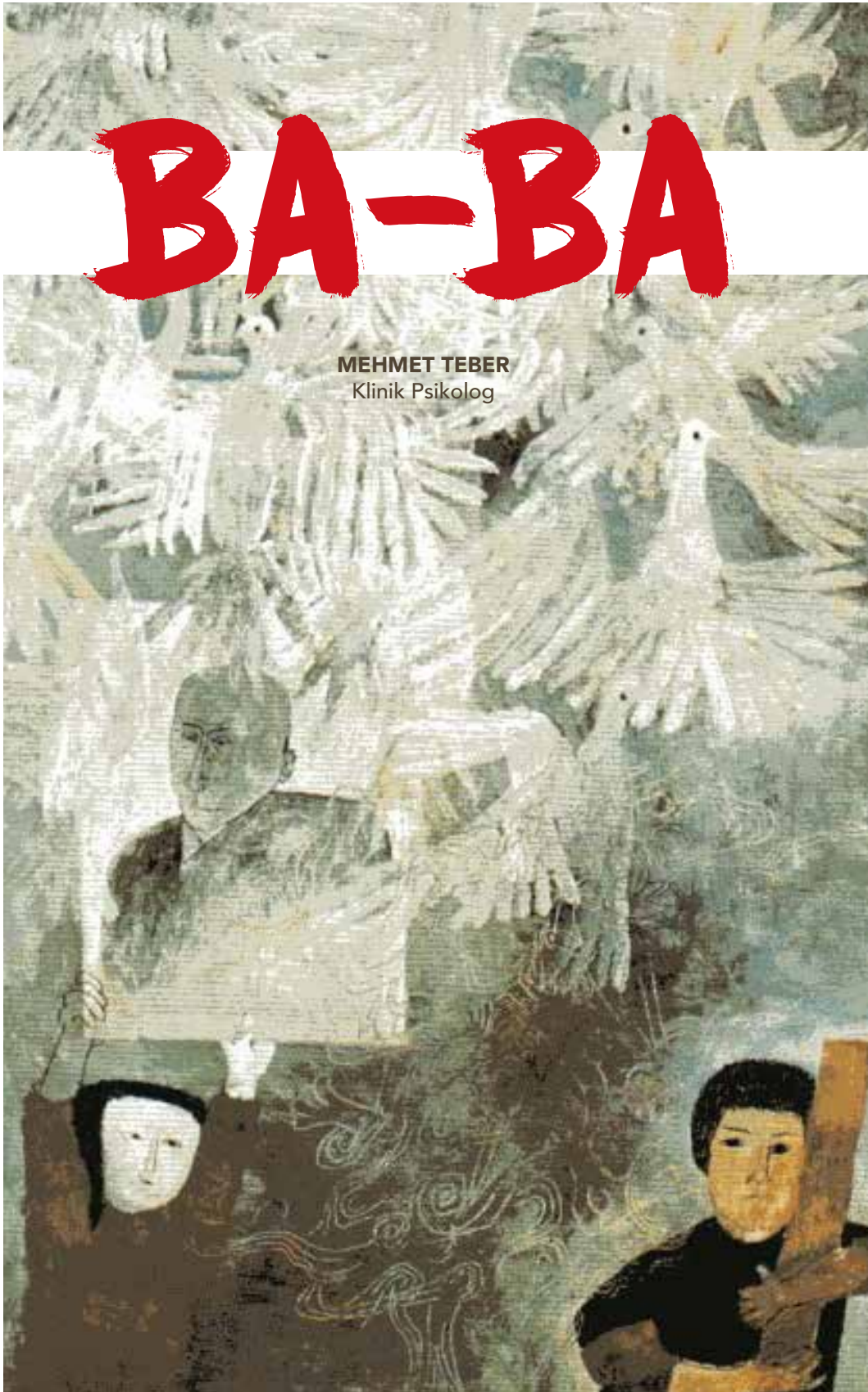
Orhan Kemal, Eskici ve Oğulları, 1962.

"Sertçe baktı babasına. Babasının on sekiz yaşında, küçük bir modeli. Babasına hatırlatan püskül kaşları hırsla çatıldıysa da, karşısında oturan ağası masanın altından ayağıyla ayağına gene hafifçe bastı. Ağası ne babasına benziyordu, ne de kendine. Uzun boylu kupkuru, kavrulmuş... Saygısı sonsuzdu ona. "Çemkirme babana sakın!" demek istediğini anlamıştı. Anlamıştı ama kendi çemkirmiyor, saygıda kusur etmiyordu da ne oluyordu?"

BA-BA

MEHMET TEBER
Klinik Psikolog

- 48
- 49
- 50
- 51
- ~~52~~
- 53
- 54
- 55
- 56
- 57

Ben Shahn, A Score of White Pigeons, 1960.

İki hece olmasa ne olur ki insanın hayatında? Ne eksilir ki?
Belki akşamları geç geliyordu, belki yorgun oluyordu. Belki de
görüntü alanımıza silueti pek az düşüyordu. Aktif hayatımızdaki
yeri azdı velakin içsel dünyamızda kocaman bir köşesi vardı.

Baba. İki hece; ba ve ba. Çok sade... Üstelik iki hece de aynı. Alfabenin ikinci ve ilk harfinin bileşimi. Söylenişi basit, anlamiysa derin.

Ondan gelen milyonlarca spermin bir yarışı sonucunda başladı hayatımız. Bir doğumhanede gözlerimizi açarken dünyaya, kapının dışında merakla bekleyen oydu. Annemiz bizi emzirirken ve biz onun gözlerine derince bakarken, ikimizi de gıptayla izleyen oydu. Ağzımızı açmış, annemizden gelen kaşığı beklerken, tam karşımızda gülümseyen oydu. Annemiz kıyafetimizi giydirdirdi, ayağımıza pabucu görünürde anne takardı. Ama arka planda bize kıyafeti ve pabucu almak için gün boyu teri yine o akıttırdı. Sırtımıza taktığımız okul çantası, yazdığımız yazı defteri onun emeğinin ürünüydü. Görünürde yoktu babamız, ama arka planda hep onun sesi ve nefesi vardı. Çayın içindeki şeker gibi...

İki hece olmasa ne olur ki insanın hayatında? Ne eksilir ki? Belki akşamları geç geliyordu, belki yorgun oluyordu. Belki de görüntü alanımıza silueti pek az düşüyordu. Aktif hayatımızdaki yeri azdı velakin içsel dünyamızda kocaman bir köşesi vardı. Akşamları evde yüzünü az gördüğümüz, varlığını pek hissedemediğimiz ama yokluğunu çok derinden hissettiğimiz bir direkti babamız.

Bizler anne sevgisi ve baba özlemiyle büyüdük. Onun bir baş okşamasına, bir sevgi dolu öpücüğüne çoğu zaman hasrettik. Böylece geçti yıllar... Bakmayın dostlar, çocukluğumuzda babamız yanımızda da olsa, hayatta bir yanımız, belki de yarımız yetim büyüdü bizim. Hani içimizde çoğu zaman hissettiğimiz bir boşluk var ya, belki de o doyamadığımız bir babanın boşluğu...

Dünya döndü, volkanlar patladı, büyüdük ve baba olma sırası bize geldi. Yuvamızda bir minik dünyaya gözlerini açtı, bizden çıkan bir savaşçıyla. Bir gün geldi, gözlerimizin içine bakarak bizi kendimizden geçiren o iki heceyi söyledi minik yavru, ba-ba. İki hece, dört harf... İnsan bu mutluluğu başka nerede tadabilir ki? O minik yavru zamanla büyüdü, şüphesiz arka planda hep babasını hissetti. Ama hâlâ çok eksikti. Çünkü bedeni konfor içinde yüzerken, gönlü yetimdi. Neden mi?

İş dedikleri bir canavar, babasını esir almıştı. Akşama kadar onu hapishanesinde tutuyor, çocuğuyla ilgilenmesin diye onu iyice yoruyordu. Babasının eve ne zaman geleceğine o karar veriyordu. Eve gelse bile, iş canavarı telefon edip babasını oyalıyordu. Bazen bilgisayardan fırlayıp yine yakalıyordu babasını. Ahh şu "iş" dedikleri canavar olmasa hayat ne kadar güzel olacaktı! Belki o zaman babasına

doyacaktı. Çünkü istediği oyuncak değil, onun gözüne bakan ve gülümseyen bir babaydı. Eve gelse bile tek gözlü büyücünün etkisi altında kalıyordu babası. Sürekli ona bakıyor, dokunuyor, saatlerce büyücünün tek gözüne bakarak vakit geçiriyordu. Onun yüzünden çok sevdiği minik yavrusuna bakamıyordu. "Allah'ım babamı iş hapsinden ve tek gözlü büyücünden al da bana ver" diyerek nice geceler dua etmişti. Ama duası da kabul olmuyordu işte. Bu canavar ve büyücü, babasından belki de Allah'tan bile güçlüydü. Büyüyünce ikisini de yenecekti. Söz verdi kendi kendine küçük çocuk. Ama çok iyi biliyordu ki, hayatının geri kalanında yarı yetim olacaktı. Babası mezarda değildi ama yanında olduğu da söylenemezdi. Belki ölümüne alıştırdı ama varken yokluğuna bir türlü alışamıyordu. Plan yaptı. Bu akşam babası geldiğinde iş canavarından daha güçlü şekilde "Hadi oyun oynayalım" diyecek ve ısrarcı olacaktı. Babasıyla birlikte iş canavarını yenecek, tek gözlü büyücüyü kör edecekti. Söz verdi kendine... Söz, baba sözü...

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

BİR GÖÇ HİKÂYESİ:

AZİZ VE ADNAN BALI

50
51
52
53
54
55
56
57
58
59

1965 yılının bir sonbahar günü, İslahiye'nin küçük evlerinden birinde hüznü bir telaş yaşanmaktadır. 34 yaşındaki Aziz Bali, çocuklarını ve eşini geride bırakarak Almanya yollarına düşecektir. Ailesine daha iyi bir gelecek sunmak için Almanya'nın Kassel şehrindeki maden ocağında çalışacaktır. Zor olsa da ailesiyle vedalaşıp yola çıkar. Aziz'in babası oğluna çok düşkündür, onun gurbete gidişine yüreği dayanmaz ve aynı günün gecesinde hayatını kaybeder. Aziz daha Türkiye sınırlarından çıkmamıştır ama o zaman ne telefonla ne de telgrafla ona ulaşma imkânı yoktur. Aziz'e bir türlü haber edemezler babasının öldüğünü. Bunu bilmeden Sirkeci trenine binip Almanya'ya gider. Kumanyası yetmediği

için yolda ona üzüm ve ekmek veren arkadaşlarını yıllar geçse bile unutamayacak, onları her hatırladığında gözyaşlarını kimseden saklamayacaktır.

Aziz Almanya'ya varır. Bir yandan madende çalışmaya, bir yandan Almanca öğrenmeye ve Almanya'nın yaşam şartlarına alışmaya çalışır. O zamanlar memlekette tek iletişim aracı mektuplardır. Memlekete bir mektup yazar ve heyecanla cevabını bekler. Babasına yolladığı mektup, birkaç hafta sonra üzerinde "Bu kişi vefat etmiştir." yazısıyla ona geri döner. Ne yapacağını bilemez, büyük üzüntü yaşar Aziz. Ancak aklını kemiren bir soru vardır, Aziz'in babasının ismi de en büyük oğlunun ismi de aynıdır. İki de Mustafa'dır.

Hangisinin öldüğünü bilmeden geçen her dakika ona bir ömür gibi gelir. Aziz kaybettiği kişinin babası mı, oğlu mu olduğunu ancak İslahiye'deki evine döndüğünde öğrenir. Dönüş yolu bir türlü bitmez. Cevabını eşinden öğrenir. Ölen babası Mustafa'dır.

Aziz bir süre sonra madendeki işine dönüp çalışmaya devam eder. Kazandığının bir bölümünü memlekete gönderir, bir bölümüyle de Almanca dil kursuna yazılır. Kendini geliştirmeye gayret eder. Kesin dönüş yapana dek madende çalışmaya devam eder. Tek gayesi 5 çocuğunu okutmak ve onların başarılı olduklarını görmektir. 1974'te İslahiye'ye dönüp kendi işini kuran Aziz, Türkiye'ye döndükten tam 38 yıl sonra bir kez daha Almanya yollarına düşecektir. Bu kez işçi olarak değil, oğlu Adnan Bali'nin başarısına şahitlik etmek için...

İslahiyeli Aziz Bali'nin beş evladından biri olan Adnan'ın çocukluğu Almanya'da çalışan babasının özlemiyle geçer. Günleri mektup ve ailecek konuşup doldurdukları ses kasetlerine babasından gelecek cevabı beklemekle geçer. Hem analık hem babalık yapan fedakâr bir annenin dizlerinin dibinde, Yüksel Özkasap'tan, Neşet Ertaş'tan şarkılar, türküler dinleyerek gurbetteki babalarına olan özlemlerini yâd ederler. Yaz tatili yaklaştığında büyük bir heyecan kaplar içlerini. Aziz, bavullarını

hediyelerle doldurup memleket yoluna düşer.

Paul Breitner çıkartmalı Adidas krampon, yalnızca Suriye televizyonunu çeken Saba marka bir televizyon, yeterli elektrik olmadığı için bir türlü çalıştırılmayan Siemens çamaşır makinesi ve hediye bir bisiklettir hatıralarında yer edinen. Yıllar geçer, ODTÜ Ekonomi bölümünü başarıyla bitiren Adnan Bali, İş Bankası'nda çalışmaya başlar. 1997'de Bundesbank'ın Almanya'da düzenlediği ekonomi programına layık görülür ve Almanya'ya davet edilir. Babasının kara trenle işçi olarak gittiği Almanya'da bu kez havaalanında bir limuzinle karşılanır. Babasını arar ve o kıymetli anı onunla paylaşır. Adnan Bali'nin hayatındaki en değerli anlardan biri yaşanmaktadır. Ancak 2012'de yaşayacakları o müthiş andan henüz ikisinin de haberi yoktur.

Düsseldorf'ta Almanya Türk Ekonomi Günü düzenlenmektedir. Adnan Bali de konuşmacı olarak davet edilmiştir. 81 yaşındaki babasını arayarak "gel seni de götürüyüm" der. Aradan geçen 38 yılın ardından bu kez oğluyla Almanya'ya gitme fikri onu da heyecanlandırır. Uçağa atlar giderler, eskiden gezip dolaştığı sokakları tek tek hatırlar bulur, oğlunu gezdirir, şehirdeki anılarını anlatır ve yıllar geçse de Almancasının hala çok iyi olduğunu fark eder. Birlikte

geçmiş günlerini anarlar. Hatıralar ardı ardına canlanır. Babasının her yıl, yıllık izni bitip de Almanya'ya dönme zamanı geldiğinde, hep gece geç saate yola çıktığını, onları uykuda sanıp son kez öpüp koklarken aslında yalnızca gözlerini kapattıklarını, babaları gidene kadar hiç uyumadıklarını konuşup tebessüm ederler.

Ve yıllarca unutulmayacak o an gelir çatar. Adnan Bali, Alman bakanların, bürokratların, başarılı ekonomistlerin olduğu büyük bir salonda Türk ve Avrupa ekonomisi hakkında ders niteliğinde bir konuşma yapar. Konuşması bittiğinde, yıllar önce buraya işçi olarak gelip, maden ocağında çalışan babasının öyküsünü, Almanya günlerini, hasret ve özlemlerle geçen gurbet yıllarını anlatır onlara. O bir işçi çocuğudur. Karşılarında Almanların deyimiyle bir "gastarbeiter" çocuğu durmaktadır. Herkesin huzurunda babasına bir kez daha şükranlarını sunar. Aziz Bali'nin öyküsü tüm salonda ayakta alkışlanır. Baba ve oğul bir kez daha gururla sarılıp kucaklaşır. Aziz Bali oğlunun kulağına eğilerek şöyle fısıldar: "Ben senden razıyım oğlum..."

Az önce konuşmasını bitirerek kürsüden inen isim, artık Türkiye ve Avrupa'nın en büyük bankalarından biri olan İş Bankası'nın Genel Müdürü Adnan Bali'dir.

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

**Evin dört duvarı arasında babanın çocuklarıyla
konuştuklarını zamanında kimse duymaz ama
gelecek kuřaklar onun sesinin ve sözlerinin
odalarda hâlâ fısıldandığını duyarlar.**

JEAN PAUL FRIEDRICH RICHTER

51

52

53

54

55

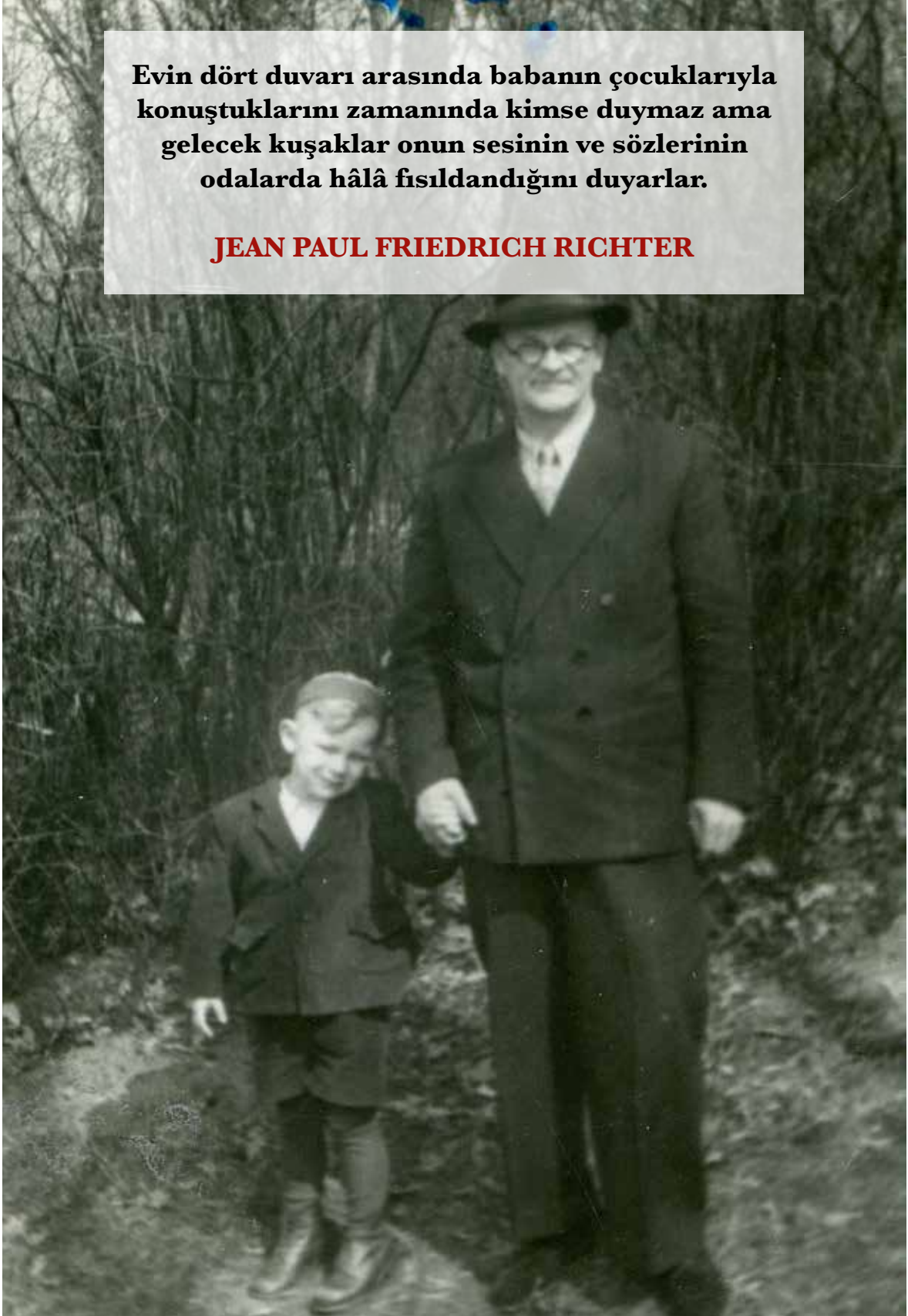
~~56~~

57

58

59

60

Lokman Hekim'den OĞLUNA ÖĞÜTLER

Lokman Hekim, oğluna dedi ki:
Oğlum hayatında üç Şeyden taviz verme;

- 1- En iyi yemeği yemekten,
- 2- En konforlu yatakta uyumaktan,
- 3- En lüks evde oturmaktan...

Oğlu: "Babacığım, ben fakirim, peki bunu nasıl
gerçekleŐtireceđim?" deyince, Lokman Hekim Şöyle cevapladı:

- Sadece acıktığında yemek yersen, en iyi yemeği yemiŐ olursun,
- Çok çalıŐıp yorgun bir vaziyette uyursan, en konforlu yatakta yatmıŐ olursun,
- İnsanlara iyi muamele yaparsan, onların kalbinde yer edersin, böylece en lüks evde oturmuŐ olursun.

KAYNAKÇA: Lokman Hekim'den Oğluna Öğütler, Pamuk Yayıncılık, 2011.

ÜÇÜNCÜ EBEVEYN:

ANNE-BABA İLİŞKİSİ

KEVSER ÖTKÜN
Psikolog

“Bir babanın
çocuklarına
yapabileceği
en büyük iyilik
onların annelerini
sevmektir.”

54
55
56
57
58
59
60
61
62
63

Problemsiz çift yoktur, problemini çözemeyen çift vardır.

Aile; birbirini etkileyen ve birbirinden etkilenen karı-koca, anne-baba, çocuk ve kardeşlerden oluşur. Toplumun en küçük birimi olan ailenin temel işlevlerinden biri çocuğun fiziksel, sosyal ve duygusal alanlardaki gereksinimlerini karşılayarak onun sağlıklı bir birey olmasını sağlamaktır. Bu bağlamda çocuğun anne-babadan aldığı sevgi, ilgi ve bakımın önemi dikkat çeker. Ancak bununla beraber eşlerin birbirleri arasındaki ilişkisi de çocuğun kişisel gelişimi açısından son derece mühimdir. Dolayısıyla sadece anne-baba vasıflarına sahip yetişkinler değil, aynı zamanda karı-koca rollerini sürdürebilen ebeveynler olmak gerekir.

Şüphesiz bir bebeğe sahip olmak anne-baba için mutluluk verici bir olaydır. Eşler arasındaki sağlıklı ilişki, bebeğin dünyaya gelişiyle birlikte ortaya çıkan sorumlulukların rahat bir şekilde taşınmasını, kadın ve erkeğin eş olma rollerini sıhhatli şekilde sürdürmelerini sağlar. Ancak bazı durumlarda anne-baba arasında uyumsuzluklar olabilir, sıkıntılar yaşanabilir; şayet eş ilişkisinde hâlihazırda önemli derecede uyumsuzluklar ve problemler varsa bebeğin gelişiyle eklenen yeni sorumluluklarla beraber bunlar daha da artabilir. Bazen de eşler kötü giden evliliği kurtarmak için çocuk sahibi olmaya karar verirler. Bunun sonucunda eşler arasında yeterince çözümlenmemiş olan sorunlar,

çocuğun varlığıyla çoğu zaman daha da çetrefilli hâle gelir. Çocuk heyecanı ile bunlar bir süreliğine unutulsa da zamanla yeniden gün yüzüne çıkabilir ve bu durum özellikle de çocukla olan ilişkilere yansiyabilir.

Ne olursa olsun bir anda kucağında minicik bir bebekle eve dönmek ve bu değişime ayak uydurmaya çalışmak hem anne hem baba hem de yeni doğan için oldukça zor ve alışma süreci gerektiren bir durumdur. Kendisi için yeni olan dış dünyaya adapte olmaya çalışan bebek, ilk zamanlarda annesiyle arasında bir ayrım görmez ve kendisini onun bir parçası, uzantısı olarak hisseder. 0-2 yaş arasında "ben" kavramı gelişmeye başlar ve babanın konumu daha kritik bir hâl alır. Çünkü bebek için baba, hayatındaki ilk "öteki"dir. Anneyle kendisini tek parça olarak gören bebek, artık bir ögenin daha varlığını fark eder. Anne ve baba arasındaki eş ilişkisine şahit olarak annenin yalnızca kendisine ait olmadığını anlar. Bu onun için zor olsa da dış dünyaya açılmanın, sosyalliği öğrenmenin ilk adımıdır. Bu yüzden baba güvenli bağlanmanın önemli bir parçasıdır. Sadece annenin bakım verdiği, babanın saf dışı bırakıldığı bir model bu yüzden uygunsuzdur. Ne yazık ki toplumumuzda babayı sürecin dışında bırakma, bebeğin bakımından uzak tutma gibi benimsenmiş yanlış tutumlar vardır. Ancak bu dışlanmışlık hissi zamanla babadaki sorumluluk bilincinin zayıflamasına sebep olur

ve baba-çocuk ilişkisini zedeler.

Aile, duygularımızın oluştuğu ilk sosyal ortamdır. Kendimiz ve diğerleri hakkında ne gibi duygusal tepkiler vereceğimizi, bu duygularla ilgili düşüncelerimizi ve bunları nasıl ortaya koyacağımızı aile içerisinde öğreniriz.

Çocuklara duygularını nasıl ifade edecekleri, nasıl düşünecekleri ve nasıl davranacakları doğrudan öğretilmez. Daha çok eşler arasındaki duygusal alışveriş bunun için model oluşturur ve çocuk bunları gözlem yoluyla kavrar. Çocuğa yöneltilen davranış ve ona karşı takınılan tavır, ileriki yaşantılarının şekillenmesinde büyük önem taşır. Bu noktada sosyal uyum hakkındaki çalışmalar ailenin çocuk üzerindeki ilk etkilerinin son derece önemli olduğunu kanıtlar niteliktedir. Örneğin; demokratik bir ortamdan ziyade daha sert bir denetime sahip olan ailelerde büyüyen çocuklar, karşı çıkma ve saldırganlık gibi davranışlarla kendilerini kabul ettirmek ister ve kendi iç dünyalarını açmakta zorluk çekerler. Buna karşın dengeli, duygusal ve toplumsal etkileşimin güçlü olduğu aile ortamında yeterli güven, sevgi ve huzur içinde büyüyen çocuklar, gelişimleri için gerekli olan deneyimleri elde ederler. Hor gören, cezalandıran, hem sevip hem de soğuk davranan tutarsız anne-babaların çocukları ise bağımlı kişilik yapısı özelliği gösterirler.

55

56

57

58

59

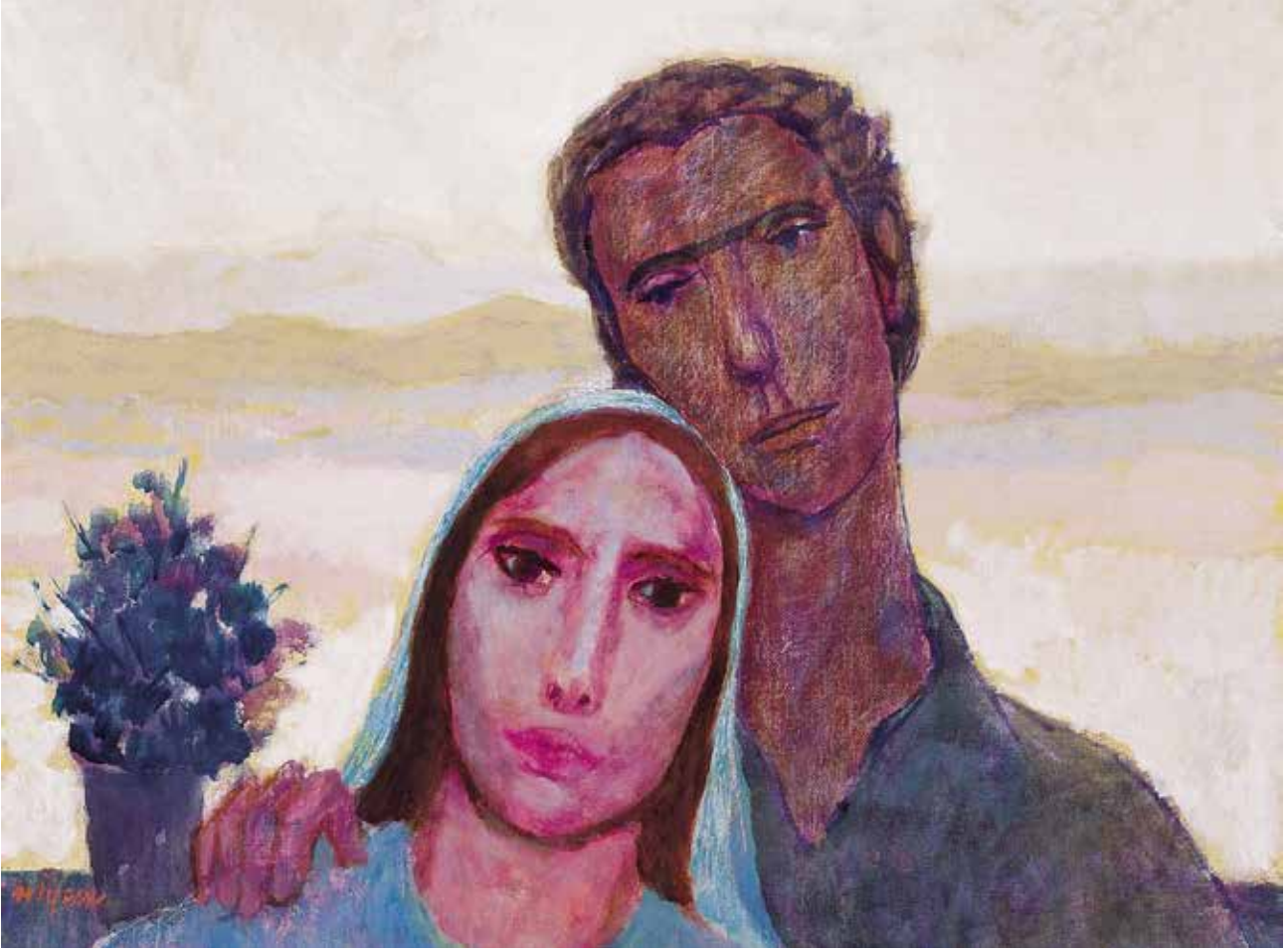
60

61

62

63

64

Nuri İyem, 1997.

55
56
57
58
59
60
61
62
63
64

Çocuklar açık ve etkili iletişimin olduğu bir aile ortamından olumlu yönde etkilenirler. Etkili iletişimin kurulduğu ailelerde; aile bireyleri birbirleriyle duygularını paylaşır, zaman ayırır, birbirlerine değer verir ve birbirlerini olduğu gibi kabul ederler. Bireyler duygularını destekleyici ve sevgi dolu bir dille iletirler. Böyle bir ortamda da anne-baba-çocuk arasındaki ilişki daha güçlü ve samimi olur. Bununla beraber eşler arasında zaman zaman tartışmaların olması kaçınılmazdır. **Nitekim problemsiz çift yoktur, problemini çözemeyen çift vardır.** Bu gibi durumlarda çocuğu meseleden tamamen uzak tutmaya çalışmak, ona gerekli açıklamaları yapmamak ve yalan söylemek ileriye dönük olumsuz sonuçlar doğurabilir. Çocuklar yaşanan her şeyin farkındadırlar. Dolayısıyla onlara yaşamdan tamamen izole bir hayat sunmak imkânsız ve gereksizdir. En

nihayetinde sağlıklı bir şekilde ifade edildiği sürece, insana ait hiçbir duygunun çocuktan gizlenmesine gerek yoktur; bilakis paylaşılmalıdır.

Bazı olumsuz ilişkilerde anne-baba sorunları çocuğa yöneltir, bir başka deyişle çocuğu **günah keçisi** yapar. Anlaşmaya varmanın yolunu çocuğun sorunlarına yoğunlaşmakta bulurlar. Çünkü çocuğun hatalarına ve yanlış davranışlarına odaklanmak, onları ilişkilerindeki kavgalardan uzaklaştırır. Fakat anne-babanın baskıcı ve aşırı koruyucu davranışları çocuğun psikolojisini olumsuz yönde etkiler ve var olan problemlerin artmasına ya da yeni problemlerin ortaya çıkmasına sebep olur.

Oysa birbirini seven, saygı duyan, yardımlaşan, duygusal destek alan ve verebilen eşler, çocuklarına sadece iyi birer model olmakla

kalmazlar. İlişkisinden tatmin ve mutlu olan birey çocuğuna daha verimli ve kaliteli ilgi sunar. Öyle ki, **bir babanın çocuklarına yapabileceği en büyük iyilik onların annelerini sevmektir,** der Hesburgh. Sevgi ortamında büyüyen bir çocuk bu ilişkiyi gözlemler ve hayatı boyunca kuracağı ilişkiler de bu gözlemlere göre şekillenir. Çünkü genelde eşlerin birbirine olan davranışları kendi ailelerinde gördükleri gibi olur.

Psikolog Scott Peck'e göre; bir çocuk için anne ve babası dünyayı temsil eder. Çocuk annesi ve babası nasıl davranıyorsa dünyadaki herkesin de aynı şekilde davranacağını düşünür. Davranışın sözden daha etkili olduğu her zaman aşikârdır. Dolayısıyla, anne ve babanın çocuklarında görmek istedikleri davranışı ya da neyin doğru neyin yanlış olduğunu öğretebilmeleri

için gerek kendi aralarında gerekse çocuklarına yönelik davranışlarında dengeli, tutarlı ve kararlı olmaları gerekir. Anne-baba çocuklarının yapmasını istemediği bir işi evvela kendi yapmamalıdır. Mesela baba işten eve gelir gelmez televizyon başına geçiyor, aile bireyleriyle

öğrenir. Anne-baba ilişkilerini örnek olarak cinsel kimliğini kazanır, paylaşmayı öğrenir, eş ve anne-baba olma sanatına hazırlanır.

Günümüzde, anne-babalar çocuğun yalnızca fiziksel ihtiyaçlarını karşılamaktan

yeterli olmadığını, üçüncü bir ebeveyn olan eşler arasındaki ilişkinin de üzerinde durulması gereken hayati konulardan biri olduğu gerçeğini gözler önüne serdi. Çocukların iki ayrı kanaldan yeterince şefkat gördüğü fakat o kanalların birleştiği bir noktaya pek de şahit olmadıkları

Nuri İyem, 1987.

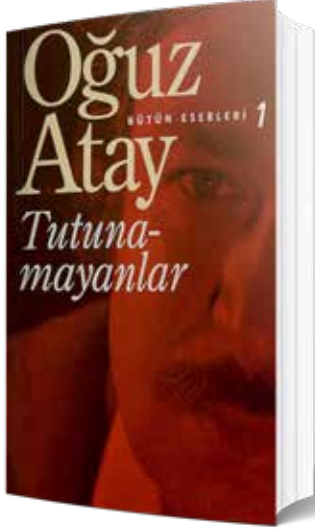
iletişim kurmuyorsa ve bir aradayken çocuğundan tabletiyle oynamamasını bekliyorsa orada bir tutarsızlık vardır. Ne yazık ki burada babanın söylediği sözlerin çocuk üzerinde tesiri olmaz. Güvenli bir aile ortamında sevgi ve anlayışla büyüyen çocuk olgunlaşır, kişilik kazanır, güven duygusu pekişir ve desteklendikçe öz saygısı artar. Çocuk anlayış gördükçe hoşgörülü olmayı, sorumluluk verildikçe bağımsız davranmayı

daha öteye geçip duygusal ihtiyaçlarına da karşılık verme çabasına yöneldiler. Bu olumlu gelişmeyle beraber insanlar iyi anne-baba olmanın çocuğun her istediğini yerine getirmek, onu oyuncaklara boğmak, tıka basa doyurmak, elinde tabakla peşinde dolaşmak, yeterince büyüdüğü hâlde onun yerine ayakkabısını bağlamak, kıyafetlerini giydirmek olmadığının bilincine vardı. Bu farkındalık sağlıklı birey yetiştirme noktasında bunun tek başına

aşikâr. Oysa onların en çok ihtiyaç duydukları şey, hayat boyu gölgesini hissedecekleri ebeveynlerinin uyumlu birliktelikleridir. Ebeveynler anne-baba olmaya gösterdikleri özeni eş ilişkilerine de yansıttıklarında; kendilerine, evliliklerine ve çocuklarına olan sorumluluklarını tam manasıyla yerine getirmiş olurlar.

57
58
59
60
~~61~~
62
63
64
65
66

57
58
59
60
61
62
63
64
65
64

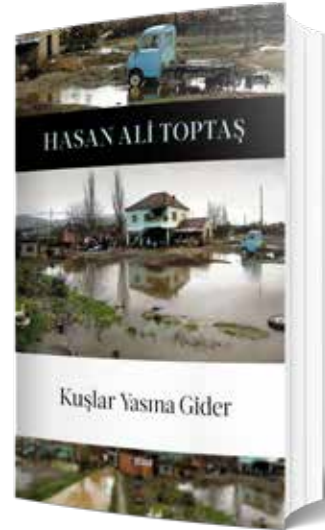

Oğuz Atay, Tutunamayanlar, 1972.

"(...) Baba ben artık bu evde yaşamak istemiyorum, yıllardır ruhumuzu öldürdün bu evde, hayatında bir roman okumadın, bir sinemaya gidip heyecanlanmadın, beni ve annemi bu çirkin eşyanın içine hapsettin, yemekten ve uyumaktan başka bir şey düşünmedin, bende bütün duygular senin bu inatçı duygusuzluğuna karşı gelişti, kuru mantığınla içimizi kuruttun, sana benzeyen taraflarımdan, ellerimden, ayaklarımdan utanıyorum, ihtiyarlayınca sana benzemekten korkuyorum, kötülük edemeyecek kadar kısır kafanda yalnız bizim için yaptıklarının defterini tuttu, bana aldığın ilk elbiseden verdiğin son harçlığa kadar, hastalığımda uykusuz kaldığın gecelerin hesabına kadar kaydettin, bu ağır havalı evin içini güzel bir müzik sesiyle bir kitapla süslememe izin vermedin..."

Hasan Ali Toptaş, Kuşlar Yasına Gider, 2017.

"Zaten o yıllarda burnumuzun ucunda gezinen bir mazot kokusuyla babam, kulağımızda çınlayan uzak bir motor sesiydi ve az evvel dediğim gibi, gitti mi gelmek bilmezdi bir türlü. (...) İçimden kalkıp babama sarılmak geçti aslında ama yapamadım bunu, baktım sadece. O da bana baktı gözlerini hiç kırpmadan. O an birbirimize bakışlarımızla sarıldık sanki."

(216) 686 1 686

nunokullari.com

NUN
EĞİTİM VE KÜLTÜR VAKFI